

RWS INFORMATIE

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Griffioenlaan 2
3526 LA UTRECHT
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T 088 797 11 11
www.rijkswaterstaat.nl

Bijlage 1: verslag hoorzitting 12 juni 2023

**Rijkswaterstaat Zee en
Delta**

Poelendaelesingel 18
4335 JA Middelburg
Postbus 2232
3500 GE Utrecht
T 088 797 46 00

www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

5.1.2e

verslag

Hoorzitting bezwaar verlenging Natura2000-beheersplan
Deltawateren.

.....

Deelnemers

Namens de Stichting Behoud Weervisserij:

5.1.2e

Namens Vogelbescherming Nederland:

5.1.2e

Namens Provincie Zeeland:

5.1.2e

Namens Rijkswaterstaat/de minister van IenW:

5.1.2e

Adviescommissie:

5.1.2e

Notulist:

5.1.2e

Afschrift aan

deelnemers

.....

De voorzitter opent de vergadering, zet uiteen wat de volgorde en het doel is van de vergadering. Hij vraagt aandacht voor de mailwisseling over de statuten van de Stichting Behoud Weervisserij.

Datum

16 juni 2023

Bijlage(n)

-

5.1.2e geeft aan dat de commissie de statuten nog zal krijgen.

Rijkswaterstaat Zee en
Delta

De voorzitter geeft het woord aan de Stichting Behoud Weervisserij om het bezwaar toe te lichten.

Datum
12 juni 2023

5.1.2e licht toe wat het ambacht van weervisser inhoudt met een korte beschrijving van de techniek, de historie en het belang van ansjovisvangst voor Bergen op Zoom. Hij legt uit dat dit het vierde seizoen op rij is dat er geen ansjovis meer gevangen wordt en dat de stichting deze mogelijkheid aangrijpt om aandacht te vragen voor dit feit, ongeacht of ze juridisch gezien partij zijn. Hij legt ook uit dat 5.1.5.1.2e samenwerkt met de enthousiaste vrijwilligers van de stichting. Hij vertelt ook dat deze firma een jaar eerder heeft aangegeven het nog een jaar te willen proberen maar dat als er nu weer geen ansjovis gevangen wordt, ze ermee te zullen stoppen. Hij geeft aan te vrezen, nu er dit seizoen nog niets gevangen is, dat 5.1.5.1.2e zal besluiten ermee op te houden. Ten aanzien van Natura2000 vertelt hij het ontzettend erg te vinden dat waar zij zo enthousiast aan meewerkt nu voor de toekomst verloren dreigt te gaan. De stichting probeert op verschillende manieren de weervisserij in stand te houden. Bijvoorbeeld door tegen een uurvergoeding van de overheid of natuurvereniging aan 5.1.5.1.2e de weervisserij voor onderzoek te gebruiken. Hij geeft het woord aan 5.1.2e.

5.1.2e vult aan dat het moeilijk in stand te houden is vanwege de arbeidsintensiviteit. Hij legt uit dat er in het Natura2000-plan vrij makkelijk overheen wordt gestapt dat het deltagebied een uniek estuarium was en dat de Oosterschelde nu wordt afgedaan als zeebaai waar geen zoetwater meer inkomt. Hij geeft aan dat de Oosterschelde in de wereld veel unieker is dan alleen een zeebaai en dat in het beheerplan er te veel van wordt uitgegaan dat er toch geen zoetwater meer instroomt en dat dit allemaal via de Westerschelde loopt om PFAS mee weg te spoelen. Hij zegt dat dit afbreuk doet aan de waarde die de Oosterschelde als estuarium heeft in het kader van natuurbeheer. Hij pleit ervoor dat er wordt beschreven dat er weer voedselrijk zoet water de Oosterschelde instroomt en daarmee de achteruitgang in de visstand wordt tegengegaan. Hij beschrijft het verschil tussen de kering, het midden en de kom van de Oosterschelde, waarbij in de kom een achteruitgang van biodiversiteit en biomassa geconstateerd wordt. Hij stelt dat Natura2000 richting de overheid de verplichting en verantwoordelijkheid schept om niet alleen de biodiversiteit maar ook de biomassa te behouden. Daarnaast stelt hij ook dat als het achteruitgaat er iets mis is in het systeem dat we met elkaar hebben bedacht en dat een verlenging hiervan met zes jaar geen vooruitgang betekent.

De voorzitter reageert op de toelichting van 5.1.2e dat de adviescommissie niet weet of zij partij zijn in deze zaak. Hij legt uit dat op grond van artikel 8.1 van de Wnb, het beroep tegen een beheerplan alleen mogelijk is voor zover het gaat over de activiteiten die worden vrijgesteld van vergunningplicht in dat beheerplan, en dat dit doorwerkt in bewaar. Hij vraagt de Stichting Behoud Weervisserij hoe zij hier tegenaan kijkt en wat de connectie is tussen de toelichting over het behoud van de weervisserij en de rechtsgronden om bezwaar te kunnen maken?

5.1.2e [redacted] legt uit dat hij geen jurist is en er geen antwoord op kan geven. Hij constateert een achteruitgang in de visstand en rederijen die hun brood verdienen met sportvisserij, als gevolg van deze achteruitgang. Hij trekt op deze manier aan de bel en voelt dat hij er dan in ieder geval alles aan gedaan heeft om het onder de aandacht te brengen.

De voorzitter zegt benieuwd te zijn naar de reactie van de verwerende kant.

5.1.2e [redacted] antwoordt dat het geen bezwaar is op grond van het artikel waarnaar de voorzitter verwees en dus wat Rijkswaterstaat betreft niet ontvankelijk is. De inhoudelijke bezwaren op grond van de ecologische aspecten vragen volgens hem wel om een reactie en hij zegt toe deze te zullen geven. Hij vult aan dat het hierbij over ansjovis in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen gaat.

5.1.2e [redacted] vertelt dat er in 2020 een vergunning op grond van de Wnb bij de provincie is aangevraagd door, en versterkt aan de vaste vistuigvisserij, en dat de weervisserij hier ook onderdeel van uitmaakte. Hij zegt dat hier ook een passende beoordeling voor is opgesteld. Hij legt uit dat er daarnaast een aanwijzingsbesluit Oosterschelde als Natura2000-gebied is waarin instandhoudingsdoelen geformuleerd zijn voor soorten, en dat daarin habitattypen worden aangeduid. Hij legt uit dat voor dit habitatype H1160 bepaalde vissoorten genoemd worden maar dat ansjovis daar niet bij zit, dus dat er voor ansjovis geen instandhoudingsdoel is opgenomen.

De voorzitter zegt dat 5.1.2e [redacted] zegt dat dit eigenlijk als zienswijze wordt opgevat in het kader van een nieuw geactualiseerd beheersplan en vraagt hoe de stichting hierbij wordt betrokken.

5.1.2e [redacted] zegt dat er een participatief proces is waarbij alle stakeholders betrokken worden, dus ook de stichting en de provincie. Hij zegt dat er planning voor in de maak is, maar dat eerst de natuurlijke situatie wordt geëvalueerd en daarna de partijen worden betrokken.

5.1.2e [redacted] reageert dat een verlengingsbesluit een beschikking is en daarvan zou je wat kunnen vinden. Hij zegt dat het een open eind is en dat als er in die zes jaar geen besluit komt het weer zes jaar vooruit kan worden geschoven. Hij vraagt of erin is voorzien dat het maar een keer een periode van zes jaar verlengd mag worden. Hij zegt dat van de andere kant de Wet Natuurbescherming en Natura2000 is bedoeld om de natuurwaarden en biodiversiteit te beschermen en dat de overheid, ook voor de soorten die niet in een aanwijzingsbesluit vernoemd worden, rekening heeft te houden met de basiskwaliteit van de natuurwaarden. Hij stelt dat deze in de beheerperiode niet mogen verslechteren of achteruitgaan en dat geldt ook voor de biomassa. Hij zegt dat, ook al wordt ansjovis niet genoemd, dit uitmaakt van de biomassa die in dat ecosysteem zit en van invloed is. Hij zegt ook dat als er meerdere soorten in biomassa teruglopen er iets mis is in het ecosysteem, waarvoor in de Natura2000-wetgeving beschrijvingen zijn opgenomen voor niet alleen soorten die zijn aangewezen in het aanwijzingsbesluit Oosterschelde. Hij zegt dat het niet alleen gaat om soorten die als monitorsoort zijn aangewezen.

Rijkswaterstaat Zee en
Delta

Datum
12 juni 2023

De voorzitter zegt dat op grond van de Algemene wet bestuursrecht, bezwaar en beroep mogelijk is tegen een besluit dat op rechtsgevolg is gericht. Hij zegt dat, omdat een beheerplan grotendeels niet op rechtsgevolg is gericht, artikel 8.1 bepaalt dat alleen tegen vrijstellingen, die op rechtsgevolg zijn gericht, beroep kan worden ingesteld. Hij legt uit dat dit doorwerkt naar de bezwaarprocedure, en dat dit het juridische antwoord is.

5.1.2e zegt dat hij hier niet veel aan toe te voegen heeft. Hij zegt dat Natura2000 gedeeltelijk gaat over de biodiversiteit, niet specifiek over ansjovis.

5.1.2e geeft aan dat het goed is om te zeggen dat, los van de juridische kant hiervan, de weervisserij als stakeholder moet worden betrokken in een geactualiseerd plan.

5.1.2e voegt toe dat ansjovis bijvoorbeeld ook draagkracht verzorgt voor vogels en dat vogelsoorten zijn beschermd in de Oosterschelde. Hij zegt dat als er inderdaad een probleem is met de draagkracht dit een signaal is. Die input is welkom in het beheersplanproces.

5.1.2e zegt dat dit inderdaad de hoofdreden is van het bezwaar dat ze ingebracht hebben, dat er rekening moet worden gehouden dat er verbeteringen kunnen worden aangebracht in de estuariumkwaliteit. Hij zegt dat als hiertoe processen in gang worden gezet dat zij als ansjovisvisserij meedoen. Hij legt uit dat paaiende vissoorten de neiging hebben tegen de zout gradiënten in te zwemmen om een route te zoeken en dat kan wel een van de effecten zijn van de teruggang van de ansjovis. Hij zegt dat ze mee willen kunnen praten en denken en dat het niet hun insteek is om dwars te liggen, maar dat ze zich zorgen maakten over dat er geen termijn aan is verbonden en het steeds met zes jaar wordt verlengd.

De voorzitter benadrukt dat de Wnb zegt dat een verlenging maar een keer gebeurt. Hij zegt dat het advies naar het bestuursorgaan gaat. Hij vraagt of er nog vragen zijn.

5.1.2e vult aan dat er een student uit Wageningen als afstudeeropdracht bezig is de data van vijftig jaar te bestuderen om een mogelijke oorzaak vast te stellen. Hij geeft ook aan dat Wageningen graag onderzoek zou willen doen, daar waar de werven staan, om de visstand te monitoren, maar dat dit meer geld kost dan de stichting heeft. Hij zegt dat Wageningen kijkt of er binnen Europa mogelijkheden zijn om zo'n onderzoek op te starten, en dan zou 5.1.2e er een rol in kunnen spelen tegen een bepaalde vergoeding, waarmee de weervisserij kan blijven bestaan.

De voorzitter sluit het bezwaar van de Stichting Behoud Weervisserij af en gaat verder met het bezwaar van de Vogelbescherming Nederland.

5.1.2e

legt uit dat de kern van het bezwaar in de verlenging van de vrijstelling zit en dat hij enkel het bezwaar tegen het niet doorlopen van de uitgebreide voorbereidingsprocedure intrekt. Hij herhaalt uit het bezwaarschrift dat het verlengen van vrijstellingen, niet-vergunningplichtige activiteiten, een toestemming vormt voor een project in de zin van art. 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn waarvoor geldt dat het uitsluitend kan indien het zeker is dat er geen significante effecten optreden, en dat dit ook zo vastligt in de jurisprudentie van de RvS en het Europees Hof van Justitie. Hij zegt dat de vraag is of hier de vrijgestelde activiteiten terecht worden uitgezonderd van vergunningplicht. Hij zegt dat in het verweerschrift onderscheid wordt gemaakt in verschillende categorieën activiteiten I t/m IV waarbij van IV wordt gesteld dat deze uitgezonderd zijn van vergunningplicht. Hij weerspreekt dit omdat art. 6 lid 3 alle activiteiten dekt die een significant effect kunnen hebben omdat het projectbegrip heel breed is; zo blijkt ook uit de uitspraak over de PAS. Hij stelt dat het onterecht is dat verschillende activiteiten vrij zijn van vergunningplicht en dat er voor die activiteiten dient te worden aangetoond dat er geen significante effecten zullen optreden. Hij merkt op dat uit stukken die hij heeft ontvangen op grond van een Woo-verzoek blijkt, dat er geen toetsing heeft plaatsgevonden bij de verlenging van het beheerplan en dat er zeker geen passende beoordeling of nadere effectanalyse is opgesteld. Hij stelt dat dit niet in lijn is met de Awb vanwege het ontbreken van een adequate motivering en vat samen dat een verlenging van de vrijstelling met zes jaar significante effecten kan veroorzaken wat in strijd is met art. 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn.

Rijkswaterstaat Zee en
Delta

Datum

12 juni 2023

De voorzitter geeft het woord aan de verwerende kant voor een reactie op deze toelichting.

5.1.2e

vraagt of hij een knip mag maken in de juridische en ecologische aspecten. Hij vertelt dat in de systematiek van het beheerplan, ooit in 2016 opgesteld, vier categorieën worden onderscheiden. Hij zegt dat van categorie I en II is vastgesteld dat ze mogelijk significante effecten kunnen veroorzaken en daarmee vergunningplichtig zijn; daarvan is gekeken of het zinvol is om voor die activiteiten vrijstelling te geven. Hij vervolgt dat categorie III vergunningplichtig is en daarom buiten het beheerplan blijft, en dat categorie IV-activiteiten zijn bezien op hun mogelijke significante effecten. Hij legt uit dat daarvoor is vastgesteld dat alleen in cumulatie met andere activiteiten er mogelijk significantie optreedt, en dat er daarmee geen vergunnings- of vrijstellingsinstrument is om voorwaarden te verbinden aan die betreffende activiteiten en daarom heeft men deze als beheerder onder een aparte categorie ondergebracht waarvan is gesteld: er is mogelijk significantie als gevolg van cumulatie waardoor ze op grond van lid 1 en 2 van de Habitatrichtlijn maatregelen moeten nemen om te zorgen dat de significantie niet optreedt. Hij zegt dat het bezwaar zich daar niet toe strekt en dat het nemen van maatregelen los staat van de verlenging van het beheerplan. Hij stelt dus dat categorie IV niet vergunningplichtig is en niet mogelijk significant. Hij zegt vast te houden aan deze systematiek die ook in het volgende beheerplan zal worden gehanteerd. Hij zegt dat als er onduidelijkheid over is, dat het wel goed is om dat scherp te krijgen, omdat niemand profijt heeft van een meningsverschil over zoiets fundamenteels.

5.1.2e reageert dat als het op zich geen significant effect heeft maar in cumulatie wel, er ook vergunningplicht moet worden toegepast. Hij zegt dat bovendien mitigerende maatregelen worden genomen om significante effecten uit te sluiten. Een vergunning bevat vaak voorschriften om mitigerende maatregelen te nemen.

5.1.2e geeft als voorbeeld dat vissen met een hengel geen project is omdat het niet significant is, maar dat dit wel een categorie IV-activiteit kan zijn. Hij zegt dat als er veel vissers zijn of andere activiteiten in de buurt die op zich niet significant zijn maar samen wel, men niet voor al die individuen een vergunningplicht gaat opleggen. Er wordt dan wel gemitigeerd.

5.1.2e zegt dat het ligt aan de totaliteit van de activiteit, net zoals voor een boel hengelaars samen een vergunningplicht kan gelden. Hij vult aan dat je het ook kunt zien als het toestaan van een activiteit die door een groot aantal individuen wordt gedaan, zoals het rapen van schelpdieren, dat ook in categorie IV wordt geplaatst.

5.1.2e vat vanuit ecologisch perspectief samen dat zelfs als hengelen in cumulatie een significant effect heeft, dit uiteindelijk is verdisconteerd in de eindbeoordeling van het beheerplan, dat het instandhoudingsdoel in ieder geval niet zal verslechteren en op termijn gehaald zal worden. Hij zegt dat bij elke rechtszaak over een beheerplan hier nooit een punt van kritiek op is geweest, ook niet bij de RvS.

5.1.2e reageert dat het ook nooit aan de orde is gesteld.

5.1.2e durft dat niet te zeggen.

5.1.2e geeft als voorbeeld dat een kitesurfer een significantie kan geven maar dat dit meestal gebiedsgericht wordt benaderd omdat het handhaafbaar moet zijn. Hij zegt dat verschillende kleine activiteiten die echt geen project zijn en individueel geen significantie geven maar cumulatief wel, niet allemaal vergunningplichtig kunnen worden gemaakt.

5.1.2e reageert dat als significantie niet kan worden uitgesloten, juist vanwege de cumulatie...

5.1.2e onderbreekt 5.1.2e en zegt dat er wel mitigerende maatregelen worden genomen.

5.1.2e vult aan dat door een toegangsbeperkingsbesluit te nemen dat men ergens niet mag komen, het netto effect op dat gebied...

5.1.2e onderbreekt 5.1.2e en zegt dat dat alleen zo is als die regels gehandhaafd worden.

5.1.2e zegt dat dat een ander probleem is waar het niet over gaat.

5.1.2e zegt dat dat wel van belang is voor de verlenging van het beheerplan omdat het niet bekend is of significantie optreedt en handhaving niet werkt of simpelweg niet wordt toegepast. Hij wijst erop dat er staat dat er een duidelijke toename is van het aantal recreanten en dat er verstoring plaatsvindt en dat er wel degelijk significantie optreedt.

Rijkswaterstaat Zee en
Delta

Datum
12 juni 2023

5.1.2e zegt dit niet te ontkennen en dat er daarom maatregelen worden genomen, niet verbonden aan een beheerplan. Hij zegt dat artikel 6 lid 1 en 2 stelt dat er maatregelen moeten worden genomen om achteruitgang te voorkomen, wat los staat van dat ze ook een beheerplan maken waar in samenhang maatregelen worden genomen – en dat voor zes jaar lang. Hij zegt dat het verlengen van het beheerplan niet wegneemt dat daar waar significantie ontstaat, met andere overheden, maatregelen moeten worden genomen en dat dit ook wordt gedaan.

5.1.2e geeft aan dat er is gezegd dat er geen individuele vergunningen worden gegeven, maar dat dit bij zeegroenten snijden wel gebeurt. Ze zegt dat er bepaalde gebieden zijn aangewezen waar zeegroenten mogen worden gesneden en dat daar een aanvraag bij de provincie voor wordt gedaan en via een soort loting het aantal zeegroentensnijders wordt beperkt – allemaal om significante negatieve effecten te beperken. Ze vult aan dat dit voor recreatief schelpdierrapen niet gebeurt en dat er busladingen vol mensen schelpdieren rapen op plekken waar dit mag met de hoeveelheden die men mag, namelijk tien kilogram per persoon. Ze zegt dat er dan tien mensen komen, ieder met een bulk van tien kilo, maar dat een handhaver dan niet kan optreden omdat de individuele raper zich aan de voorwaarden houdt. Ze zegt dat er dan intussen zoveel wordt geraapt dat voedsel van vogels onttrokken wordt en er enorm veel verstoring plaatsvindt. Ze concludeert dat als het met zeegroenten snijden kan, dat ook recreatief schelpdier rapen vergunningplichtig kan worden en dat er veel meer beperkingen en voorwaarden aan kunnen worden gesteld, waarmee terug kan worden gegaan naar de bedoeling: het door lokale mensen zeegroenten snijden voor eigen gebruik.

5.1.2e wil graag het toegangsbeperkingsbesluit dat geldt voor de meeste Natura2000-gebieden in de deltawateren toelichten. Hij legt uit dat het besluit drie belangen dient: het Natura2000-belang, het recreatiebelang en het economische belang. Hij zegt dat met zonering van het gebied door de Minister is vastgesteld waar welke activiteit mag plaatsvinden en waar men zonder vergunning weg moet blijven en dat daarop gehandhaafd kan worden. Hij vertelt het een en ander over zijn beroepsmatige achtergrond, dat hij het gebied goed kent en de toename van het schelpdierrapen in het recreatie seizoen ziet en dat die tien kilo per persoon mag. Hij vult aan dat je daar ook je hond mag uitlaten en mag zwemmen en mag pieren steken, maar dat de Minister recht heeft willen doen aan alle belangen dus ook dat er genoeg rust overblijft voor de vogels en daarom heeft vastgesteld waar je dus in principe niet mag komen. Hij legt uit dat Wageningen Marine Research jaarlijks schelpdieraantallen inventariseert, en dat er de laatste drie jaar een grote toename is van het aantal kokkels en Filipijnse Tapijtschelpen, zodanig dat de handkokkelvisserij daar weer gebruik van mogen maken. Hij zegt ook dat hij ervaart dat geraapt wordt wanneer de vogels er niet zijn en andersom, zoals bij laag water vroeg in de ochtend, en dat door online inkoop ook het zeeaas verzamelen is teruggelopen. Hij zegt dat als je op piekmomenten kijkt de drukte lijkt te zijn toegenomen, maar dat over het totaal gezien hij niet de indruk heeft dat het significant is toegenomen. Hij refereert aan het worst-case-scenario, dat zelfs als er veel mensen zich op het droogvallend slik bevinden, vogels nog steeds foerageren en dat de verstoringafstand in de praktijk kleiner is dan in de literatuur. Hij concludeert dat het niet gaat om de doelaantallen maar de draagkracht.

De voorzitter zegt dat de commissie een standpunt in zal nemen over of categorie IV op deze wijze van vergunningplicht mag worden vrijgesteld, en vraagt of er nog vragen zijn over de categorie IV-activiteiten.

5.1.2e benadrukt dat de motivering voor vrijstelling ontbreekt en dat deze dus ook voor categorie IV-activiteiten moet worden gegeven.

De voorzitter noemt de memo die op grond van een Woo-verzoek openbaar is gemaakt, met de titel "Check op vrijstellingen N2000 beheerplannen". Hij vraagt wat de status is en of dit als voortoets moet worden gezien.

5.1.2e antwoordt dat dit het huiswerk is dat moest worden gedaan om te kijken of er een robuust besluit kon worden genomen. Hij zegt dat de verlenging is gezien als een vrij neutraal gegeven onder de voorwaarde dat de ecologische onderbouwing robuust is.

De voorzitter vraagt wat het juridische 'etiket' is dat ze erop plakken en vraagt of het een voortoets is, aan de hand van een deel van de inhoud van de memo.

5.1.2e zegt dat het een check is of de eerdere toets nog steeds houdbaar is voor het nemen van een nieuw besluit.

De voorzitter concludeert dat het dan een voortoets is omdat het een actualiteitstoets is op de bruikbaarheid van de oude passende beoordeling, of hiermee met de kennis van nu nog steeds significante gevolgen kunnen worden uitgesloten.

5.1.2e antwoordt dat het niet in die context is gedaan, maar bevestigt dat het inhoudelijk het karakter van een voortoets heeft.

Rijkswaterstaat Zee en
Delta

De voorzitter stelt dan als er sprake is van een voortoets in het kader van een toestemmingsbesluit ex artikel 6.3 van de Habitatrictlijn, dat dan de procedure uit afdeling 3.4 Awb had moeten worden toegepast. Hij verwijst daarbij naar de uitspraak van 14 juli 2021 van de ABRvS.

Datum
12 juni 2023

5.1.2e stelt dat het een dooie letter wordt omdat de uitgebreide procedure wordt doorlopen zonder dat er een letter wordt gewijzigd aan het beheerplan. Hij zegt dat zienswijzen, nu via de klachtenprocedure ingebracht, geen nieuwe gegevens opleveren.

De voorzitter zegt dat op grond van de voortoets voor een aantal activiteiten, significante effecten niet kunnen worden uitgesloten en vraagt waarom toch het verlengingsbesluit is genomen.

5.1.2e antwoordt dat op het moment dat de mogelijke significantie geconstateerd wordt, niet zeker is waardoor dat komt.

De voorzitter zegt dat daar dan onderzoek naar moet worden gedaan en dat daar een passende beoordeling voor is. Hij vraagt hoe het bevoegd gezag dan toch het besluit heeft kunnen nemen om zomaar na zes jaar het beheerplan te verlengen zonder een voorafgaande passende beoordeling.

5.1.2e antwoordt dat het memo niet zo is geïnterpreteerd dat er mogelijke aanwijsbare significantie aanwezig is en dat je daar dan ook maatregelen voor moet nemen.

De voorzitter zegt dat de voortoets ertoe dient te kijken of significante effecten op voorhand uit te sluiten zijn, en als dat niet kan dat naar een passende beoordeling dient te worden doorgestoten. Hij voegt toe dat hier juist wordt gezegd dat significante effecten niet kunnen worden uitgesloten en dan had doorgestoten moeten worden naar de passende beoordeling, wat een duidelijker standpunt had moeten opleveren ten aanzien van de verlenging.

5.1.2e zegt dat die conclusie niet is getrokken en dat er sowieso geen tijd was voor onderzoek omdat de periode verliep en er een afweging moest worden gemaakt.

De voorzitter vraagt hoe het kan dat de periode zomaar verloopt, wetende dat in 2016 bekend was dat binnen zes jaar zou worden geëvalueerd. Hij merkt op dat het huiswerk eerder had moeten worden gedaan.

5.1.2e geeft de voorzitter gelijk en stelt dat met de huidige methodes eigenlijk bij het ingaan van het vorige beheerplan direct met de evaluatie van het volgende beheerplan moet worden begonnen. Dit is niet gebeurd omdat het plan net van kracht was. Hij stelt dat de onderzoeken, participatie en besluitvorming de eerste keer meer dan zes jaar in beslag namen, hoewel dat nu veel efficiënter zou gaan.

5.1.2e vult aan dat om het proces rond te krijgen, ook qua financiering en organisatie, het gewoon zoveel tijd nodig heeft. Hij zegt dat het een complexe materie is om georganiseerd te krijgen, ook met alle partijen. Hij geeft aan dat het niet zo is dat in die zes jaar niets is gedaan.

De voorzitter deelt zijn ervaring met beheerplannen in een eerdere betrekking en erkent hoe moeilijk het is, maar de minister heeft in dit geval wel een besluit genomen.

5.1.2e zegt dat het bevoegd gezag strikt genomen de vrijstelling voor die activiteiten had moeten laten beëindigen.

De voorzitter zegt dat er in het algemeen deel van het beheerplan destijds een koppeling is gelegd met het PAS en leest dat er niet naar de stikstofeffecten is gekeken omdat dat via de band van het PAS zou lopen. Hij vraagt of de gevolgen van de uitspraak van de ABRvS inzake PAS alleen al redenen hadden moeten zijn om een nieuwe passende beoordeling te doen.

5.1.2e zegt dat het bevoegd gezag zichzelf ook die vraag heeft gesteld...

De voorzitter onderbreekt 5.1.2e en zegt dat hij dat terugleest in de memo maar dat dat niets afdoet aan het feit dat op grond van jurisprudentie een totaalbeoordeling moet plaatsvinden en dat dit niet is gebeurd. Hij vraagt hoe dat gerepareerd gaat worden.

5.1.2e antwoordt dat in nieuwe beheerplannen activiteiten die vergunningplichtig zijn, niet zullen worden voorgedragen voor vrijstelling.

De voorzitter trekt hieruit de conclusie dat een aantal activiteiten uit het beheerplan zal verdwijnen.

5.1.2e bevestigt dat dit als beheerder het standpunt zou zijn.

De voorzitter vraagt of hij hieruit mag concluderen dat – los van de motivering – er dus geen inhoudelijk deugdelijk onderzoek ten grondslag ligt aan het verlengingsbesluit.

5.1.2e antwoordt dat op het punt van stikstof geen berekening is uitgevoerd en dat een inschatting is gemaakt van activiteiten die onder een B&O-lijn zouden kunnen vallen, maar dat er niet expliciet is gekeken naar de cumulatie van activiteiten op stikstofgevoelige habitats. De vrijstelling ziet volgens hem alleen op het gebied en niet op effecten buiten dit gebied.

De voorzitter, 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e voeren een discussie, vermoedelijk over de effecten van stikstof op stikstofgevoelige N2000-gebieden waar de aanwezige partijen geen beheerder zijn maar waarbij zij bevoegd zijn inzake de activiteiten die de stikstof veroorzaken, en of hier een aparte vergunning voor nodig is.

Notulist: in dit vorige onderdeel werd door en over elkaar heen gesproken waardoor het vastleggen van het besprokene niet mogelijk was.

De voorzitter komt mede op grond van de inbreng van 5.1.2e in de discussie tot de conclusie dat voor vrijstelling het geheel van mogelijke negatieve effecten moet worden beoordeeld en dat dit hier niet is gebeurd. Hij stelt nog een laatste vraag aan de provincie Zeeland, waarin hij aangeeft dat de provincie een passende beoordeling heeft laten opstellen door bureau Waardenburg over het rapen van schelpdieren, en vraagt waarom die passende beoordeling is gedaan: puur ten behoeve van de verlenging van het beheerplan of naar aanleiding van signalen?

5.1.2e antwoordt dat hij er zelf niet bij betrokken is geweest maar dat de passende beoordeling weinig met het beheerplan te maken had. Hij legt uit dat er destijds honderden waren met een vergunning om zeegroenten te snijden en dat het heel veel tijd kostte en dat daarom is onderzocht of het mogelijk was hier beleid op te maken. Hij zegt dat er toen in de nieuwe passende beoordeling van Bureau Waardenburg is gekeken wat voor effecten ander beleid dan zou hebben, en dat er ook is gekeken naar het schelpenrapen en het zeeaasspitten. Hij zegt dat je de passende beoordeling goed moet lezen, want er staat dat in een aantal worstcasescenario's waarbij er sprake is van volledige verstoring – er is geen enkele rust voor vogels omdat er wordt gesneden, gespit en geraapt – er sprake zou kunnen zijn van significante effecten. Hij vult aan dat de werkelijkheid anders is omdat er sprake is van suboptimale foerageermogelijkheden, dus dat er wel verstoring is maar dat dit niet zodanig is dat dit het worstcasescenario haalt. Hij zegt ook dat het spitten enorm is teruggelopen en dat het afhankelijk is van waar de vissers wonen. Hij zegt dat Bergen op Zoom en de Oesterdam nog erg in trek zijn om te spitten, maar dat veel online wordt besteld omdat vissers niet de tijd willen nemen om zelf te spitten. Hij legt uit dat verstoring ook niet altijd leidt tot significante effecten. In zijn ervaring is het ook niet eens een negatief effect zolang de gebieden bereikbaar blijven. Hij stelt dat dit aspect onderbelicht blijft in de passende beoordeling, waardoor er dus ook geen sprake is van het worstcasescenario.

5.1.2e reageert hierop dat de instandhoudingsdoelen niet worden gehaald en dat iedereen weet dat recreatie enorm is toegenomen. Ze zegt dat wordt gezegd dat vogels kunnen uitwijken en vraagt waarnaar ze dan kunnen uitwijken. Ze legt uit dat ook TGB-gebieden niet altijd rustig zijn omdat er soms ook vissers actief zijn die wel een vergunning hebben gekregen. Ze zegt dat er wel een enorm knelpunt is met het intergetijdengebied in de Oosterschelde en Westerschelde. Ze geeft ook aan dat het rapport van Bureau Waardenburg stelt dat de instandhoudingdoelen voor zeven soorten niet kunnen worden gehaald en concludeert dat iedere activiteit het alleen maar moeilijker maakt.

5.1.2e vult aan dat het een passende beoordeling is en dat men wel kan discussiëren of de conclusie of methodiek terecht zijn, maar dat op basis van die passende beoordeling wordt geconcludeerd dat significante effecten niet kunnen worden uitgesloten. Hij zegt dat je in die passende beoordeling moet kijken naar wat er mogelijk is en maximaal kan worden toegestaan, en dat het standpunt dat het niet altijd gebeurt, niet relevant is voor de passende beoordeling.

5.1.2e herhaalt dat men het rapport wel goed moet lezen: in een worstcasescenario is er sprake van significante effecten en daarbuiten zegt de passende beoordeling daar niets over.

5.1.2e reageert dat dit duidelijk een passende boordeling is, niet voor een vergunning maar een reeks aan activiteiten. Hij gaat ervan uit dat deze op alle effecten toetst, zoals dat hoort in het licht van instandhoudingsdoelen.

Rijkswaterstaat Zee en
Delta

Datum

12 juni 2023

5.1.2e zegt dat het een bureaustudie is geweest van personen die niet in het terrein zijn geweest en dat het rapport spreekt van volledige verstoring in een cirkel van 250 meter rond ieder persoon. Hij geeft aan dat dit is gebaseerd op oude gegevens met betrekking tot zeeasspitters, waarvan al is aangegeven dat de activiteit meer dan gehalveerd is want in sommige gebieden zie je de zeeasspitters al niet meer. Hij legt uit dat dit soort dingen dus niet in de praktijk zijn getoetst of meegenomen, waardoor er dus geen sprake is van het worstcasescenario.

5.1.2e wil vastgesteld hebben dat significante effecten niet kunnen worden uitgesloten. Hij zegt dat er wordt vereist dat er zekerheid moet zijn dat significante effecten worden uitgesloten en dat dat hier niet zo is.

5.1.2e reageert dat 5.1.2e in zijn stuk stelt dat er sprake is van significantie en dat hij dit wil nuanceren.

De voorzitter zegt deze nuancering mee te nemen en rondt het punt af. Hij zegt dat er wordt gesproken over de voortzetting van een bestaand project en vraagt 5.1.2e wat daarmee wordt bedoeld.

5.1.2e antwoordt dat dit bijvoorbeeld alle visserijactiviteiten omvat die gewoon over de jaren heen worden voortgezet en recreatieve activiteiten. Hij legt uit dat men heel veel van de activiteiten in het eerste beheerplan kan beschouwen als bestaande activiteiten en dat dit onder de toenmalige Natuurbeschermingswet als criterium gold. Hij zegt dat dit is overgenomen en dat die lijn is doorgetrokken.

De voorzitter vraagt zich af of als eenmaal die stap is gezet in het eerste beheerplan om een activiteit als vergunningsvrij aan te merken, of er dan nog sprake is van de voortzetting van een oud project.

5.1.2e antwoordt dat hij heel veel van deze handelingen onder 'andere activiteiten' zou scharen en dat het helemaal geen projecten zijn.

De voorzitter zegt dat in ieder geval alle m.e.r.-activiteiten projecten zijn op grond van artikel 6 lid 3 van de Habitatrictlijn, en los daarvan iedere activiteit die significante gevolgen kan hebben. Hij verwijst hierbij naar een uitspraak van het Europees Hof.

5.1.2e zegt dat er inderdaad staat dat alles wat onder de M.e.r.-richtlijn valt, een project is en dat daarnaast van situatie tot situatie moet worden beoordeeld of iets een project is. Hij legt aan de hand van de uitspraak uit dat beweiden daarin op grond van de historie als project werd beoordeeld en het nota bene ook significante effecten heeft. Hij geeft aan het zo te lezen dat er altijd van geval tot geval moet worden beoordeeld of het een project is, en dat daar ook bij speelt of er significante effecten optreden. Hij zegt dat als deze effecten sowieso optreden en je op grond van artikel 6 lid 2 wat moet doen, het zeker belangrijk is erop te letten. Hij geeft aan dat hij het altijd zo heeft opgevat.

5.1.2e reageert dat het gaat om artikel 6 lid 3 en niet 6 lid 2 en dat er van geval tot geval moet worden beoordeeld of er significante effecten zijn.

Rijkswaterstaat Zee en
Delta

De voorzitter stelt dat de algemene opvatting is dat als je een bestaand project wilt wijzigen, er moet worden beoordeeld of de wijziging tot significante gevolgen leidt. Hij vraagt of de lijn vanuit het Europees Hof hier überhaupt van toepassing is, of dat er gewoon mee te maken hebben dat er een wijziging is ten opzichte van het beheerplan stond, en dat het dus losse projecten zijn.

Datum
12 juni 2023

5.1.2e bevestigt dat hij het zo moet lezen, als losse projecten.

De voorzitter rondt het punt af en vraagt naar het wel of niet toepassen van de uitgebreide procedure.

5.1.2e legt uit dat de conclusie in dezen was dat een toets geen omstandigheden gaf die leidden tot significantie en er werd daarnaast ook niets veranderd aan het beheerplan en dat het beheerplan daarom een-op-een kon worden verlengd. Hij zegt dat dit volgens de Wet natuurbescherming mag met gebruikmaking van de gewone procedure. Hij zegt dat wordt tegengeworpen dat met een passende beoordeling significantie had moeten worden uitgesloten, dat dit in de motivering had moeten komen en misschien had geleid tot beëindiging van vrijstellingen en dat dit zou hebben geleid tot een wijziging van het beheerplan en daarom de uitgebreide procedure had moeten worden gevolgd. Het bevoegd gezag achtte dit niet nodig en de Wnb geeft dan de mogelijkheid met de eenvoudige procedure het beheerplan te verlengen.

De voorzitter zegt dat in de voortoets letterlijk staat "er kan dus geconcludeerd worden dat de huidige vrijstellingen voor staandwantvisserij gebaseerd zijn op een te beperkte effectbeoordeling" en dat er dus een passende beoordeling had moeten plaatsvinden. Hij vraagt waarom 5.1.2e stelt dat er geen sprake zou zijn van relevante wijzigingen.

5.1.2e antwoordt dat deze conclusie door de memoschrijver is getrokken en dat hem daarna is voorgehouden dat dit geen aanleiding was voor aanvullend onderzoek op ecologische gronden.

5.1.2e geeft aan dat staandwantvisserij in de Oosterschelde met het risico op bijvangst van vogels, opnieuw in vergunningen is geregeld. Hij zegt dat deze vergunning is afgestemd met natuurorganisaties en inmiddels onherroepelijk is. Daarin is volgens hem opgenomen dat er altijd iemand aanwezig moet zijn bij het vistuig om vogels op afstand te houden en dat er dus aanpassingen zijn gedaan om te voorkomen dat vogels erin terecht komen.

De voorzitter zegt dat hij naar aanleiding van de stukken een concrete toets verwacht maar vraagt zich af waar deze dan staat.

5.1.2e zegt nee...

5.1.2e onderbreekt 5.1.2e door te zeggen dat er wel degelijk feiten zijn, dat soorten achteruitgaan en activiteiten zijn toegenomen, dat dit feiten zijn die men moet meenemen.

5.1.2e zegt dat dit geen feiten zijn...

5.1.2e onderbreekt 5.1.2e opnieuw dat het feit is dat recreatie aanzienlijk is toegenomen en de activiteit is veranderd.

5.1.2e reageert dat het gaat om vrijstelling van bepaalde activiteiten en hun voorwaarden. Hij zegt dat als in strijd met voorschriften een activiteit wordt uitgevoerd de voorwaarden worden overtreden en dat dan de vrijstelling vervalt en vergunningplicht ontstaat.

De voorzitter zegt dat dit wat anders is: als bij voorbaat niet zeker is dat de vrijgestelde activiteit onder die voorwaarden niet tot significante effecten leidt, dan mag hij niet worden vrijgesteld.

5.1.2e zegt dat aan de voorwaarden wel wordt voldaan maar dat de activiteit is toegenomen. Hij zegt dat het aantal mensen dat schelpdieren raapt veel meer is dan op het moment dat de oorspronkelijke passende beoordeling is opgesteld.

5.1.2e stelt dat als wordt gezegd dat de oorspronkelijke passende beoordeling nog steeds actueel is, omdat er geen aanwijzingen zijn dat dit niet zo is, maar er wordt wel gerapporteerd dat er overschrijdingen zijn van de vrijstellingsvoorwaarden, hij dit iets anders vindt dan het vervallen van een vrijstelling omdat er mogelijk significante effecten zijn ontstaan. Hij zegt dat die effecten juist worden voorkomen door die voorwaarden.

5.1.2e vult aan dat het bevoegd gezag vindt dat de oorspronkelijke passende beoordeling nog steeds van toepassing is en de eerdere vrijstelling nog steeds kan dragen. Hij stelt ook dat de eerdere toets aangaf dat het niet halen van de instandhoudingsdoelen niets te maken kon hebben met de staandwantvisserij en de fuikvisserij. Hij zegt ook dat er al wetenschappelijke signalen waren dat vogels in de fuiken kunnen zwemmen, dat dat toen ook al bekend was en toen ook al getoetst was.

5.1.2e zegt dat de memo schrijft over significantie en dat de interpretatie was dat dan dus de voorschriften zijn overtreden. Hij stelt dat dit gegeven op zichzelf geen aanleiding geeft tot een passende beoordeling.

De voorzitter zegt dat hij verderop leest over de bijvangst van vissen: "wij kunnen niet beoordelen of de vrijstellingen voor vissen nog houdbaar zijn of niet."

5.1.2e zegt daarop dat het niet op schrift is gesteld maar als hij dan over de bijvangsten informeert, dat er daarop geen aanwijzingen waren op grond waarvan de passende beoordeling vervalt.

De voorzitter reageert dat dit alles dus in een maand heeft plaatsgevonden, gezien de datum van de memo en het vaststellingsbesluit.

5.1.2e zegt dat het onderzoek eerder is begonnen dan de datum van de memo en dat daarna is uitgezocht of de conclusie klopt.

De voorzitter geeft aan dat de commissie belangstelling heeft voor de verleende vergunning en vraagt of de commissie deze nog kan ontvangen.

5.1.2e [redacted] zegt toe dat hij de vergunning zal toesturen.

Rijkswaterstaat Zee en
Delta

De voorzitter geeft aan dat hij de hoorzitting wil gaan afronden.

Datum

12 juni 2023

5.1.2e [redacted] reageert nog op de opmerking in het verweerschrift dat de Vogelbescherming tegen het oorspronkelijke beheerplan, twaalf jaar geleden, geen bezwaar heeft ingediend. Uit jurisprudentie blijkt volgens hem dat in een verlenging ook bezwaar kan worden gemaakt tegen gebreken in het oorspronkelijke besluit en de passende beoordeling die daaraan ten grondslag lag.

5.1.2e [redacted] wil nog een kleine correctie aanbrenge(n) op het verweerschrift. Het gaat om een verwijzing naar een verkeerde pagina in het beheerplan onder 3, recreatief schelpdier rapen, alinea 2.

De voorzitter vertelt dat de commissie eind juli advies zal uitbrengen en dat het daarna aan het bevoegd gezag is om een beslissing op de bezwaren te nemen. Hij geeft informatie over de mogelijkheden voor beroep. Hij bedankt de deelnemers voor hun komst en sluit de hoorzitting.

RWS INFORMATIE

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Griffioenlaan 2
3526 LA UTRECHT
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T 088 797 11 11
www.rijkswaterstaat.nl

Bijlage 2: advies van de adviescommissie

Advies van de adviescommissie bezwaarschriften verlengingsbesluiten Natura 2000-beheerplannen Deltawateren, Waddenzee en Noordzeekustzone aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat over de te nemen beslissingen op de bezwaarschriften van de Stichting Behoud Weervisserij en Vogelbescherming Nederland, gericht tegen het verlengingsbesluit Natura 2000-Beheerplan Deltawateren

Inleiding

Bij besluit van de minister van Infrastructuur en Waterstaat, gepubliceerd in de Staatscourant met nr. 16267, van 12 juni 2023, is de adviescommissie bezwaarschriften verlengingsbesluiten Natura 2000-beheerplannen Deltawateren, Waddenzee en Noordzeekustzone (hierna: de adviescommissie) ingesteld. Op grond van artikel 2, lid 2, sub b van dit besluit heeft de adviescommissie tot taak de minister van Infrastructuur en Waterstaat te adviseren over de te nemen beslissingen op de bezwaren van de Stichting Behoud Weervisserij en Vogelbescherming Nederland (hierna: Vogelbescherming).

De adviescommissie bestaat uit de volgende leden:

5.1.2e

De Vogelbescherming heeft op 21 december 2022 een bezwaarschrift ingediend. Dit bezwaarschrift is op 23 december 2022 ontvangen door Rijkswaterstaat Zee en Delta, de uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Stichting Behoud Weervisserij heeft op 21 december 2022 een bezwaarschrift ingediend. Dit bezwaarschrift is op 30 december 2022 ontvangen door Rijkswaterstaat Zee en Delta.

De bezwaren van de Vogelbescherming en Stichting Behoud Weervisserij zijn gericht tegen het verlengingsbesluit Natura 2000-Beheerplan Deltawateren, gepubliceerd in de Staatscourant met nr. 31484, van 17 november 2022 (hierna: het bestreden besluit). In dit besluit heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat, met instemming van de minister voor Natuur en Stikstof en Gedeputeerde Staten van de provincies Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Brabant het geldende beheerplan verlengd met zes jaar.

Op 1 juni 2023 heeft Rijkswaterstaat namens de minister van Infrastructuur en Waterstaat en in afstemming met de bevoegde gezagen (Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland en de minister voor Natuur en Stikstof) verweerschriften ingediend. De bevoegde gezagen zullen hierna gezamenlijk worden aangeduid als 'verweerder'.

Op grond van artikel 2, lid 2, sub a van het hiervoor vermelde instellingsbesluit heeft de adviescommissie de belanghebbenden gehoord. De hoorzitting vond plaats op 12 juni 2023. Het verslag van de hoorzitting is bijgevoegd en maakt deel uit van dit advies. **(bijlage 1)**

Naast de bezwaar- en verweerschriften, heeft de adviescommissie kennisgenomen van de volgende stukken:

- de kamerbrief 'Verlenging RWS beheerplannen Natura 2000' van 14 april 2022 met kenmerk IENW/BSK-2022/77890;
- de kamerbrief 'Beantwoording schriftelijke vragen vaste Kamercommissie inzake Verlenging beheerplannen Natura 2000' van 7 juni 2022 met kenmerk RWS-2022/17019;
- de door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat op 2 maart 2023 openbaar gemaakte stukken (met kenmerk RWS-2023/562), naar aanleiding van een verzoek van de Vogelbescherming op grond van de Wet open overheid, waarin is verzocht om openbaarmaking van de beoordelingen met betrekking tot de beheerplannen Deltawateren, Noordzeekustzone en Waddenzee (waaronder het memo 'Check op vrijstellingen N2000 beheerplannen' van 12 oktober 2022);
- de Beslisnota van Gedeputeerde Staten van de Provincie Zeeland in verband met de verlenging Natura 2000 beheerplan Grevelingen, Oosterschelde, Veerse Meer, Westerschelde & Saeftinghe, met zaaknummer 218232;
- het Besluit Wet natuurbescherming onderdeel gebiedsbescherming van 30 maart 2022, met zaaknummer 112565.

Advies over de te nemen beslissing op het bezwaar van de Stichting Behoud Weervisserij

Ontvankelijkheid

Het bestreden besluit dateert van 17 november 2022. Aangezien het bezwaar van de Stichting Behoud Weervisserij op 30 december 2022 is ontvangen, is het binnen de wettelijke bezwaartermijn van zes weken ingediend.

Op grond van artikel 8:1 jo. artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) dient een bezwaarschrift gericht te zijn tegen een besluit. Artikel 1:3, lid 1 van de Awb bepaalt dat onder een besluit wordt verstaan: een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan, inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling. "Rechtshandeling" wil zeggen dat het besluit op extern rechtsgevolg gericht moet zijn. Dit betekent dat een handeling slechts een rechtshandeling is, indien hierdoor een bedoeld rechtsgevolg ontstaat in de verhouding tussen het bestuursorgaan dat een besluit neemt en één of meer anderen. Dit houdt in dat alleen bezwaren met betrekking tot de onderdelen van het Natura 2000-beheerplan Deltawateren die gericht zijn op rechtsgevolg ontvankelijk zijn. Uit artikel 8.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming (Wnb) volgt in dit verband dat bezwaar mogelijk is tegen de verlenging van vrijstellingen van de vergunningplicht die zijn opgenomen in het Natura 2000-beheerplan Deltawateren (hierna: het beheerplan), of de voorwaarden die daaraan worden gesteld.

De Stichting Behoud Weervisserij maakt bezwaar tegen de verlenging van het beheerplan omdat zij constateert dat het gevoerde beheer, gebaseerd op basis van het beheerplan, geleid heeft tot een significante verslechtering in de vorm van een sterke achteruitgang van de aquatische biodiversiteit en dat de vangst van ansjovis enorm is teruggelopen. Zij heeft bezwaar tegen het open eind van het verlengingsproces en stelt dat uitsluitend tot verlenging kan worden besloten, als voor de komende periode van zes jaar wordt voorzien in een concreet plan van aanpak en onderzoek om de door haar geconstateerde achteruitgang om te zetten in een verrijking.

Uit het bezwaarschrift van de Stichting Behoud Weervisserij, noch uit hetgeen tijdens de hoorzitting naar voren is gebracht, blijkt dat het bezwaar van de stichting betrekking heeft op een onderdeel van het beheerplan dat is gericht op rechtsgevolg. De adviescommissie adviseert daarom het bezwaar van de Stichting Behoud Weervisserij niet-ontvankelijk te verklaren.

Daarbij wijst de adviescommissie erop dat tijdens de hoorzitting zowel de Stichting Behoud Weervisserij als de verweerder ten aanzien van het beheerplan de wens hebben geuit om samen te werken in het proces om tot een nieuw beheerplan te komen. Vanuit de zijde van de verweerder is aangegeven dat de Stichting Behoud Weervisserij zal worden betrokken in het kader van het opstellen van het volgende beheerplan.

Advies over de te nemen beslissing op het bezwaar van de Vogelbescherming

Ontvankelijkheid

Het bestreden besluit dateert van 17 november 2022. Aangezien het bezwaar van de Vogelbescherming op 23 december 2022 is ontvangen, is het binnen de wettelijke bezwaartermijn van zes weken ingediend.

Zoals hiervoor is aangegeven staat alleen tegen de onderdelen van het beheerplan die gericht zijn op rechtsgevolg bezwaar open. Omdat het bezwaar van de Vogelbescherming onder andere is gericht tegen de verlenging van vrijstellingen van de vergunningplicht, zijn in ieder geval die onderdelen van het bezwaar ontvankelijk.

Beoordeling van de bezwaargronden

1. Verlenging vrijstellingen voldoet niet aan wettelijke eisen

Het standpunt van de Vogelbescherming

De Vogelbescherming voert aan dat het bevoegde gezag bij verlenging van het beheerplan had moeten toetsen en beoordelen of de eerdere effectbeoordelingen nog actueel genoeg zijn om de vergunningvrijstellingen te kunnen dragen. Volgens de Vogelbescherming zijn de vrijstellingen gebaseerd op passende beoordelingen, in dit geval de Nadere Effect Analyses I en II, die mogelijk verouderd of incompleet zijn en mogen activiteiten alleen op grond van een actuele natuurtoets

opnieuw worden vrijgesteld. Het bestreden besluit bevat volgens de Vogelbescherming geen nadere motivatie over de verlenging van de vrijstellingen van de vergunningplicht die (al dan niet onder voorwaarden) voor diverse activiteiten zijn opgenomen in het beheerplan. De Vogelbescherming acht dit in strijd met de motiveringsvereisten die voortvloeien uit de Awb. De Vogelbescherming geeft aan dat Rijkswaterstaat minimaal door een brief van de Provincie Zeeland van 4 november 2022 (Beslisnota GS, 218232) op de hoogte is dat sommige vrijgestelde activiteiten significant negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelstellingen en dat de provincie een passende beoordeling heeft waaruit blijkt dat "bestaande vrijstellingen" leiden tot significant negatieve effecten.

Het standpunt van verweerder

De verweerder stelt zich op het standpunt dat de onderbouwingen uit de Nadere Effect Analyses die ten grondslag hebben gelegen aan de eerste vaststelling van het beheerplan nog steeds voldoende actueel zijn om uit te sluiten dat de vrijgestelde activiteiten significante effecten kunnen veroorzaken. Daarbij heeft de verweerder betwist dat de Nadere Effect Analyses die destijds zijn opgesteld niet correct zijn uitgevoerd.

Het standpunt van de adviescommissie

In het kader van de hiervoor genoemde bezwaargrond, moet de vraag worden beantwoord of nieuwe passende beoordelingen hadden moeten worden gemaakt, dan wel of had moeten worden getoetst of de eerder gebruikte Nadere Effect Analyses I en II nog actueel zijn. De adviescommissie overweegt daarover het volgende.

Uit artikel 2.3, lid 4 Wnb volgt dat een vastgesteld beheerplan eenmaal met ten hoogste zes jaar kan worden verlengd. Uit artikel 2.9, lid 1 Wnb volgt dat de vergunningplicht die voortvloeit uit artikel 2.7, lid 2 Wnb niet van toepassing is op activiteiten die overeenkomstig een beheerplan als bedoeld in artikel 2.3 Wnb worden gerealiseerd, indien voor deze projecten een passende beoordeling is uitgevoerd waaruit de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten en – indien het beheerplan is vastgesteld door de minister van Infrastructuur en Waterstaat – het daartoe bevoegde gezag heeft ingestemd met dat onderdeel van het beheerplan.

Uit de Wnb noch uit de wetsgeschiedenis (*Kamerstukken II 2011/2012, 33 348, nr. 3 (MvT)*) volgt concreet dat in het geval van de verlenging van een beheerplan, een nieuwe passende beoordeling dient te worden gemaakt. Over de verlenging van de geldigheidsduur van het beheerplan met ten hoogste zes jaar wordt in de MvT wel het volgende opgemerkt (p. 90):

'Het beheerplan geldt voor ten hoogste zes jaar, met de mogelijkheid van een eenmalige verlenging van de geldingsduur met ten hoogste zes jaar. Na verloop van de geldingsduur van het vigerende beheerplan, moet een nieuw beheerplan zijn vastgesteld. De regelmatige herziening van het beheerplan verzekert dat steeds wordt uitgegaan van de meest actuele inzichten ten aanzien van de staat van de natuurwaarden en ten aanzien van de meest effectieve maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen in het gebied te realiseren, ook acht slaand op eventuele nieuwe economische en ruimtelijke ontwikkelingen die voor het gebied van belang kunnen zijn. Monitoring van de werking van de maatregelen als voorzien in het beheerplan in de praktijk en van de ontwikkelingen in en rond het gebied door het bevoegd gezag voor het beheerplan is dus essentieel.'

De adviescommissie leidt hieruit af dat het vaststellen van een nieuw beheerplan met duidelijke waarborgen is omgeven en dat aan het eenmalig verlengen van de geldingsduur kennelijk geen specifieke eisen worden gesteld. Gelet hierop moet naar andere aanknopingspunten worden gezocht waaruit afgeleid kan worden of in dit geval een verlenging van het beheerplan en de daarin opgenomen vergunningvrijstellingen had mogen plaatsvinden. Met andere woorden: de vraag is of en zo ja, onder welke voorwaarden, aan het einde van de looptijd van het beheerplan, gelet op de op dat moment aan de orde zijnde omstandigheden, kon worden besloten tot het verlengen van deze looptijd.

In dit verband zij ook gewezen op hoofdstuk 1 van het algemeen deel van het beheerplan 'Deltawateren'. Hierin wordt namelijk gesteld dat aan het eind van de planperiode van zes jaar een integrale evaluatie is voorzien. Daarnaast wordt gesteld dat de looptijd van het beheerplan met maximaal zes jaar kan worden verlengd, als deze evaluatie geen aanleiding geeft om een nieuw beheerplan op te stellen.¹

¹ Natura 2000 Deltawateren. Beheerplan 2016-2022. Algemeen deel, 21 juni 2016. Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, p. 8.

De adviescommissie is van mening dat voor het antwoord op voornoemde vraag van groot belang is dat door de verlenging van de looptijd van het beheerplan ook de in het beheerplan opgenomen vergunningvrijstellingen worden verlengd. Deze vrijstellingen hebben betrekking op 'projecten' als bedoeld in artikel 6, lid 3 van de Habitatrichtlijn respectievelijk artikel 2.7, lid 2 Wnb. Feit is dat het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ EU) recent twee arresten heeft gewezen over de verlenging van de looptijd van de in deze arresten aan de orde zijnde 'projecten'.² In deze arresten heeft het HvJ EU zich gebogen over de vraag of voor de verlenging van de looptijd van een 'project' wel of niet een nieuwe passende beoordeling moet worden opgesteld.

Uit deze arresten volgt dat alléén kan worden volstaan met een verwijzing naar eerdere beoordelingen, als:

- i. die beoordelingen definitieve conclusies bevatten die elke redelijke wetenschappelijke twijfel wegnemen (voorwaarde i);
- ii. de relevante milieu- en wetenschappelijke gegevens niet zijn veranderd (voorwaarde ii);
- iii. het/de project(en) zelf niet is/zijn gewijzigd (voorwaarde iii); en
- iv. er geen andere plannen of projecten zijn waarmee, in het kader van de cumulatieve beoordeling, rekening moet worden gehouden (voorwaarde iv).

Uit het bestreden besluit blijkt *niet* dat in het kader hiervan is beoordeeld of aan deze vier voorwaarden wordt voldaan. Naar aanleiding van een door de Vogelbescherming ingediend verzoek op grond van de Wet open overheid is evenwel het memo 'Check op vrijstellingen N2000 beheerplannen' (hierna: het memo), gedateerd 12 oktober 2022, openbaar gemaakt. Dit memo maakt onderdeel uit van het dossier.

In het memo wordt aangegeven dat Rijkswaterstaat op verzoek van LNV (het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) een inschatting heeft gemaakt of de onderbouwing in de 'oude' passende beoordeling nog actueel genoeg is om de vrijstellingen te kunnen blijven onderbouwen. Voorts is vermeld dat er voor de meeste vrijstellingen geen aanwijzingen zijn dat de vrijstellingen niet langer houdbaar zijn op basis van de oorspronkelijke vrijstellingstoets. Echter wordt ook opgemerkt dat een aantal punten nader is bekeken, waaronder de bijvangst van vogels en van vissen door standwantvisserij.

Met betrekking tot de bijvangst van vogels door standwantvisserij wordt in het memo opgemerkt dat dit aspect niet (of maar zeer beperkt) is meegenomen in de oorspronkelijke Nadere Effect Analyse. Vervolgens wordt gesteld:

'Uit onderzoek (...) kan geconcludeerd worden dat bijvangst van (zee)vogels wel degelijk plaatsvindt. Er kan dus geconcludeerd worden dat de huidige vrijstellingen voor standwantvisserij gebaseerd zijn op een te beperkte effectbeoordeling. In het rapport wordt ook geconcludeerd dat momenteel er onvoldoende gemonitord wordt om het daadwerkelijke effect van bijvangst op de populatie te beoordelen. Het is hierdoor lastig te beoordelen of de specifieke vrijstellingen houdbaar zijn of niet.' (einde citaat)

Met betrekking tot de bijvangst van vissen door standwantvisserij wordt in het memo gesteld:

'(...) Voor veel visserijvormen zijn echter slechts weinig gegevens over de omvang van de visserij en de vangansen van trekvisserijen bekend. Hierdoor kunnen er geen harde conclusies getrokken worden. Het is hierdoor lastig te beoordelen of de specifieke vrijstellingen houdbaar zijn of niet.' (einde citaat)

De adviescommissie maakt uit boven aangehaalde passages op dat niet is voldaan aan voorwaarde i en ii uit de hiervoor aangehaalde arresten van het HvJ EU.

Er kan immers niet worden vastgesteld dat de Nadere Effect Analyses I en II definitieve conclusies bevatten die elke redelijke wetenschappelijke twijfel over de gevolgen van de werkzaamheden wegnemen, althans dit blijkt niet uit het bestreden besluit, noch uit enig ander document. In het bestreden besluit is niet gemotiveerd waarom de Nadere Effect Analyses I en II, die ten grondslag hebben gelegen aan de eerste vaststelling van het beheerplan, ook en nog steeds ten grondslag kunnen liggen aan de verlenging van het beheerplan. Nadat was geconstateerd dat er twijfel bestond over de effecten (bijvangst) had daar ten minste nader onderzoek naar moeten plaatsvinden dan wel had gemotiveerd moeten worden waarom niettegenstaande die twijfel, toch op de oude voet doorgegaan kon worden.

² HvJ EU 9 september 2020, C-254/19, ECLI:EU:C:2020:680 en HvJ EU 10 november 2022, C-278/21, ECLI:EU:C:2022:864.

In dit verband verdient nog aantekening dat een vertegenwoordiger van Gedeputeerde Staten van de Provincie Zeeland er tijdens de hoorzitting op wees dat op grond van art. 2.7, lid 2 Wnb een vergunning is verleend voor visserij met vaste vistuigen in het Natura 2000-gebied 'Oosterschelde', waarvoor een passende beoordeling is opgesteld.³ Dit gegeven doet aan het hiervoor overwogene echter niets af. Feit is immers dat deze vergunning louter betrekking heeft op visserij met vaste vistuigen in voornoemd Natura 2000-gebied. Het beheerplan 'Deltawateren' heeft echter niet alleen betrekking op het Natura 2000-gebied 'Oosterschelde', maar ook op de Natura 2000-gebieden 'Grevelingen', 'Haringvliet', 'Hollands Diep', 'Oude Maas', 'Veerse Meer' en 'Westerschelde & Saeftinghe'. In dit verband verdient aantekening dat 'visserij met vaste vistuigen' in het beheerplan 'Oosterschelde' *niet* is vrijgesteld van de vergunningplicht van art. 2.7, lid 2 Wnb. Dat verklaart ook waarom voornoemde Wnb-vergunning is verleend. In het beheerplan 'Westerschelde & Saeftinghe' is 'visserij met vaste vistuigen' echter wél vrijgesteld van de vergunningplicht van art. 2.7, lid 2 Wnb. De hierboven getrokken conclusie, dat niet voldaan is aan voorwaarde i en ii uit de hiervoor aangehaalde arresten van het HvJ EU, blijft dan ook overeind.

Van nader onderzoek noch van een onderbouwing voor de verlenging is gebleken. Dit is in strijd met artikel 3:46 Awb (een besluit dient te berusten op een deugdelijke motivering) en het zorgvuldigheidsbeginsel van artikel 3:2 Awb. Daarnaast is sprake van strijd met artikel 2.9, lid 1 Wnb, aangezien niet de zekerheid is verkregen dat de vergunningvrijstellingen niet zullen leiden tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden. De adviescommissie acht het bezwaar op dit punt gegrond.

2. Recreatief rapen van schelpdieren

Het standpunt van de Vogelbescherming

De Vogelbescherming stelt dat het recreatief rapen van schelpdieren in de Oosterschelde sinds 2011 fors is toegenomen en ten onrechte opnieuw is vrijgesteld van de vergunningplicht, omdat er een significant negatief effect is op de instandhoudingsdoelstellingen voor de Oosterschelde. Voor de Westerschelde heeft de Vogelbescherming aangegeven dat het recreatief rapen van schelpdieren ten onrechte opnieuw is vrijgesteld van de vergunningplicht, omdat het een significant negatief effect heeft op instandhoudingsdoelstellingen voor de Westerschelde.

Het standpunt van verweerder

De verweerder verwijst op zijn beurt naar paragraaf 4.5 van het beheerplan Oosterschelde respectievelijk Westerschelde. Deze paragraaf heeft betrekking op activiteiten die niet vergunningplichtig zijn, maar waarvoor wel mitigatie is vereist (dit zijn zogenoemde categorie 4-activiteiten). De verweerder stelt dat het bezwaar op dit punt niet-ontvankelijk is, omdat er geen sprake zou zijn van een Wnb-vrijstelling.

Het standpunt van de adviescommissie

De adviescommissie stelt vast dat in het beheerplan Oosterschelde gesteld wordt dat recreatie op land en water intrinsiek niet vergunningplichtig te stellen is vanuit de Nb-wet wanneer het individuen betreft die gebruik maken van bestaande infrastructuur (waaronder platen) en voorzieningen. Daarnaast wordt met betrekking tot het kleinschalig (handmatig) oogsten van schelpdieren gesteld dat dit een activiteit betreft die ongestoord doorgang kan vinden, inclusief autonome groei, mits de voorwaarden uit het toegangsbeperkingsbesluit⁴ worden nageleefd.⁵

Het handmatig rapen van schelpdieren is verder gereguleerd in de Uitvoeringsregeling Visserij (Uitvoeringsregeling). Uit art. 18, lid 3 van de Uitvoeringsregeling volgt dat het in delen van de Oosterschelde (genoemd in bijlage 5 bij de Uitvoeringsregeling) verboden is om schelpdieren te rapen. Uit art. 48, lid 3 Uitvoeringsregeling volgt echter dat dit verbod *niet* geldt voor degene die handmatig schelpdieren raapt voor eigen gebruik tot maximaal 10 kg bruto per dag per persoon. De adviescommissie wijst er volledigheidshalve op dat de Uitvoeringsregeling los staat van de Wnb.

De adviescommissie wijst er verder op dat de Uitvoeringsregeling géén betrekking heeft op de Westerschelde. In het beheerplan Westerschelde & Saeftinghe wordt met betrekking tot recreatie

³ Besluit Wet natuurbescherming onderdeel gebiedsbescherming met zaaknummer 112565 van 30 maart 2022.

⁴ Besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 11 november 2016, kenmerk: 16170126, tot beperking van de toegankelijkheid van gebieden ex artikel 20 Natuurbeschermingswet 1998, gelegen binnen het Natura 2000-gebied 'Oosterschelde', Staatscourant nr. 62019 van 18 november 2016.

⁵ Natura 2000 Deltawateren. Beheerplan 2016-2022. Oosterschelde, 2 juni 2016, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, p. 72-73.

gesteld dat men zich bij het uitoefenen van deze activiteit houdt aan de voorwaarden uit het toegangsbeperkingsbesluit^{6,7}. In het beheerplan staat voorts dat het is toegestaan om tot 10 kilo schelpdieren per persoon per dag te rapen. Dat deze voorwaarde in dit geval uit het beheerplan zelf volgt in plaats van de Uitvoeringsregeling acht de adviescommissie verder niet relevant.

Zoals hiervoor opgemerkt staat de Uitvoeringsregeling los van de Wnb. In het kader van de Wnb staat de vraag centraal of de activiteiten aangemerkt moeten worden als 'projecten' die mogelijk significante gevolgen hebben voor een of meerdere Natura 2000-gebieden. Uit de jurisprudentie van zowel het HvJ EU als de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) volgt dat het begrip 'project' ruim moet worden uitgelegd. Bepalend is of een activiteit significante gevolgen kan hebben voor een of meerdere Natura 2000-gebieden. Indien significante gevolgen niet bij voorbaat kunnen worden uitgesloten, is sprake van een 'project' waarvoor op grond van art. 2.7, lid 2 Wnb een vergunning is vereist.⁸

De adviescommissie wijst erop dat in voornoemde beheerplannen wordt opgemerkt dat het recreatief rapen van schelpdieren alléén is toegestaan als er geen verstoring plaatsvindt van concentraties vogels of zeehonden.⁹ Hieruit leidt de adviescommissie af dat niet bij voorbaat kan worden uitgesloten dat het recreatief rapen van schelpdieren significante gevolgen heeft voor een of meerdere Natura 2000-gebieden. De adviescommissie is daarom van mening dat het recreatief rapen van schelpdieren een 'project' is als hiervoor bedoeld en dat deze activiteit dus in beginsel vergunningplichtig is op grond van art. 2.7, lid 2 Wnb. Die vergunningplicht is, zoals volgt uit artikel 2.9, lid 1 Wnb, niet van toepassing op activiteiten die overeenkomstig een beheerplan worden uitgevoerd, mits uit een passende beoordeling de zekerheid wordt verkregen dat deze activiteiten de natuurlijke kenmerken van een of meerdere Natura 2000-gebieden niet aantasten. Op grond van het voorgaande, is de adviescommissie van oordeel dat deze bezwaargrond ontvankelijk is.

De adviescommissie overweegt verder dat de Vogelbescherming in haar bezwaarschrift heeft verwezen naar een beslisnota van Gedeputeerde Staten van de Provincie Zeeland.¹⁰ Daarin is vermeld dat uit een door de Provincie Zeeland uitgevoerde passende beoordeling blijkt dat er significant negatieve effecten zijn op de instandhoudingsdoelen bij het recreatief rapen van schelpdieren. Het betreft het rapport 'Passende Beoordeling snijden zeegroenten en handmatig schelpdieren rapen in de provincie Zeeland'.¹¹ Tijdens de hoorzitting heeft een vertegenwoordiger van de Provincie Zeeland aangegeven dat deze passende beoordeling een bureaustudie betreft die is gebaseerd op verouderde gegevens en dat is uitgegaan van een 'worst case scenario'. Door de Vogelbescherming is hier tegenin gebracht dat hiermee is vastgesteld dat significante effecten niet kunnen worden uitgesloten. De adviescommissie deelt dit standpunt en ziet in de passende beoordeling een bevestiging voor het hierboven ingenomen standpunt dat het recreatief rapen van schelpdieren als een 'project' moet worden aangemerkt.

De adviescommissie overweegt, onder verwijzing naar hetgeen zij hiervoor onder 1 heeft besproken, dat aan voorwaarde i en ii uit de hiervoor aangehaalde rechtspraak van het HvJ EU niet is voldaan. Uit het bestreden besluit blijkt in ieder geval *niet* dat is beoordeeld of de passende beoordelingen die ten grondslag hebben gelegen aan de vaststelling van het beheerplan nog steeds voldoen en of die beoordelingen nog steeds ten grondslag kunnen liggen aan de verlenging van de in het beheerplan opgenomen vrijstellingen voor het recreatief rapen van schelpdieren. De adviescommissie is van oordeel dat een en ander in strijd is met artikel 3:46 Awb (een besluit dient te berusten op een deugdelijke motivering) en het zorgvuldigheidsbeginsel van artikel 3:2 van de Awb. Daarnaast is sprake van strijd met artikel 2.9, lid 1 Wnb, aangezien niet de zekerheid is

⁶ Besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 11 november 2016, kenmerk: 16170128, tot beperking van de toegankelijkheid van gebieden ex artikel 20 Natuurbeschermingswet 1998, gelegen binnen het Natura 2000-gebied 'Westerschelde & Saeftinghe', Staatscourant nr. 62032 van 18 november 2016.

⁷ Natura 2000 Deltawateren. Beheerplan 2016-2022. Westerschelde & Saeftinghe, 20 juni 2016, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, p. 85.

⁸ De adviescommissie verwijst in dit verband naar ABRvS 29 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1604, r.o. 4.2 en 4.3.

⁹ Beheerplan Oosterschelde, p. 73, Beheerplan Westerschelde & Saeftinghe, p. 85.

¹⁰ Beslisnota GS Provincie Zeeland in verband met verlenging Natura 2000 beheerplan Grevelingen, Oosterschelde, Veerse Meer, Westerschelde & Saeftinghe, met zaaknummer 218232.

¹¹ Passende beoordeling snijden zeegroenten en handmatig schelpdieren rapen in de provincie Zeeland. Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming. Bureau Waardenburg in opdracht van Provincie Zeeland, 25 juni 2020.

verkregen dat deze activiteit niet zal leiden tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden. De adviescommissie acht het bezwaar op dit punt gegrond.

3. Handmatig spitten van zeeaa's

Het standpunt van de Vogelbescherming

De Vogelbescherming stelt op basis van het rapport 'Passende Beoordeling snijden zeegroenten en handmatig schelpdieren rapen in de provincie Zeeland' dat deze activiteit een significant negatief effect heeft op zeven niet-broedvogelsoorten in de Oosterschelde en op elf niet-broedvogelsoorten in de Westerschelde.

Het standpunt van verweerder

Namens de verweerder is aangegeven dat het niet duidelijk is of de mogelijke significantie het gevolg is van ontoereikende voorwaarden, het niet naleven van voorwaarden of andere oorzaken en dat dit nader onderzoek verdient.

Het standpunt van de adviescommissie

De adviescommissie overweegt dat deze activiteit in het beheerplan voor de gebieden 'Oosterschelde' en 'Westerschelde & Saeftinghe' is ingedeeld in categorie 2 (vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten met specifieke voorwaarden)¹²

De adviescommissie stelt verder vast dat de vrijstelling in het beheerplan zonder nader onderzoek is verlengd, terwijl verweerder de noodzaak van dit onderzoek onderschrijft. Dat dit onderzoek niet is uitgevoerd is niet nader gemotiveerd in het bestreden besluit. Omdat die motivering ontbreekt, kan niet worden vastgesteld of deze activiteit, al dan niet onder voorwaarden, nog steeds vrijgesteld kan worden. De adviescommissie concludeert daarom dat het bestreden besluit in strijd is met artikel 3:46 Awb (een besluit dient te berusten op een deugdelijke motivering) en het zorgvuldigheidsbeginsel van artikel 3:2 Awb. Daarnaast is sprake van strijd met artikel 2.9, lid 1 Wnb, aangezien niet de zekerheid is verkregen dat de vergunningvrijstelling niet zal leiden tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden. De adviescommissie acht het bezwaar op dit punt gegrond.

4. Recreatie op dijktrajecten

Het standpunt van de adviescommissie

De adviescommissie stelt vast dat recreatie op dijktrajecten in het beheerplan voor de gebieden 'Oosterschelde' en 'Westerschelde & Saeftinghe' is ingedeeld in categorie 4 (niet vergunningplichtige activiteiten, wel mitigatie vereist).¹³ Net als bij het recreatief rapen van schelpdieren is het de vraag of hier inderdaad sprake is van een activiteit die niet-vergunningplichtig is op grond van de Wnb. Daarbij is van belang, zoals hiervoor bij bezwaargrond 2 is besproken, of er sprake is van activiteiten die aangemerkt moeten worden als 'projecten' die mogelijk significante gevolgen hebben voor een of meerdere Natura 2000-gebieden. Voor de beantwoording van die vraag is relevant dat de verweerder heeft aangegeven dat de omvang en intensiteit van deze activiteiten tezamen zijn toegenomen en dat sprake is van (cumulatieve) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Dit is niet nader onderzocht. Daaruit kan worden afgeleid dat niet bij voorbaat kan worden uitgesloten dat deze activiteit significante gevolgen kan hebben voor de betrokken Natura 2000-gebieden. Dit betekent dat deze bezwaargrond ontvankelijk is. Onder verwijzing naar hetgeen de adviescommissie hiervoor bij bezwaargrond 2 en 3 heeft opgemerkt, concludeert de adviescommissie dat het bestreden besluit in strijd is met artikel 3:46 Awb (een besluit dient te berusten op een deugdelijke motivering) en het zorgvuldigheidsbeginsel van artikel 3:2 Awb. De adviescommissie acht het bezwaar op dit punt gegrond.

5. Overige vormen van recreatie

Het standpunt van de adviescommissie

De adviescommissie overweegt dat ten aanzien van deze bezwaargrond hetzelfde geldt als voor de bezwaren ten aanzien van het recreatief rapen van schelpdieren en de recreatie op dijktrajecten.

¹² Beheerplan Oosterschelde, p. 59. Beheerplan Westerschelde & Saeftinghe, p. 65.

¹³ Beheerplan Oosterschelde, p. 72. Beheerplan Westerschelde & Saeftinghe, p. 86.

Dit betekent dat het bezwaar ook op dit punt gegrond is, omdat niet voldaan is aan de vereisten uit artikel 3:2 Awb (zorgvuldige voorbereiding) en artikel 3:46 Awb (motiveringsplicht).

6. Visserij/schelpdierkwekerij

Het standpunt van de Vogelbescherming

De Vogelbescherming stelt dat het vissen met staand want in het Veerse Meer ten onrechte als vrijgestelde activiteit is aangeduid omdat deze activiteit niet is getoetst in de NEA I. Verder stelt de Vogelbescherming dat vanwege het voorzorgprincipe en het feit dat de effecten voor de middelste zaagbek niet goed getoetst zijn, het vissen met staand want in de Westerschelde niet langer zou moeten worden vrijgesteld.

Ten aanzien van lijnvisserij vanaf een boot stelt de Vogelbescherming zich op het standpunt dat deze activiteit voor de Westerschelde ten onrechte is opgenomen als vergunningvrije activiteit, omdat een beoordeling ontbreekt. Voorts wijst de Vogelbescherming in het algemeen op het voorzorgprincipe en merkt daarbij op dat de vergunningvrije visserijactiviteiten in de beoordeling qua intensiteit slecht in beeld zijn gebracht.

Het standpunt van verweerder

De verweerder heeft aangegeven dat de NEA voldoende basis gaf en geeft om de vrijstelling te verlenen, ook omdat de situatie in de Westerschelde qua aantallen van de Middelste Zaagbek ongewijzigd is gebleven, terwijl de landelijke populatie ook stabiel is gebleven en er dus geen aanleiding is om de eerder verleende vrijstelling voor staandwantvisserij in de Westerschelde te herzien.

Het standpunt van de adviescommissie

In het beheerplan Westerschelde & Saeftinghe en het beheerplan Veerse Meer zijn respectievelijk "specifieke vormen van visserij met vaste vistuigen (beroepsvisserij)" en "visserij met hokfuisen" vrijgesteld van de vergunningplicht Wnb. Het gaat hier om activiteiten die zijn ingedeeld in categorie 2 (vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten met specifieke voorwaarden).¹⁴ Visserij met staand want is in het beheerplan Veerse Meer opgenomen in bijlage A: "Activiteiten Veerse Meer zonder significante gevolgen en niet Nb-wet vergunningplichtig".¹⁵

De adviescommissie overweegt, onder verwijzing naar hetgeen zij hiervoor onder 1 heeft overwogen, dat niet kan worden uitgesloten dat vissen met staand want significante gevolgen kan hebben voor de betrokken Natura 2000-gebieden. In dit verband wijst de adviescommissie er nog op dat - zoals verweerder terecht stelt - de aantallen Middelste zaagbek in de Westerschelde de laatste decennia niet afnemen.¹⁶ De soort blijft in de Westerschelde echter wel achter bij de ontwikkeling bij andere viseters en de aantallen als percentage van de instandhoudingsdoelstellingen zijn laag in vergelijking met andere Deltawateren.¹⁷ Gegevens over de frequentie van visserij met staand want in de verschillende waterlichamen en tellingen van vogelslachtoffers ontbreken. Mogelijk spelen ook andere ontwikkelingen een rol zoals doorzicht, visstand en verstoring. Gelet op dit alles blijft de adviescommissie bij de hiervoor getrokken conclusie.

¹⁴ Beheerplan Westerschelde & Saeftinghe, p. 65. Beheerplan Veerse Meer, p. 31.

¹⁵ Beheerplan Veerse Meer, p. 47.

¹⁶ Hoekstein, M.S.J., W. Janse, M. Sluijter & K.D. van Straalen 2023. Watervogels en zeehonden in de Zoute Delta in 2021/2022. Rijkswaterstaat, Centrale informatievoorziening Rapport BM 23.02. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2023-01.

¹⁷ De Middelste zaagbek is een zichtjagende duikeend die in Nederland met name in de wintermaanden aanwezig is. In de meeste zoute Deltawateren behoort de soort tot de talrijkste viseters. Dat geldt echter niet voor de Westerschelde. Viseters als geheel zijn daar verhoudingsgewijs schaars, maar vertonen wel een positieve trend, zowel in de langdurige periode 1987/'88 - 2021/'22 als de recente periode 2011/'12 - 2021/'22. De ontwikkeling van het totale aantal viseters is vooral toe te schrijven aan Lepelaar en Kleine zilverreiger, maar deze foerageren bij laag water en hebben daarmee weinig te duchten van staand want. Van de instandhoudingsdoelstelling (ISHD) van de Middelste zaagbek in de Westerschelde - een (laag) maandgemiddelde van 30 - wordt in de laatste drie seizoenen slechts 43% gehaald. Vergeleken met medio jaren 90 nam de soort ruim 80% af, maar de laatste 20 jaar dalen de aantallen in de Westerschelde niet verder. In andere zoute Deltawateren zijn de ISHDen en bijbehorende percentages van de soort hoger (Voordelta 120, 237%; Grevelingenmeer 1900, 83%; Oosterschelde 350, 159%; Veerse Meer 320, 136%; Hoekstein et al. 2023).

De adviescommissie overweegt verder dat in het beheerplan Westerschelde & Saeftinghe "Lijnvisserij vanaf een boot, rekening houdend met de toegankelijkheidsregeling" is opgenomen in bijlage A: "Activiteiten Westerschelde zonder significante gevolgen en niet Nb-wet vergunningplichtig".¹⁸ De Vogelbescherming heeft niet nader onderbouwd waarom significante gevolgen als gevolg van lijnvisserij niet kunnen worden uitgesloten. Aangezien van verlenging van een vrijstelling in het bestreden besluit geen sprake is, de activiteit is immers vergunningvrij, is het bezwaar op dit punt niet-ontvankelijk.

Conclusies en advies

Op grond van het voorgaande concludeert de adviescommissie dat het bestreden besluit onzorgvuldig is voorbereid en onvoldoende is gemotiveerd. Daarmee voldoet het niet aan het vereiste van een zorgvuldige voorbereiding van artikel 3:2 Awb en de motiveringsplicht van artikel 3:46 Awb. Daarnaast is sprake van strijd met artikel 2.9, lid 1 Wnb, aangezien niet de zekerheid is verkregen dat de vergunningvrijstellingen niet zullen leiden tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden.

De commissie adviseert de minister van Infrastructuur en Waterstaat daarom het bezwaar van de Vogelbescherming gegrond te verklaren en het bestreden besluit te herroepen en een nieuw besluit te nemen. Ten aanzien van het bezwaar van de Stichting Behoud Weerwisserij adviseert de adviescommissie om dit bezwaar niet-ontvankelijk te verklaren.

De adviescommissie wil voorts ten overvloede de volgende punten onder de aandacht brengen van het bevoegde gezag:

1. Gevolgde procedure

De Vogelbescherming heeft haar bezwaargrond gericht tegen het niet volgen van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure ingetrokken tijdens de hoorzitting. De adviescommissie wijst het bevoegde gezag echter volledigheidshalve op de uitspraak van de ABRvS van 14 juli 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1507. Uit r.o. 5.5 van deze uitspraak volgt volgens de adviescommissie dat een besluit waarvoor een voortoets of passende beoordeling moet worden verricht om eventuele gevolgen voor een Natura 2000-gebied in kaart te brengen, als een besluit als bedoeld in artikel 6, eerste lid, van het Verdrag van Aarhus moet worden aangemerkt. In dat geval moet, desnoods in afwijking van het bepaalde in de Wnb, afdeling 3.4 Awb worden toegepast. Artikel 3:10, lid 1 Awb biedt hiervoor een grondslag.

2. Effectbeoordeling stikstof

De adviescommissie wijst het bevoegde gezag er verder op dat uit de jurisprudentie van het HvJ EU en de ABRvS volgt dat een voortoets of passende beoordeling betrekking moet hebben op alle mogelijke effecten die een project kan hebben voor een Natura 2000-gebied. Het is de vraag of aan dit criterium wordt voldaan voor wat de effecten van stikstofdepositie betreft die worden veroorzaakt door de activiteiten waar het beheerplan betrekking op heeft. De adviescommissie adviseert het bevoegde gezag om hier een standpunt over in te nemen in het kader van het nieuw te nemen besluit.

De adviescommissie bezwaarschriften verlengingsbesluiten Natura 2000-beheerplannen Deltawateren, Waddenzee en Noordzeekustzone,

5.1.2e

3 augustus 2023

¹⁸ Beheerplan Westerschelde & Saeftinghe, p. 98.

RWS INFORMATIE

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Griffioenlaan 2
3526 LA UTRECHT
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T 088 797 11 11
www.rijkswaterstaat.nl

Bijlage 3: Ecologische beoordeling snelvaren

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Zuiderwagenplein 2
8224 AD LELYSTAD
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T 088 797 37 01
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

5.1.2e

memo

Ecologische beoordeling snelvaren

Inleiding

Vogelbescherming Nederland heeft bezwaar gemaakt tegen de verlenging van het beheerplannen van de Deltawateren. Onderdeel hiervan is een niet-specifiek bezwaar gericht op onder andere recreatievaart motorboot (>20 km/h). In dit document wordt aan de hand van de indertijd uitgevoerde Nadere Effecten Analyses (hierna: NEA) ter onderbouwing van de vrijstellingen in het beheerplan, de recent afgeronde ecologische evaluatie van de eerste beheerplanperiode, alsmede recente overige ecologische gegevens het bezwaar van Vogelbescherming behandeld.

Datum

1 maart 2024

1 Westerschelde & Saeftinghe

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Recreatievaart motorboot >20 km/h

Voor recreatief varen met de motorboot >20 km/h (uitgezonderd: varen in het kader van evenementen) wordt geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe *niet* verlengd mag worden.

De NEA I (p. 96) stelt dat significante effecten van recreatievaart in de Westerschelde niet op voorhand uitgesloten kunnen worden. Het varen met jetski's en waterscooters zijn in die NEA apart getoetst. Er is geconcludeerd dat ten aanzien van het varen met jetski's en waterscooters geen sprake is van significante gevolgen (NEA I, p. 61 e.v.), met name omdat deze specifieke vormen niet overal toegestaan zijn. Er is geen nieuwe informatie op grond waarvan de uitkomst van de NEA weerlegd kan worden. Voor jetski's en waterscooters kan de vrijstelling dus gehandhaafd blijven.

Het varen met snelle motorboten is alleen in het kader van evenementen getoetst (NEA II, p. 118) en valt niet onder deze vrijstelling. In NEA II (p. 119 e.v.) wordt recreatievaart met motorboten niet alsnog apart voor de Westerschelde getoetst. Uit NEA II volgt dat het getijdengebied Westerschelde een sterk natuurlijke zonering en scheiding van vogelgebieden en recreatievaart kent. Volgens de NEA leidt de autonome ontwikkeling van deze activiteit om deze reden niet tot knelpunten in het gebied. In de Westerschelde mag volgens het beheerplan niet worden gevaren in de hoofdvaargeul, en ook niet over de platen heen (p.70). Wat over blijft is een zone die relatief dicht bij de platen ligt. Het varen is daarbij toegestaan in vrijwel de gehele Westerschelde (met uitzondering van de vaargeul en de platen), dus van zonering is geen sprake. Van natuurlijke zonering is ook geen sprake, want volgens de voorwaarden moet er vlak langs de platen worden gevaren. Aangezien het varen met snelle motorboten mogelijk per abuis niet afzonderlijk getoetst is en niet geconcludeerd kan worden dat geen sprake is van significant effecten, kan dit onderdeel van recreatievaart gelet op de conclusie van NEA I *niet* vrijgesteld blijven. De vrijstelling van de vergunningplicht voor recreatievaart met een motorboot (>20 km/h) komt hiermee te vervallen.

5.1.2e

RWS INFORMATIE

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Griffioenlaan 2
3526 LA UTRECHT
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T 088 797 11 11
www.rijkswaterstaat.nl

Bijlage 4: Aanpak ecologische beoordeling

memo

Aanpak ecologische beoordeling

1.1. Inleiding

Ten behoeve van de verlenging van de beheerplannen voor de Deltawateren, Waddenzee en Noordzeekustzone is nagegaan of de vrijstellingen voor vergunningplichtige activiteiten zoals omschreven in de beheerplannen nog steeds gedragen kunnen worden door de beoordelingen (Nadere Effecten Analyses) die indertijd ten grondslag hebben gelegen aan de beslissing om bepaalde activiteiten vrij te stellen van de vergunningplicht. De Nadere Effecten Analyse (NEA) gold indertijd als gelijkwaardig aan een Passende Beoordeling met als conclusie dat significante effecten van vrijgestelde activiteiten uitgesloten konden worden.

In het beheerplan worden 4 categorieën van activiteiten onderscheiden:

- (1) activiteiten die afzonderlijk vergunningplichtig zijn maar zonder voorwaarden vrijgesteld kunnen worden.
- (2) activiteiten die afzonderlijk vergunningplichtig zijn en onder voorwaarden vrijgesteld kunnen worden.
- (3) activiteiten die afzonderlijk vergunningplichtig zijn en dat blijven.
- (4) activiteiten die niet-vergunningplichtig zijn, maar waarvoor het toch nodig is om mitigerende¹ maatregelen uit te voeren.

Bij deze beoordeling gaat het alleen om categorie 2-activiteiten.

1.2. Uitgangspunten bij de toetsing

Bij het opstellen van het beheerplan is onderzocht welke activiteiten in het Natura 2000 gebied altijd al plaatsvonden en in hoeverre deze activiteiten het bereiken van de instandhoudingsdoelen in de weg kunnen staan. In de beheerplannen worden deze activiteiten 'huidige activiteiten' genoemd. Per activiteit is nagegaan in hoeverre de activiteit een negatief effect kan hebben op het bereiken van de instandhoudingsdoelen. Ook is per instandhoudingsdoel nagegaan in hoeverre het zeker is dat het doel gehaald wordt dan wel zonder wezenlijke ingrepen gehaald zal worden. Wanneer uit een voortoets volgde dat een negatieve interactie tussen een bestaande activiteit en een instandhoudingsdoel niet op voorhand uitgesloten kon worden, volgde een Nader Effecten Analyse. In deze analyse werd beoordeeld in hoeverre de bestaande activiteit het bereiken van de instandhoudingsdoelen in de weg kan staan. Alleen wanneer de conclusie is dat significante effecten van de activiteit op de instandhoudingsdoelen, al dan niet met voorwaarden, uitgesloten

¹ De term *mitigatie* is in deze context onjuist. De betreffende maatregelen moeten worden aangemerkt als *passende maatregelen* in de zin van artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn.

Datum

1 maart 2024

kunnen worden, werd een vrijstelling in het beheerplan opgenomen. In de beoordelingen wordt daarnaast ook getoetst of de nieuw toegevoegde habitatrichtlijnsoorten in het "wijzigingsbesluit aanwezige waarden"² kunnen leiden tot andere conclusies met betrekking tot de beoordeling van de vrijstellingen.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Bij de ecologische beoordeling is bekeken of de verlenging op grond van de oorspronkelijke NEA's kon plaatsvinden. Dat zal niet het geval zijn wanneer is gebleken dat:

- (1) Er in de NEA fouten of omissies staan die indien deze hersteld zouden worden tot een andere conclusie ten aanzien van de effecten moeten leiden
- (2) Nieuwe wetenschappelijke inzichten ten aanzien van de effecten van de activiteiten op de instandhoudingsdoelen tot een uitkomst leiden waarbij de oorspronkelijke conclusie van de NEA niet meer gehandhaafd kan worden.
- (3) De ontwikkelingen in het Natura 2000 gebied ten aanzien van de instandhoudingsdoelen zodanig ongunstig zijn dat niet langer uitgesloten kan worden dat deze activiteit het bereiken van het instandhoudingsdoel in de weg kan staan.

Bij de uitgevoerde beoordelingen wordt de inhoud van de documenten die ten grondslag lagen aan de vaststelling van het oorspronkelijke beheerplan, dat wil zeggen de verschillende rapporten die in het kader van de NEA zijn gemaakt en het beheerplan zelf, als bekend verondersteld. Deze documenten zijn allen te vinden via de links:

Waddenzee en Noordzeekustzone:

www.waddenzee.nl/overheid/natura-2000/bibliotheek/

Deltawateren:

www.rwsnatura2000.nl/gebieden/deltawateren/dw_documenten/default.aspx#folder=353736

Ook de ecologische evaluaties van de beheerplannen van de gebieden worden als bekend verondersteld, en zijn te vinden op www.rwsnatura2000.nl. De ecologische evaluaties van de Grevelingen, de Oude maas en het Hollands diep waren ten tijde van deze beoordeling nog niet gereed. In de beoordeling van de huidige toestand van kennis voor deze wateren is gebruik gemaakt van de procesevaluatie en data-inventarisatie van het Natura 2000 beheer in de Deltawateren (Barbé *et al.*, 2023³). Daarnaast zijn ook aanvullende wetenschappelijke publicaties gebruikt om te onderzoeken of er nieuwe wetenschappelijke feiten zijn die ertoe leiden dat de conclusies uit de NEA's niet langer handhaafbaar zijn.

Voor alle vrijstellingen geldt dat de activiteiten niet in aard, omvang, locatie, intensiteit en tijd in betekenende mate mogen wijzigen. Bij uitbreiding of andere

² Wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden. (2022). Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit | Staatscourant 2022, 29279.

³ Barbé, D., Odinga, J., van der Jagt, H. (2023). Data-inventarisatie en procesevaluatie van het Natura 2000 beheer in de Zuidwestelijke Delta. Royal Haskoning DHV, in opdracht van Rijkswaterstaat.

wijziging kan geen gebruik meer worden gemaakt van de vrijstelling van vergunningplicht. De ecologische beoordeling van de vrijstelling heeft gezien de wijze waarop de vrijstelling is geformuleerd alleen betrekking op de activiteiten zoals die oorspronkelijk getoetst waren. Voor de aard en omvang van de vrijgestelde activiteiten wordt verwezen naar de tekst van de beheerplan en de oorspronkelijke NEA's.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

1.3. Cumulatie

Bij de uitvoering van de toetsen wordt op de navolgende wijze rekening gehouden met cumulatie. Zoals eerder aangegeven gaat het om activiteiten die reeds plaatsvonden toen het gebied werd aangewezen als Natura 2000-gebied en gaat het dus niet om nieuwe projecten die voor de eerste maal worden uitgevoerd. Als er sprake is van een gunstige doelrealisatie voor een soort of habitat dan werd er in de studie die ten grondslag lag aan de vrijstelling in het beheerplan, d.w.z. de Voortoets en Nadere Effectenanalyses, vanuit gegaan dat het geheel van invloeden van deze reeds langs bestaande activiteiten niet in de weg hebben gestaan bij het bereiken van het instandhoudingsdoel. In feite is hiermee verzekerd dat de cumulatie van deze activiteiten in de beoordeling is betrokken.

Indien er sprake was van een negatieve doelrealisatie dan wel negatieve trend die tot een negatieve doelrealisatie kan leiden, heeft er in de NEA nader onderzoek plaatsgevonden in hoeverre de activiteit het bereiken van het instandhoudingsdoel in de weg kan staan. Hierbij is in feite onderzocht wat het gevolg van het staken van de activiteit zou zijn. Met andere woorden staat de activiteit, gegeven het geheel van activiteiten die altijd al plaatsvonden en de voorwaarden waaraan die activiteiten zelf moet voldoen, het bereiken van het instandhoudingsdoel in de weg? Als dit inderdaad het geval is dan bestaat er geen noodzaak om verder naar cumulatie te kijken, omdat de activiteit dan niet vrijgesteld kan worden van vergunningplicht. Als dit niet het geval is dan kan er geen verband gelegd worden tussen deze activiteit tegen de achtergrond van vele andere bestaande activiteiten die tegelijkertijd plaatsvinden en het bereiken van het instandhoudingsdoel⁴. Hierbij is, omdat van bestaande effecten van bestaande activiteiten in de toen bestaande toestand van het Natura 2000 gebied wordt uitgegaan, dus impliciet rekening gehouden met cumulatie. De cumulatie van bestaande effecten heeft immers al doorwerking in de toestand van het Natura 2000 gebied. Overigens gaat het bij de eerste beoordeling van cumulatie alleen om cumulatie van vergunde projecten, die nog niet zijn uitgevoerd of voltooid. Als bij voorbaat effecten uitgesloten kunnen worden kan er bovendien ook géén sprake zijn van cumulatie. In veel gevallen is de uitgevoerde toets dan ook strenger dan noodzakelijk. Dat is met name het geval bij verstoring. Als er meerdere versturende activiteiten overlappen in tijd en ruimte dan is het effect van verstoring van alle activiteiten samen minder dan de som van het effect van afzonderlijke activiteiten. Er is in zulke gevallen dus eerder sprake van een overschatting van het effect van een bestaande activiteit dan een onderschatting.

Ten overvloede heeft er in het kader van de toenmalige NEA nog een extra controle plaatsgevonden in de vorm van een cumulatietoets. Op grond hiervan zijn alsnog extra voorwaarden verbonden aan activiteiten of aanvullende maatregelen getroffen, waardoor cumulatie van effecten op voorhand uitgesloten kunnen worden. Ook is er in het kader van de NEA onderzocht of de resteffecten

⁴ Artikel 5.1, 1^e lid, aanhef en onder e van de Omgevingswet gelezen in samenhang met de definitie van een Natura 2000 activiteit, voorheen artikel 2.7 wet Natuurbescherming

van eerder vergunde activiteiten, waarbij in het geval van projecten per definitie rekening gehouden moet zijn met cumulatie met andere projecten, bij nader inzien al dan niet in cumulatie toch significante effecten hebben kunnen veroorzaken. Als dat het geval was zijn er daarvoor in het beheerplan aanvullende maatregelen opgenomen.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Van belang is verder dat volgens de huidige nationale wetgeving er alleen rekening gehouden hoeft te worden met cumulatie van projecten die nog niet zijn uitgevoerd of voltooid. In de toenmalige NEA ging de cumulatietoets over alle activiteiten die bekend waren voor het gebied, dus óók activiteiten die indertijd alleen als zogenoemde andere handelingen en niet als project vergunningplichtig waren. Hierdoor is de toets in de NEA ten aanzien van cumulatie ook strenger dan op dit moment het geval zou moeten zijn. Voor zover er sprake is van nieuwe nog niet concrete vergunningplichtige plannen of projecten voor het gebied die niet zijn vrijgesteld, dienen deze nieuwe plannen of projecten de cumulatietoets uit te voeren met bestaande (voor zover nog niet voltooid) en nieuwe projecten. Dat wil zeggen dat bij de vergunningverlening van die nieuwe projecten óók rekening gehouden moet worden met de bestaande vrijstellingen, voor zover deze als nog niet voltooide projecten beschouwd kunnen worden.

1.4. Beheer en onderhoud

In de beheerplannen staan bepaalde vrijgestelde (categorie 2) activiteiten die wellicht (ook) als beheer en onderhoud in de zin van de Wnb⁵ kunnen worden aangemerkt. Indien deze activiteiten kunnen worden aangemerkt als beheer en onderhoud, zijn deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig. Er is voor gekozen om in deze beoordeling geen uitspraken te doen over welke activiteiten wel en niet aangemerkt kunnen worden als beheer en onderhoud, en alle activiteiten mee te nemen in de beoordeling.

5.1.2e

RWS INFORMATIE

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Griffioenlaan 2
3526 LA UTRECHT
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T 088 797 11 11
www.rijkswaterstaat.nl

Bijlage 5: Ecologische beoordeling van vrijstellingen zee-aas spitten in
Oosterschelde en Westerschelde

RWS INFORMATIE

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Zuiderwagenplein 2
8224 AD LELYSTAD
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T 088 797 37 01
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

5.1.2e

memo

Ecologische beoordeling van vrijstellingen zee-aas spitten
in Oosterschelde en Westerschelde

Ecologische beoordeling van vrijstellingen handmatig spitten
van zee-aas in de Oosterschelde en Westerschelde

Datum

31 januari 2024

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

1. Oosterschelde

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

1.1. Inleiding

Vogelbescherming Nederland concludeert dat uit de Passende Beoordeling Snijden van Zeegroenten³, waarin ook het spitten van zee-aas wordt genoemd, volgt dat het spitten van zee-aas in de huidige vorm een significant effect heeft op de soorten Bergeend, Groenpootruiter, Kanoet, Scholekster, Strandplevier, Tureluur en Zwarte Ruiter.

De Nadere Effecten Analyse⁴ die gemaakt is in het kader van de voorbereiding van het oorspronkelijke beheerplan uit 2016 gaat alleen in op de situatie in de Westerschelde. Zijdelijks wordt er in die NEA naar de Oosterschelde verwezen. De Nadere Effecten Analyses en het beheerplan worden als bekende informatiebronnen beschouwd. De documenten zijn te vinden op de website van RWS die gaat over de Natura 2000 gebieden⁵.

De passende beoordeling die geldt voor de aangewezen spitvakken in de Oosterschelde gemaakt in 2009⁶ heeft ten grondslag heeft gelegen aan de vrijstelling in het kader van het beheerplan (zie o.a. globale effectenanalyse bladzijde 8). Het voorwaardenkader zoals vermeld op de website van sportvisserij ZW-Nederland⁷ komt overeen met de voorwaarden zoals opgenomen in het beheerplan.

In voorliggende notitie worden eerst de verschillen tussen de beide passende beoordelingen besproken en beoordeeld. Vervolgens wordt besproken of de passende beoordeling uit 2009, met de kennis van nu, tot andere conclusies moet leiden.

1.2. Verschillen tussen de Passende Beoordelingen

De vraag is in hoeverre de Passende Beoordeling Snijden van Zeegroenten (PB 2020) nieuwe inzichten bevat die moeten leiden tot een andere conclusie dan de Passende Beoordeling van 2009 (PB 2009). Wezenlijk nieuwe inzichten zouden moeten blijken uit de verschillen tussen beide Passende Beoordelingen.

De factoren die de uitkomsten kunnen beïnvloeden zijn:

- Locaties en intensiteit van het zee-aas spitten
- Gebruikte verstoringafstanden
- Wijze van beoordeling van het effect.

Locatie en intensiteit zee-aas spitten

Uit beide documenten volgt dat de PB 2009 en de PB 2020 dezelfde uitgangspunten voor locaties en intensiteit van het zee-aas spitten gebruiken. Hierdoor kan uitgesloten worden dat wijzigingen in locatie en intensiteit zee-aas spitten hebben geleid tot een verschil in oordeel tussen de PB 2009 en de PB 2020.

³ Boudewijn T.J., J. Zwerver, L.S.A. Anema, M. Teunis & Y.N. Radstake. (2020). Passende Beoordeling snijden zeegroenten en handmatig schelpdieren rapen in de provincie Zeeland. Bureau Waardenburg Rapportnr. 19-183. Bureau Waardenburg, Culemborg.

⁴ Lubbe, S. & T. van den Broek. (2011). Globale en Nadere Effectenanalyse.

⁵ https://rwsnatura2000.nl/gebieden/deltawateren/dw_documenten/default.aspx

⁶ Baptist H. & G. Van Moorsel 2009. Zee-aasspitten Oosterschelde onderzoek ecologische inpasbaarheid en Passende Beoordeling. Ecologisch adviesbureau Henk Baptist/Ecosub, Kruisland/Doorn.

⁷ <https://www.sportvisserijzwn.nl/zout/pierenspitten.html>

Verstoringsafstanden

Volgens de PB 2020 bevindt het grootste verschil tussen beide PB's zich in de gebruikte verstoringsafstand.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

In de PB 2009 is gebruik gemaakt van soortspecifieke verstoringsafstanden. De meest gevoelige soort in de PB 2009 had een verstoringsafstand van maximaal 110 meter. In de PB 2020 is echter voor alle soorten dezelfde verstoringsafstand gebruikt van 200 meter. Dit betekent vanwege de kwadratische toename van het verstoerde oppervlakte met de afstand, dat in de PB 2020 met minstens een factor 3 meer verstoring gerekend werd dan waar de PB van 2009 mee rekende (zie Tabel 1).

Hoewel de PB 2020 erkent dat zij met een grotere verstoringsafstand werken, wordt niet feitelijk beargumenteerd waarom de getallen waarmee de PB 2009 rekende onjuist zouden zijn en waarom voor elke soort 200 meter gekozen werd in plaats van de meer gedifferentieerde waarden die in de PB 2009 zijn bepaald. De verstoringsafstanden van de PB 2009 zijn specifiek en preciezer dan de verstoringsafstanden van de PB 2020.

In onderstaande tabel worden de in de PB 2009 gehanteerde verstoringsafstanden weergegeven, en het effect van de grotere verstoringsafstand van de PB 2020 op de uitkomsten van de PB 2020. De waarde geeft aan hoeveel maal groter het berekende effect in de PB2020 is geworden doordat in 2020 voor alle soorten is uitgegaan van een verstoringsafstand van 200 meter, terwijl de kleinere waarde van 2009 gebruikt had mogen worden.

Tabel 1 Gehanteerde verstoringsafstanden in PB 2009 en effect op uitkomsten PB 2020 ten opzichte van PB 2009.

Soort	Verstoringsafstand^B PB 2009 (in m)	Effect op uitkomsten van PB 2020 (-)
Bonte Strandloper	26	59,2
Bontbekplevier	110	3,3
Drieteenstrandloper	110	3,3
Groenpootruiter	110	3,3
Kanoet	68	8,7
Kluut	110	3,3
Rosse Grutto	68	8,7
Scholekster	98	4,6
Strandplevier	110	3,3
Steenloper	38	27,7
Tureluur	81	6,1
Wulp	110	3,3
Zwarte Ruiters	110	3,3

Wijze van beoordeling van het effect

Een ander verschil tussen de PB 2020 en de PB 2009 is dat de PB 2009 uitgaat van een toetsingsnorm van 1% van de populatie die volgens die PB verdreven zou worden, terwijl de PB 2020 uitgaat van 1% van de natuurlijke sterfte van de

^B Cursieve waarden zijn niet afzonderlijk bepaald maar in deze tabel gelijkgesteld aan de meest gevoelige soort (Wulp) waarvoor wel gegevens zijn

populatie als beoordelingsmaatstaf voor significantie van het aantal verdreven vogels.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Dit heeft als belangrijkste consequentie dat, afhankelijk van de soort, de PB 2020 een tussen 4 en 10 keer (respectievelijk bij 25% en 10% jaarlijkse sterfte van een vogelsoort) zo strenge toetsingsnorm hanteert dan de PB 2009. Zodra een soort zich onder het instandhoudingsdoel bevindt wordt volgens de PB 2020 deze norm overschreden. Wanneer deze getallen gecombineerd worden met de verstoringsafstanden resulteert dat voor de soorten met de grootste verstoringsafstand in een 13 tot 33 keer zo strenge beoordeling als in de PB van 2009, zonder dat dit verschil wordt gemotiveerd.

Datum

31 januari 2024

Het in de PB 2020 toegepaste 1% additionele sterfte criterium wordt bovendien onjuist toegepast. De basisgedachte achter dit criterium is dat een duidelijk af te bakenen populatie een terugkerend effect van minder dan 1% van de natuurlijke jaarlijkse sterfte door natuurlijke reproductie moet kunnen opvangen⁹. Blijft het effect op de populatieomvang beneden dit niveau dan kan het effect als niet-significant beoordeeld worden. Hier gaat het echter niet om een terugkerend effect, dat ieder jaar nieuwe vogels doodt, zoals bijvoorbeeld een windturbine doet, maar om een eenmalige verkleining van de draagkracht die ook al bestond ruim voordat het gebied als Natura 2000 gebied werd aangewezen. Het eventuele draagkrachtverlies was dus al betrokken bij het bepalen van het instandhoudingsdoel van het gebied. Een effect dat al heeft plaatsgevonden voor het bepalen van het instandhoudingsdoel en dus ook toen al doorwerkte in de draagkracht van het gebied kan dus op zichzelf staand nooit de primaire oorzaak zijn van het ontoereikend zijn van de draagkracht van het Natura 2000 gebied als geheel. Het effect van die activiteit maakt immers al deel uit van het instandhoudingsdoel.

Ook als het zou gaan om een nieuwe activiteit, wat hier duidelijk niet het geval is, is het niet correct om ervan uit te gaan dat het draagkrachtverlies zal leiden tot additionele sterfte. Additionele sterfte treedt alleen op in het geval dat de overgebleven draagkracht van het gebied te klein wordt om alle verdreven vogels te huisvesten. Eerst zal dus vast moeten staan dat de overgebleven draagkracht niet toereikend is alvorens de conclusie getrokken kan worden dat er sterfte zal optreden. Zelfs dan is het niet zo dat er per definitie sterfte optreedt. Verdreven winter- en trekvogels kunnen veelal ook buiten het Natura 2000 gebieden terecht en een gebied dat qua draagkracht al helemaal "vol" zit, komt in de praktijk zelden voor. De enige norm die niet overschreden mag worden is dat de nieuwe activiteit, al dan niet in cumulatie, het bereiken van het instandhoudingsdoel niet in de weg mag staan. Dat betekent dat in beginsel de draagkracht van het gebied mét deze activiteit groot genoeg moet kunnen zijn om het instandhoudingsdoel te kunnen bereiken.

De PB 2009 beoordeelt het effect op de draagkracht van het gebied alleen op basis van de toen bestaande situatie en de toen aanwezige draagkracht. De PB 2009 gebruikt de 1% norm van de populatie niet direct als toetsingscriterium voor significantie, maar als signaalwaarde om het door hen berekende verlies aan foerageergebied voor vogels nader te beoordelen. Als de 1% norm niet wordt overschreden dan gaat de PB 2009 er vanuit dat er nog voldoende draagkracht

⁹ AbRvS, 7 oktober 2020, ELCI:NL:RVS:2384

overblijft (99% van het gebied) om de eventueel verdreven vogels elders in het gebied op te kunnen vangen.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Vervolgens komt de PB 2009 met een aantal belangrijke nuanceringen ten aanzien van de in de PB berekende getallen. In de eerste plaats constateren zij dat het door hen berekende effect op de draagkracht alleen tijdens daglicht optreedt, terwijl alle vogelsoorten ook 's nachts kunnen en zullen foerageren en dan nergens in de Oosterschelde te maken hebben met verstoring. Het effect op de draagkracht van de populatie is dan de helft kleiner dan in de PB 2009 berekend is.

Datum

31 januari 2024

Een andere belangrijke constatering is het verschil in gedrag van zee-aasspitters en foeragerende vogels. Waar vogels beginnen met foerageren vrijwel direct na het droogvallen en kunnen doorgaan met foerageren tot kort voor het weer onderlopen van het gebied, maken de zee-aasspitters van een minder lange periode tijdens het droogvallen gebruik. Hierdoor kunnen vogels die volgens de berekeningen verstoord zouden worden en van hun voedselbronnen a.h.w. geweerd worden, toch in belangrijke mate, met name tijdens de voor vogels belangrijke eerste minuten na droogvallen, gebruik maken van de spitvakken.

Ook beschrijft de PB 2009 dat vogels eerder de waterlijn volgen dan uniform verdeeld over de getijdeplaat voorkomen. Zee-aasspitters verplaatsen zich niet zo snel als vogels en bevinden zich veelal op de hogere delen van een plaat. Dat betekent dat met name op grotere locaties zee-aasspitters en vogels elkaar veel minder sterk beïnvloeden dan o.b.v. de berekeningen wordt verwacht.

Op grond hiervan concludeert de PB 2009 dat het werkelijke draagkrachteffect uitgedrukt als aandeel van de populatie, dat door de activiteit verdreven zou zijn, aanzienlijk kleiner is (veel minder dan de helft) dan in die PB berekend. Tenslotte merken zij ook op dat zee-aas spitten in feite bestaand gebruik is dat dus al plaatsvond voor het bepalen van het instandhoudingsdoel van het gebied. Dat betekent dat het zee-aas spitten onderdeel uitmaakt van het op basis van telgegevens bepaalde instandhoudingsdoel voor vogels, met andere woorden het door het zee-aas spitten tijdelijk niet beschikbare areaal en eventueel onttrokken voedsel maakt geen deel uit van de draagkracht die met het instandhoudingsdoel wordt nagestreefd.

In tegenstelling tot de PB 2009 beperkt de PB 2020 zich tot een strikt getalsmatige beoordeling van het effect van het zee-aas spitten, waarbij zoals boven al beargumenteerd het 1% additionele sterfte criterium ten onrechte gebruikt is.

Alles samenvattend levert de PB 2020 ten opzichte van de PB 2009 geen nieuwe wetenschappelijke inzichten op, die ertoe zouden moeten leiden de PB van 2009 te vervangen door de PB van 2020. Bovendien is de PB 2020 minder specifiek ten aanzien van de verstoringafstanden en ontbreekt een ecologische inhoudelijke beoordeling van de uitgevoerde berekeningen en wordt in de PB van 2020 het toetsingscriterium van 1% additionele sterfte ten onrechte gebruikt. Ook gaat de PB van 2020 voorbij aan het feit dat de getoetste activiteit in essentie bestaand gebruik is dat al bestond bij het vaststellen van de instandhoudingsdoelen. Gelet hierop wordt geconcludeerd dat de conclusies uit de PB2009 nog steeds gelden ten aanzien van het zee-aas spitten en dat hierover geen wetenschappelijke twijfel bestaat.

1.3. De passende beoordeling 2009 in het licht van de huidige situatie

Aangezien de noodzaak om gebruik te maken van de PB 2020 ontbreekt, omdat deze geen wezenlijke nieuwe kennis bevat en bovendien een aantal essentiële leemtes vertoont, blijft enkel de vraag over of de conclusies zoals verwoord in de PB 2009 op basis van de huidige situatie stand kan houden.

Hiervoor zijn de volgende recente ontwikkelingen van belang.

- Trends van soorten die volgens Vogelbescherming een significant negatief effect ondervinden¹⁰
- De recent verschenen evaluatie van de beheerplannen¹¹

Allereerst wordt aan de hand van de bovengenoemde evaluatie gekeken of het zee-aas spitten qua omvang en intensiteit zodanig is veranderd dat dit tot een andere beoordeling van het effect van zee-aas spitten zal moeten leiden. Vervolgens worden aan de hand van dezelfde evaluatie en recente informatie over de vogelpopulaties van de Oosterschelde en de oorspronkelijke PB van 2009 de effecten op de door Vogelbescherming Nederland genoemde soorten opnieuw beoordeeld.

1.3.1. Verandering in intensiteit zee-aasspitten

Uit de recent verschenen evaluatie volgt dat de intensiteit van het spitten in de Oosterschelde sinds de start van het oorspronkelijke beheerplan sterk is afgenomen. Er wordt nog steeds overal gespit, maar minder vaak. Deze uitspraak wordt niet gekwantificeerd. De PB van 2009 gaat uit van de intensiteiten zoals die gebruikelijk waren in de periode voorafgaand aan die PB. Dit betekent dat ten opzichte van de in de PB van 2009 berekende effecten de effecten op dit moment aanzienlijk kleiner zullen zijn dan destijds besproken. Dit betekent dat er ook geen sprake kan zijn van een additioneel effect van draagkrachtverlies door autonome groei van de activiteit.

De evaluatie concludeert dat een impact van deze activiteit op het doelbereik ten gevolge van deze activiteit niet op voorhand kan worden uitgesloten. Deze conclusie is consistent met de passende beoordeling van 2009 die niet voor niets onderzocht heeft of de impact op het doelbereik significant is. De noodzaak om dat te onderzoeken kon alleen bestaan als een effect op het doelbereik niet bij voorbaat uitgesloten kan worden. Dat wil zeggen dat het feit dat een impact op het doelbereik niet kan worden uitgesloten niet noodzakelijkerwijs hetzelfde is als dat de activiteit zelf een significant effect op de door Vogelbescherming Nederland genoemde soorten veroorzaakt.

1.3.2. Verandering in huidige situatie en trends vogelsoorten ten opzichte van de PB 2009

Voor alle soorten geldt dat het zee-aas spitten een bestaande activiteit is, die zeker niet is toegenomen. Dat houdt in dat een eventueel direct effect als gevolg van draagkrachtverlies heeft plaatsgevonden voordat het gebied onder de Vogelrichtlijn is aangewezen en daarom per definitie geen onderdeel kan uitmaken van de nadien waargenomen trend, noch verantwoordelijk gehouden

¹⁰ <https://stats.sovon.nl/stats/gebied/1000118>

¹¹ Heidinga D., A.C.P. Brekelmans MSc, B. Schilt MSc, F. Versloot, M. Marijt. (2023). Ecologische evaluatie Natura 2000-beheerplannen. Natura 2000-beheerplan Oosterschelde

kan worden voor een eventueel tussentijds verlies aan draagkracht. Belangrijker is dat het eventuele draagkrachtverlies dat deze activiteit zou hebben veroorzaakt al onderdeel uitmaakt van het instandhoudingsdoel en bij deze beoordeling, indien de activiteit niet is toegenomen, niet nóg een keer als effect op het instandhoudingsdoel opgevoerd zou moeten worden. De PB van 2020 doet dat in tegenstelling tot de PB van 2009 wel, door net te doen alsof bij het vaststellen van het instandhoudingsdoel de activiteit nog niet bestond. De analyse van beide PB's geeft daarentegen wel informatie over de vragen in welke mate het staken van de activiteit zou kunnen bijdragen aan het bereiken van het instandhoudingsdoel en of de activiteit in de huidige situatie een dermate grote impact heeft dat het instandhoudingsdoel gelet op andere ontwikkelingen nooit meer bereikt zou kunnen worden.

In de evaluatie zijn de soorten gegroepeerd naar voedselkeuze. Per soortgroep wordt getracht de waargenomen veranderingen te duiden. De evaluatie is nadrukkelijk niet bedoeld om een oordeel te vellen over de significantie van het effect van activiteiten, maar om te inventariseren in hoeverre het doelbereik van soorten en habitats is veranderd en welke factoren daarbij een rol kunnen hebben gespeeld.

Vogelbescherming Nederland noemt op grond van de PB 2020 de soorten Bergeend, Groenpootruiter, Kanoet, Scholekster, Strandplevier, Tureluur en Zwarte Ruiters als soorten die een significant negatief effect zouden ondervinden van het zee-aas spitten in de Oosterschelde. Op basis van de gegevens van SOVON over de Oosterschelde wordt de actuele populatieomvang vergeleken met de situatie zoals die was ten tijde van de Passende Beoordeling van 2009 om te beoordelen of er redenen zijn om aan te nemen dat de draagkracht in het gebied als gevolg van veranderingen in de activiteit niet langer voldoende is voor het populatiedoel. Ook worden de trends in de Oosterschelde vergeleken met de landelijke ontwikkelingen om eventuele landelijke trend die niets te maken hebben met de lokale draagkracht in beeld te brengen.

Voor de hieronder gepresenteerde figuren die zijn overgenomen van de website van SOVON geldt de volgende legenda.

- Rode punten: seizoensgemiddelde Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni)
- Donkerblauwe lijn: de trendlijn
- Lichtblauwe lijnen: het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn
- Groene lijn: de instandhoudingsdoelstelling voor de soort (alleen in de gebiedspecifieke figuren)
- Oranje lijn: het gemiddelde over de laatste 5 seizoenen

1.3.2.1. Bergeend

Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de bergeend is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 2900 winter- en trekvogels

Beschrijving verandering in aantallen en trend

De populatie van de Bergeend vertoonde ten tijde van de PB 2009 een dalende trend en bevond zich onder het instandhoudingsdoel. Nadien heeft de populatie zich hersteld in de richting het instandhoudingsdoel (zie Figuur 1; Figuur 2). Over de laatste 12 jaar is er volgens SOVON geen sprake van een significante aantalsverandering in de Oosterschelde. In twee van de zes jaren van het eerste

beheerplan bevond de soort zich rondom het instandhoudingsdoel. Sinds 1985 is er sprake van een significante toename van <5% per jaar. De landelijke populatie van de Bergeend laat op het eerste gezicht gemiddeld minder fluctuaties zien, maar het algehele beeld is op basis van veranderingen van jaar tot jaar overeenkomstig (significante toename <5% sinds 1980, zie figuur 2). Volgens SOVON bevindt de soort zich landelijk in een gunstige staat van instandhouding¹².

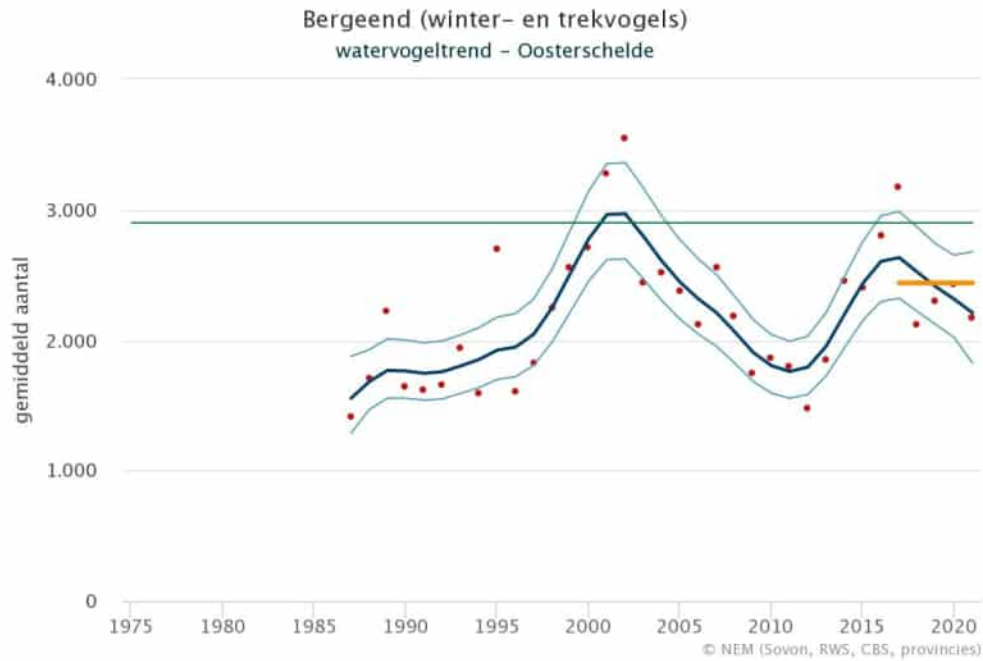
Beoordeling verandering in aantallen en trend

Uit de bespreking van de berekende effecten in de PB 2009 volgt de conclusie dat er toen geen significante effecten voor de Bergeend verwacht werden. De actuele situatie voor de Bergeend is gunstiger dan in 2009. Uit de recent verschenen evaluatie volgt dat het op dit moment onduidelijk is of er wezenlijke knelpunten voor deze soort zijn.

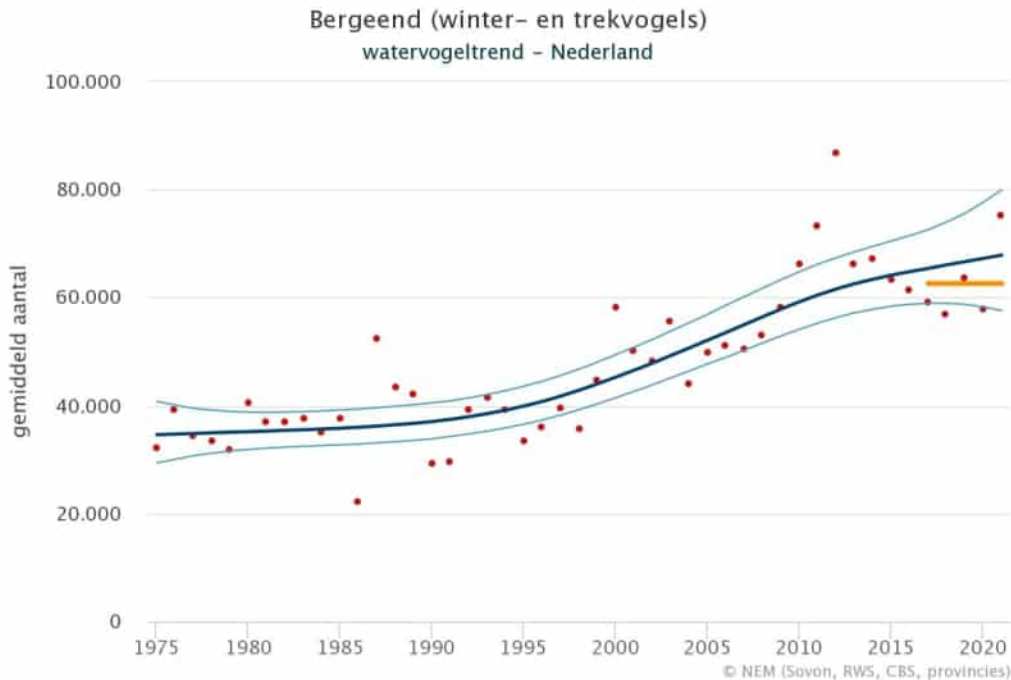
Mede omdat de specifieke activiteit qua intensiteit sinds 2009 is afgenomen, de populatie na een aanvankelijke daling sinds 2009 weer kon groeien, over de laatste 12 jaar geen trend laat zien en in 2017 zelfs boven het instandhoudingsdoel kon uitkomen, blijft de conclusie van de PB 2009 van kracht.

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, gelet op afname van de draagkracht door andere activiteiten ertoe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Redelijkerwijs wetenschappelijk staat, gelet op het bovenstaande, het zee-aas spitten het bereiken van het instandhoudingsdoel behoudt omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 2900 Bergeenden niet in de weg. Significante negatieve effecten kunnen nog steeds worden uitgesloten.

¹² <https://pub.sovon.nl/pub/publicatie/21137>

Figuur 1: Gemiddeld aantal bergeenden (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Oosterschelde

Figuur 2: Gemiddeld aantal Bergeenden (winter - en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

1.3.2.2. Groenpootruiter

Instandhoudingsdoel

De Groenpootruiter is in de evaluatie van het beheerplan ingedeeld in de groep bodemdiereters met gemengd dieet. Van deze groep bevindt een deel van de soorten zich op of ruim boven het instandhoudingsdoel (zie bijvoorbeeld Tureluur). Het instandhoudingsdoel voor de Groenpootruiter is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 150 winter- en trekvogels.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

Beschrijving verandering in aantallen en trend

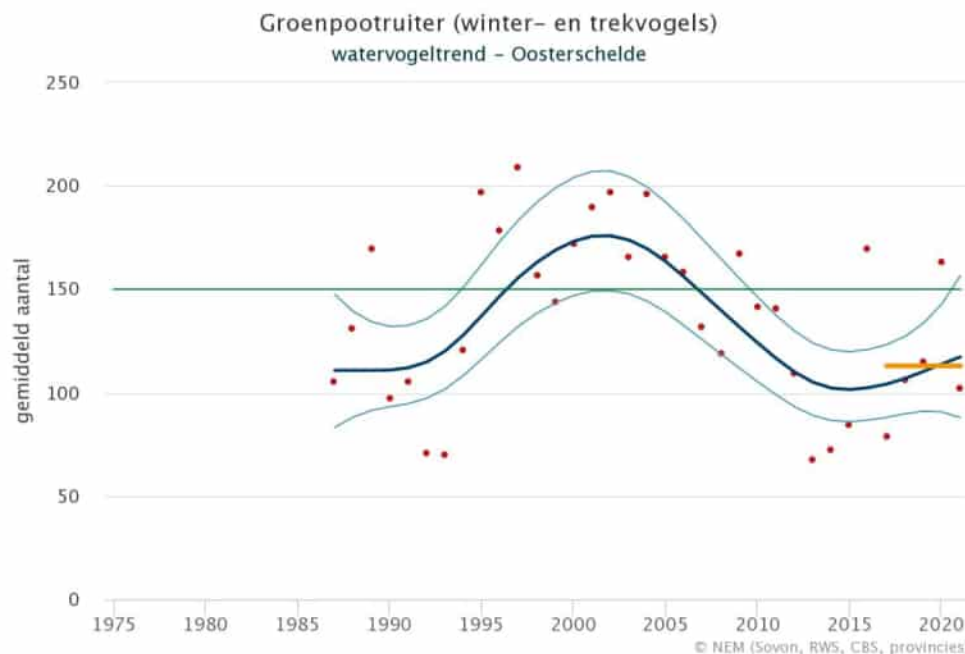
De populatie van de Groenpootruiter bevond zich op het moment van de PB 2009 beneden het instandhoudingsdoel en liet een negatieve trend zien (Figuur 3; Figuur 4). Nadien is de populatieomvang in het gebied verder gedaald maar lijkt zich de laatste jaren te verbeteren. Over de laatste 12 jaar is er geen sprake van een significante aantalsverandering in de Oosterschelde. Gedurende de looptijd van het eerste beheerplan kwam de populatie in twee jaren tot ruimschoots boven het instandhoudingsdoel. Ook op langere termijn (sinds 1987) is er geen sprake van een significante aantalsverandering voor deze soort. De landelijke populatieomvang van de Groenpootruiter laat een overeenkomstig beeld zien.

Beoordeling verandering in aantallen en trend

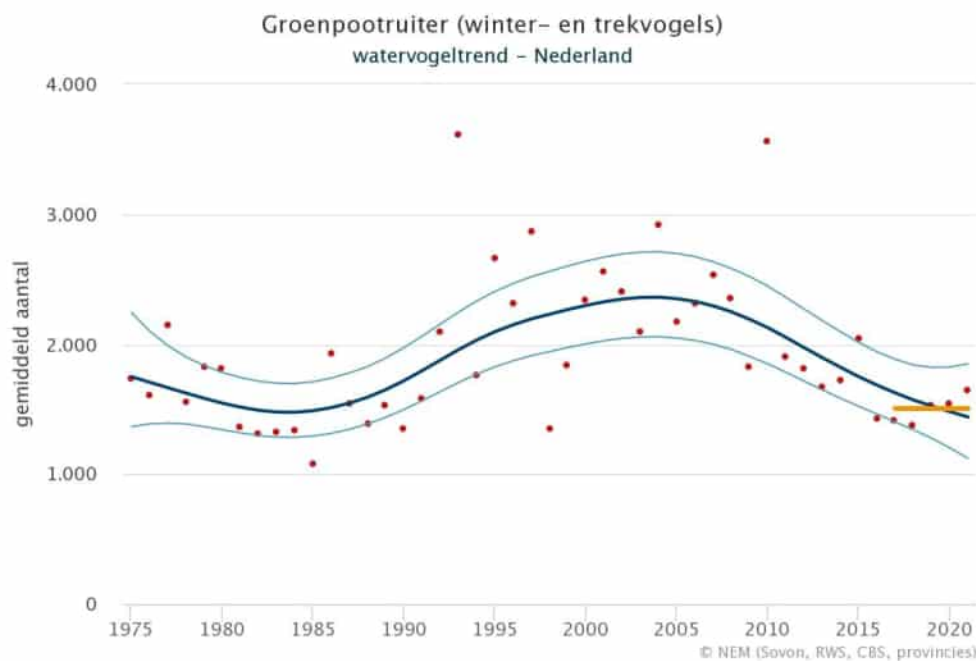
In de PB van 2009 zijn geen berekeningen gemaakt voor deze soort. Voor deze soort werd gesteld dat deze in onbetekenende mate op het intergetijdegebied van de Oosterschelde voorkomt en dus niet serieus kan worden beïnvloed, omdat er altijd voldoende foerageergebied resteert voor het kleine aantal vogels dat voedsel moet zoeken. Deze redenering is nog steeds van toepassing in de huidige situatie. Voor deze vogelsoort is het meer dan aannemelijk dat er elders in het veel grotere intergetijdegebied én binnendijs, binnen de begrenzing van het N2000 gebied Oosterschelde zelf (inlagen, Prunjepolder), meer dan genoeg geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.

Deze redenering wordt bevestigd door de kwantitatieve uitkomsten van de PB 2020. Volgens deze PB zouden in 2020 4 Groenpootruiters van de spitvakken verdreven zijn. Zoals uit tabel 1 volgt zou dit aantal op basis van de lagere verstoringsafstand die in de PB van 2009 is gehanteerd ruim een factor 3 kleiner zijn. Hierbij is dus nog geen rekening gehouden met het feit dat de vogels ook 's nachts kunnen foerageren.

Het is redelijkerwijs niet mogelijk dat het overgebleven intergetijdegebied van de Oosterschelde met inbegrip van binnendijsgebieden van het Natura 2000 gebied onvoldoende draagkracht over heeft om gemiddeld iets meer dan één Groenpootruiter op te vangen. Dat zou alleen het geval zijn wanneer er geen gram voedsel meer voor deze soort toegankelijk is en dat zou dan ook uitsluiten dat andere soorten die vergelijkbaar voedsel eten een positief beeld laten zien. Dat is hier zonder twijfel niet het geval. Dit draagkrachtverlies maakt bovendien al deel uit van het instandhoudingsdoel van 150 vogels.

Figuur 3: Gemiddeld aantal Groenpootruiters (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Oosterschelde

Figuur 4: Gemiddeld aantal Groenpootruiters (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

Het feit dat de populatie ten tijde van de PB van 2009 daalde en nadien toch weer een stijgende trend kon laten zien, toont bovendien aan dat er voldoende draagkracht in het gebied aanwezig is. Ook zijn er geen opvallende verschillen tussen de landelijke trend en de trend van de Groenpootruiter in de Oosterschelde, terwijl dat wel te verwachten is wanneer er exclusief voor de Oosterschelde een probleem met de draagkracht zou bestaan. Ook laten de sterk tussen de jaren fluctuerende aantallen zien dat de populatie nog steeds niveaus tot boven het instandhoudingsdoel kunnen halen en draagkracht van het gebied dus geen bepalende factor is voor het halen van de doelaantallen. Indien de draagkracht van het gebied onvoldoende zou zijn zou het onmogelijk moeten zijn om gedurende een heel jaar aantallen die hoger liggen dan het instandhoudingsdoel te behalen.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum

31 januari 2024

Uit de recente evaluatie blijkt voor de Groenpootruiter dat het op dit moment onduidelijk is of er wezenlijke knelpunten voor deze soort zijn. De Groenpootruiter is in de evaluatie van het beheerplan ingedeeld in de groep bodemdiereters met gemengd dieet. Van deze groep bevindt een deel van de soorten zich ruim boven het instandhoudingsdoel.

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, gelet op afname van de draagkracht door andere activiteiten er toe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Dit kan gezien het bovenstaande nog steeds redelijkerwijs wetenschappelijk uitgesloten worden. Het zee-aas spitten staat het bereiken van het instandhoudingsdoel behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 150 vogels niet in de weg. Significante negatieve effecten kunnen nog steeds worden uitgesloten.

1.3.2.3. Kanoet Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Kanoet is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 7700 winter- en trekvogels.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum
31 januari 2024

Beschrijving verandering in aantallen en trend

De populatie van de Kanoet bevond zich ten tijde van de PB 2009 onder het instandhoudingsdoel en vertoonde in 2009 een sterke negatieve trend (Figuur 5; Figuur 6). Deze negatieve aantalsontwikkeling is nadien afgezwakt (<5 % per jaar) en de populatie lijkt zich nu te stabiliseren. Landelijk is de populatie van de Kanoet sinds het begin van de metingen toegenomen (<5% per jaar). Maar de fluctuaties van jaar tot jaar lopen landelijk wel synchroon met de Oosterschelde. Gedurende de laatste 12 jaar is er landelijk geen sprake van een significante aantalsontwikkeling.

Beoordeling verandering in aantallen en trend

Uit de bespreking van de berekende effecten in de PB 2009 volgt de conclusie dat er geen significante effecten voor de Kanoet verwacht worden. Ook wordt gesteld dat het zee-aas spitten een bestaande activiteit is, die al plaatsvond voordat het gebied werd aangewezen. Dat houdt in dat het directe effect i.v.m. areaalverlies al eerder had plaatsgevonden en daarom geen onderdeel kan uitmaken van de nadien waargenomen trend. Zo'n effect kan immers maar één keer optreden.

De trend van de kanoet in de Oosterschelde wijkt af van de landelijke trend. Het aandeel van de Oosterschelde in de landelijke aantallen is sinds 2005 afgenomen van maximaal 15% naar zo'n 5%

Ook de kanoeten die in Groot-Brittannië overwinteren laten een positiever beeld zien dan in de Oosterschelde¹³. Op de langere termijn is er sprake van een groeiende populatie in zowel de Waddenzee als in Engeland. Een verbetering van de condities in de Waddenzee en in Engeland kan ook ten grondslag liggen aan de afname in de Oosterschelde, omdat vogels niet meer door hoeven te trekken naar de nog zuidelijker gelegen Oosterschelde.

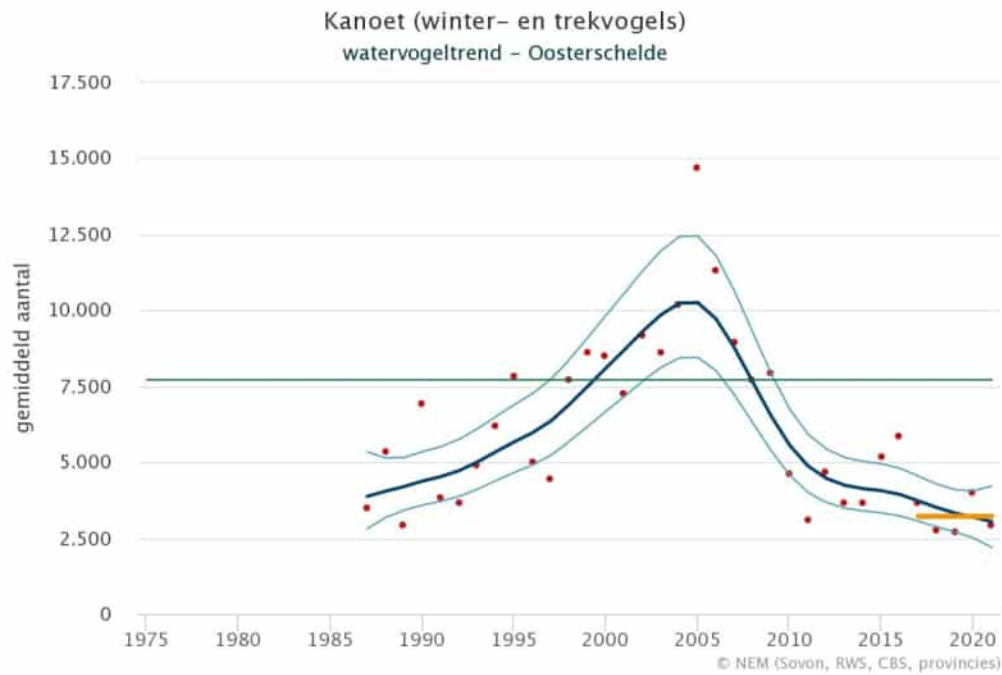
Wat de vergelijking tussen de landelijke trend en de Oosterschelde bemoeilijkt is dat er meerdere subpopulaties van de soort in Nederland voorkomen en de Oosterschelde in tegenstelling tot het Waddengebied hoofdzakelijk door Groenlandse Kanoeten bezocht wordt, terwijl in het Waddengebied ook Siberische Kanoeten op doortrek naar West-Afrika in grote aantallen kunnen voorkomen en bijdragen aan de landelijke trend¹⁴.

Hoewel de afnemende bijdrage van de Oosterschelde aan de landelijke trend een aanwijzing zou kunnen zijn dat er in de Oosterschelde sprake is van een draagkrachtprobleem kan daaruit dus niet volgen dat de oorzaak van de veranderingen in de Oosterschelde zich daadwerkelijk binnen de Oosterschelde bevindt, noch dat zee-aas spitten hier een rol in speelt.

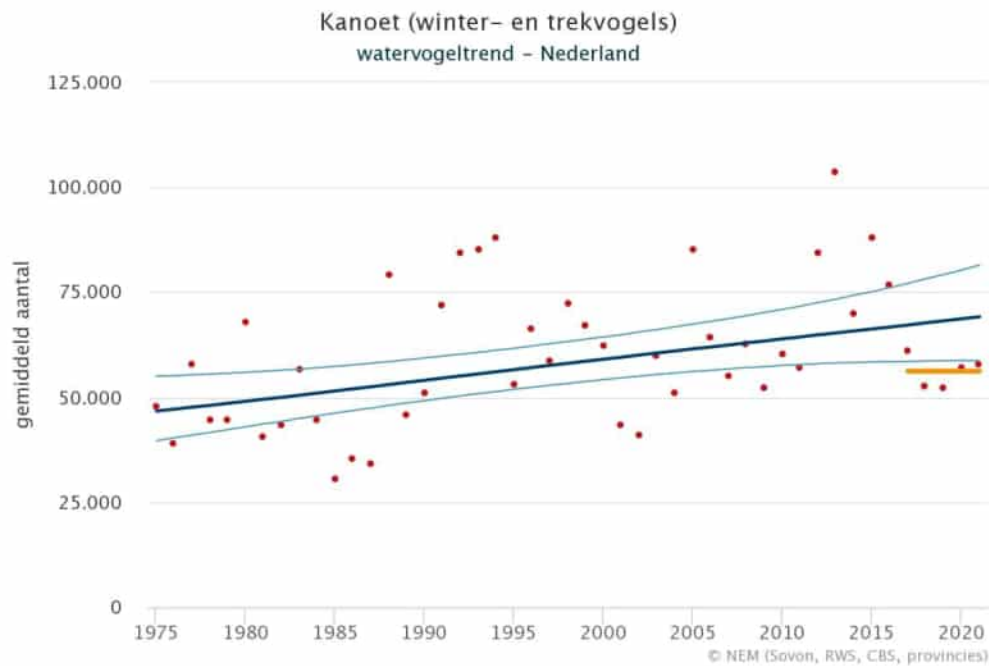
De PB van 2009 kwam in een periode met een sterk dalende trend tot de conclusie dat het effect van zee-aas spitten toen geen significante effecten veroorzaakte. Dezelfde redeneringen die ten grondslag lagen aan de conclusies van die PB zijn nog steeds van kracht. Belangrijk is hierbij dat de voorwaarden die aan de vrijstelling wordt verbonden voorschrijven dat er niet 's nachts en niet in

¹³ <https://www.bto.org/understanding-birds/birdfacts/knot>

¹⁴ <https://pub.sovon.nl/pub/publicatie/21177>

Figuur 5: Gemiddeld aantal Kanoeten (winter- en trekvogels) en watervogeltrend Oosterschelde

Figuur 6: Gemiddeld aantal Kanoeten (winter- en trekvogels) en watervogeltrend Nederland

schelpdierconcentraties gespit mag worden. Daardoor blijft het belangrijkste voedsel voor deze soort dus beschikbaar in de spitvakken, dat op een ander moment alsnog gegeten kan worden. Het gaat hier dus om een tijdelijke verstoring en niet om permanent draagkrachtverlies van de berekende maximaal 44 vogels in de PB 2009. In het instandhoudingsdoel van 7700 vogels is dit "draagkrachtverlies" van deze bestaande activiteit bovendien al betrokken.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum

31 januari 2024

Het betrouwbaarheidsinterval waarbinnen de trend van deze soort bepaald wordt is bovendien fors. Dit interval zegt iets over de natuurlijke fluctuaties die een soort van jaar tot jaar kan laten zien. De populatieomvang bevindt zich volgens het betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn in 2021 ergens tussen de 2191 en 4205 vogels met een gemiddelde van 3053 vogels. Het draagkracht verhogende effect van het staken van deze activiteit o.b.v. de berekeningsmethode van de PB 2009 zou op basis van de huidige getallen maximaal 1 % van het betrouwbaarheidsval en 0,8% van het trendgemiddelde zijn. Dit eenmalige effect zou niet in de toekomstige telgegevens teruggevonden worden. Ook daarom moet deze activiteit als verwaarloosbaar en niet significant beoordeeld worden.

Uit de al eerder aangehaalde evaluatie volgt voor de Kanoet dat het doelbereik op de langere termijn voor deze soort vermoedelijk ongunstig is ten aanzien van kwaliteit en omvang van het leefgebied. Dat is onder andere terug te voeren op autonome ontwikkelingen waarop het zee-aas spitten zelf geen effect heeft.

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, mede gelet op andere activiteiten, zoals blijkt uit de recente evaluatie, er toe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Dit kan gezien het bovenstaande redelijkerwijs wetenschappelijk uitgesloten worden. Het zee-aas spitten staat het bereiken van het instandhoudingsdoel, namelijk behoud van omvang en kwaliteit van leefgebied, voor de Kanoet niet in de weg.

1.3.2.4. Scholekster Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Scholekster is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 24000 winter- en trekvogels.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

Beschrijving veranderingen in aantallen en trend

De populatie van de Scholekster bevond zich volgens de PB 2009 net boven het instandhoudingsdoel, maar er was toen al sprake van een negatieve trend (Figuur 7; Figuur 8). Die trend heeft zich tot de laatste 12 jaar doorgezet richting een significante afname van <5% per jaar. Het landelijk beeld is voor de scholekster overeenkomstig met dat in de Oosterschelde.

Beoordeling veranderingen in aantallen en trend

Uit de bespreking van de berekende effecten in de PB 2009 volgt de conclusie dat er geen significante effecten voor de Scholekster verwacht worden. Ook wordt gesteld dat het zee-aas spitten een bestaande activiteit is, die al plaatsvond voordat het gebied werd aangewezen. Dat houdt in dat het directe effect i.v.m. areaalverlies al eerder had plaatsgevonden en daarom geen onderdeel kan uitmaken van de nadien waargenomen trend. Zo'n effect kan immers maar één keer optreden.

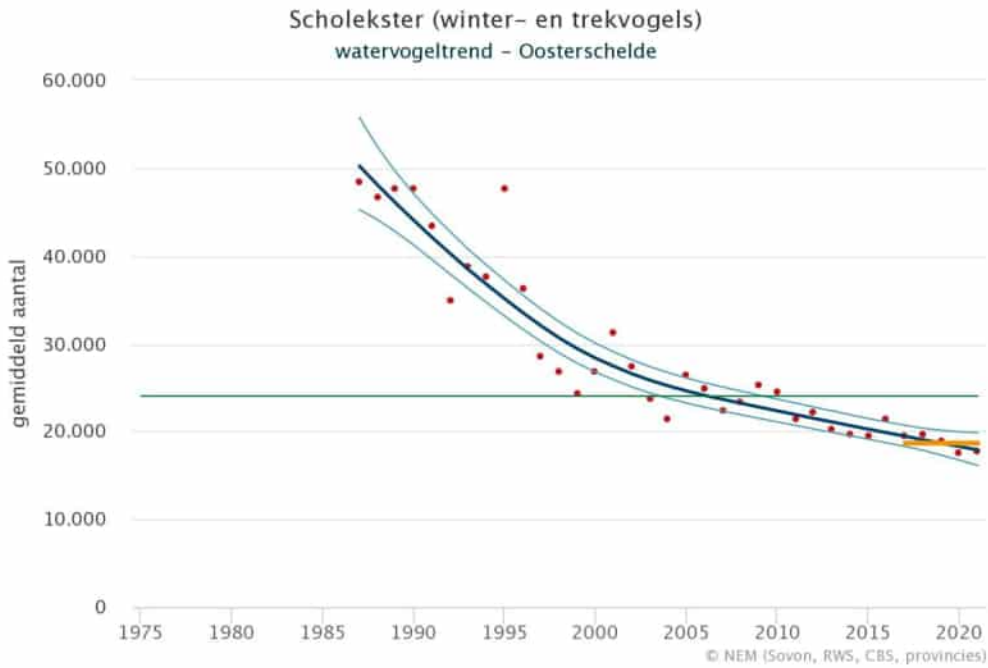
In tegenstelling tot de Kanoet laat de Scholekster landelijk exact dezelfde trend zien als in de Oosterschelde. Ook in de nog grotere populatie van Groot-Brittannië wordt een vergelijkbare afname gezien, terwijl de oorzaken die in Nederland vaak worden genoemd i.v.m. de achteruitgang van de soort in het winterverblijf, zoals de effecten van kokkelvisserij daar veel minder spelen dan hier. Voor de Scholekster geldt dat dezelfde trend landelijk ook gevonden wordt voor broedende vogels. Populatiegroei is weer mogelijk wanneer het broedsucces, én overleving na de eerste winter tot aan de eerste keer dat gebroed wordt, samen groot genoeg is om de jaarlijkse sterfte van de volwassen vogels te kunnen overtreffen. In ieder geval lijkt er sinds 2009 sprake te zijn van een dalende trend van het broedsucces. Volgens SOVON bevinden de belangrijkste knelpunten voor de Scholekster zich in de broedperiode, maatregelen die zich richten op de broedperiode, zullen zich vertalen naar hogere populaties overwintersaars¹⁵. In Groot-Brittannië wordt dezelfde trend gezien ten aanzien van de populatieomvang broedvogels als in Nederland¹⁶.

Kijken we naar het relatieve belang van de Oosterschelde ten opzichte van landelijk beeld dan ligt dat stabiel rond 16%. De landelijke trend kan dus zeker niet door de trend in de Oosterschelde verklaard worden. Het populatieverloop van deze soort lijkt in de Oosterschelde in hoge mate bepaald te worden door de landelijke trend, waarbij de knelpunten zich met name tijdens de broedperiode bevinden, waarop de situatie in de Oosterschelde geen invloed heeft.

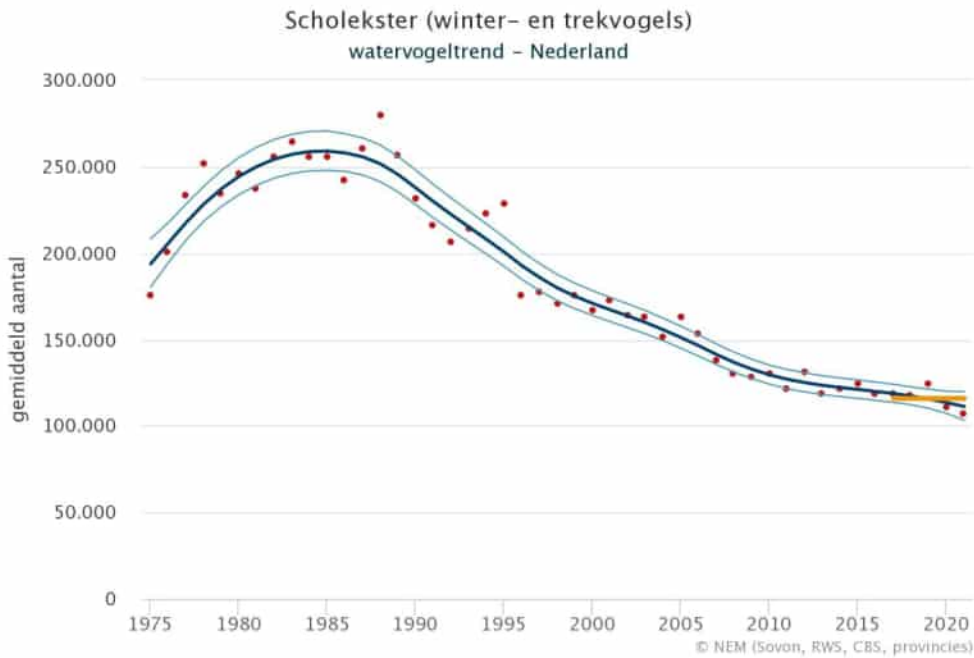
De PB van 2009 kwam in een periode met een toen al dalende trend tot de conclusie dat het effect van zee-aas spitten geen significante effecten veroorzaakte. Dezelfde redeneringen die ten grondslag lagen aan de conclusies van die PB zijn nog steeds van kracht. Belangrijk is hierbij dat de voorwaarden die aan de vrijstelling wordt verbonden voorschrijven dat er niet 's nachts en niet in schelpdierconcentraties gespuit mag worden. Daardoor blijft het belangrijkste

¹⁵ https://pub.sovon.nl/static/publicaties/A130_Scholekster_niet-broedvogel_definitief

¹⁶ <https://www.bto.org/understanding-birds/birdfacts/oystercatcher>

Figuur 7: Gemiddeld aantal Scholeksters (winter- en trekvogels) en watervogeltrend Oosterschelde

Figuur 8: Gemiddeld aantal Scholeksters (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

voedsel voor deze soort dus beschikbaar in de spitvakken en wordt de soort net als de Kanoet alleen tijdelijk verstoord.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Volgens de berekening van de PB 2009 zou er op basis van de voorkomende aantallen in die tijd in alle spitvakken samen draagkracht zijn voor 366 vogels bij een instandhoudingsdoel van 24.000. In het instandhoudingsdoel is dit "draagkrachtverlies" van deze bestaande activiteit bovendien al verwerkt. Volgens de bespreking van die PB zou echter uitgegaan moeten worden van ten hoogste de helft van dit aantal, onder andere omdat er 's nachts gefoerageerd kan worden. Het belangrijkste voedsel van de Scholekster blijft in de spitvakken beschikbaar.

Datum
31 januari 2024

Door de kleinere aantallen van de Scholekster die nu in de Oosterschelde voorkomen zou de extra draagkracht die de spitvakken momenteel zouden kunnen opleveren wanneer het spitten in het geheel wordt gestaakt, beperkt blijven tot maximaal 125 vogels. Daarbij is nog geen rekening gehouden met het feit dat de intensiteit van het zee-aas spitten in dit gebied volgens de evaluatie is afgenomen. Gelet op de grote onnauwkeurigheid waarmee de trend van de soort kan worden bepaald (gemiddeld waren er in 2021 volgens de trendlijn 17874 vogels, met een betrouwbaarheidsinterval tussen 16108 en 19833 vogels) zou het eenmalige geschatte effect van het staken van het zee-aas spitten (ca 3% van het betrouwbaarheidsinterval en minder dan 1% van het gemiddelde) niet in de trend teruggevonden worden en als verwaarloosbaar en dus niet significant beoordeeld moeten worden.

Volgens de evaluatie, geldt aanvullend op de problematiek die geschetst werd bij de Kanoet, specifiek voor de Scholekster ook het verdwijnen van de litorale mosselbanken die van groot belang zijn voor de draagkracht van de Oosterschelde voor de Scholekster.

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, mede gelet op de vermoedelijke afname van de draagkracht door andere activiteiten, zoals blijkt uit de recente evaluatie, er toe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Dit kan gezien het bovenstaande redelijkerwijs wetenschappelijk uitgesloten worden. Het zee-aas spitten staat het bereiken van het instandhoudingsdoel voor de Scholekster niet in de weg.

1.3.2.5. Strandplevier

Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Strandplevier (niet-broedvogel) is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 150 winter- en trekvogels.

Beschrijving veranderingen in aantallen en trend

De populatie van de Strandplevier bevond zich ten tijde van de PB 2009 al onder het instandhoudingsdoel, en vertoonde toen al een sterke negatieve trend, die zich nadien heeft voortgezet (Figuur 9; Figuur 10). Het landelijke en internationale beeld is hiervan niet verschillend.

Beoordeling veranderingen in aantallen en trend

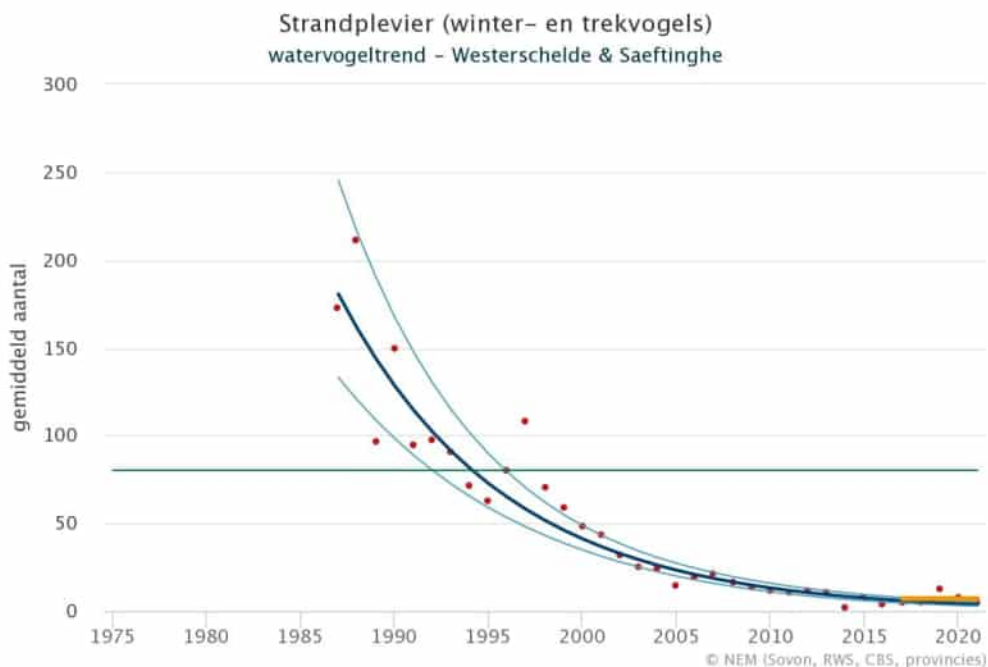
In de PB van 2009 zijn geen berekeningen gemaakt voor deze soort. Voor deze soort werd gesteld dat deze in onbetekenende mate op het intergetijdegebied van de Oosterschelde voorkomt en dus niet serieus kan worden beïnvloed, omdat er altijd voldoende foerageergebied resteert voor het kleine aantal vogels dat voedsel moet zoeken. Deze redenering is nog steeds van toepassing in de huidige situatie. Zeker omdat de intensiteit van de activiteit ook is afgenomen. Voor deze vogelsoort is het meer dan aannemelijk dat er elders in het veel grotere intergetijdegebied én binnendijs, binnen de begrenzing van het N2000 gebied Oosterschelde zelf (inlagen, Prunjepolder), meer dan genoeg geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.

Dit wordt bevestigd door de kwantitatieve uitkomsten van de PB van 2020, gecorrigeerd voor de verstoringsafstanden van tabel 1. Het staken van deze activiteit zou op basis van deze PB niet meer draagkracht kunnen opleveren dan maximaal 0,15 vogels (afgerond nul vogels). Hierbij is dus nog geen rekening gehouden met het feit dat de vogels ook 's nachts kunnen foerageren.

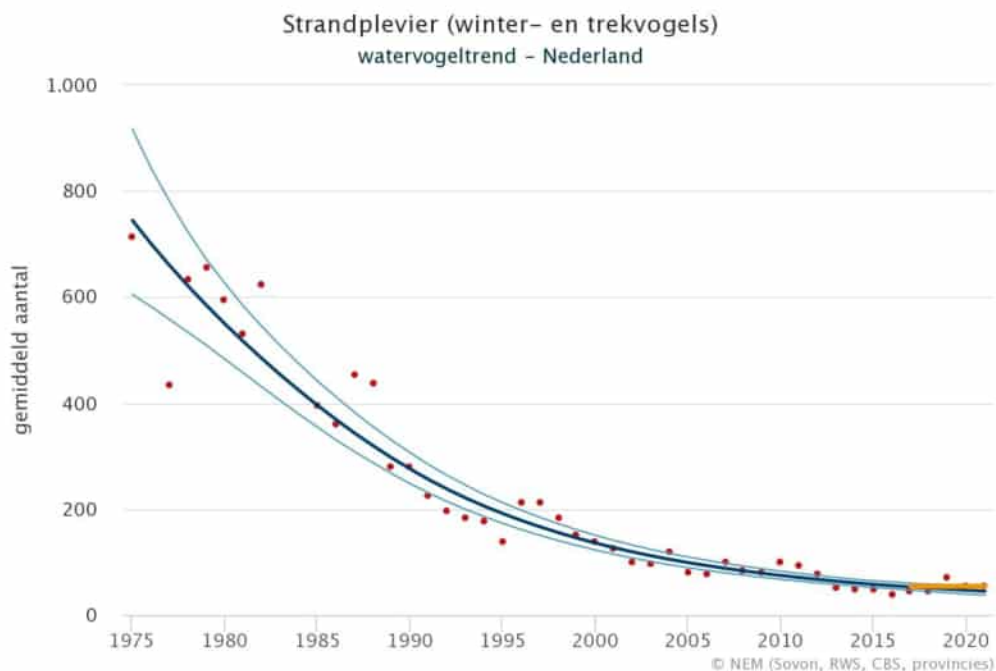
Uit de evaluatie en andere bronnen volgt dat het voorkomen van de soort als niet-broedvogel wordt verklaard door het ontbreken van succes van de soort als broedvogel in de Nederlandse, Duitse en Deense getijdewateren¹⁷. De verklaring voor de lage aantallen voor deze soort zal dus met name gevonden moeten worden in het achterblijvende broedsucces. Het effect van het zee-aas spitten op het broedsucces van deze soort is in de Oosterschelde zelf, mede omdat deze activiteit al decennialang op vaste plaatsen plaatsvindt, verwaarloosbaar. In de cijfers voor de instandhoudingsdoelen zijn bovendien de eventuele gevolgen van deze activiteit voor zowel broedende vogels als trekkende vogels al verwerkt.

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, er toe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Dit kan gezien het bovenstaande redelijkerwijs wetenschappelijk uitgesloten worden. Het zee-aas spitten staat het bereiken van voldoende draagkracht voor niet-broedende Strandplevieren ook in de huidige situatie niet in de weg.

¹⁷ <https://pub.sovon.nl/pub/publicatie/21174>

Figuur 9: Gemiddeld aantal Strandplevieren (winter- en trekvogels) en watervogeltrend Oosterschelde

Figuur 10: Gemiddeld aantal Strandplevieren (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

1.3.2.6. Tureluur Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Tureluur is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 1600 winter- en trekvogels.

Beschrijving veranderingen in aantallen en trend

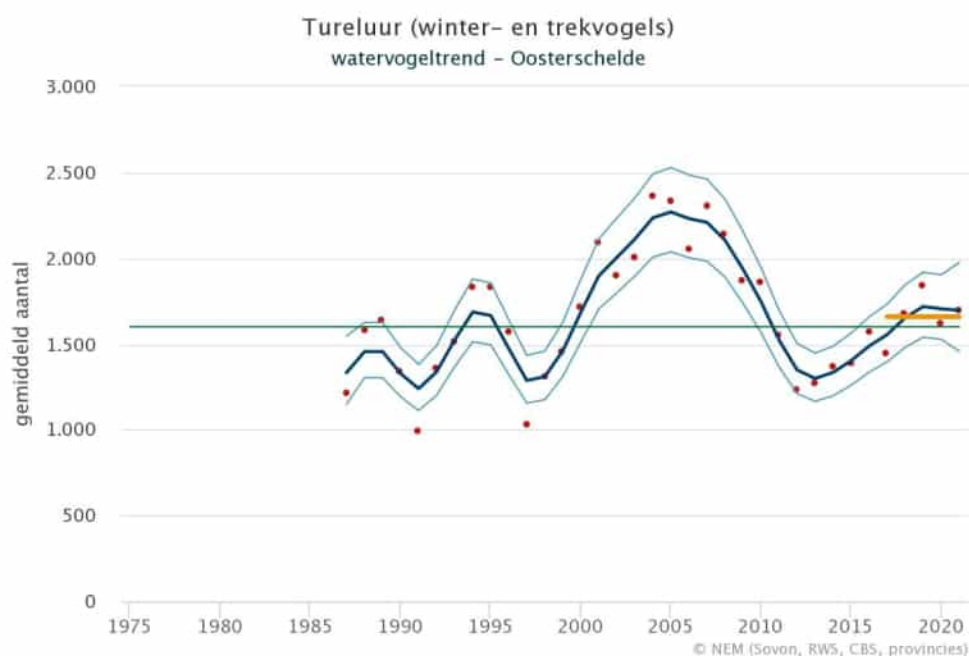
De populatie van de Tureluur bevond zich ten tijde van de PB van 2009 boven het instandhoudingsdoel, vertoonde destijds een negatieve trend maar kwam recentelijk weer boven het instandhoudingsdoel uit (Figuur 11; Figuur 12). Over de laatste 12 jaar is er geen sprake van een significante aantalsverandering. Gedurende de looptijd van het beheerplan kwam de soort 4 van de 6 jaar uit boven het instandhoudingsdoel. Op langere termijn is er voor de Tureluur een positieve trend. Het landelijke beeld is voor de Tureluur gelijk aan dat van de Oosterschelde.

Beoordeling veranderingen in aantallen en trend

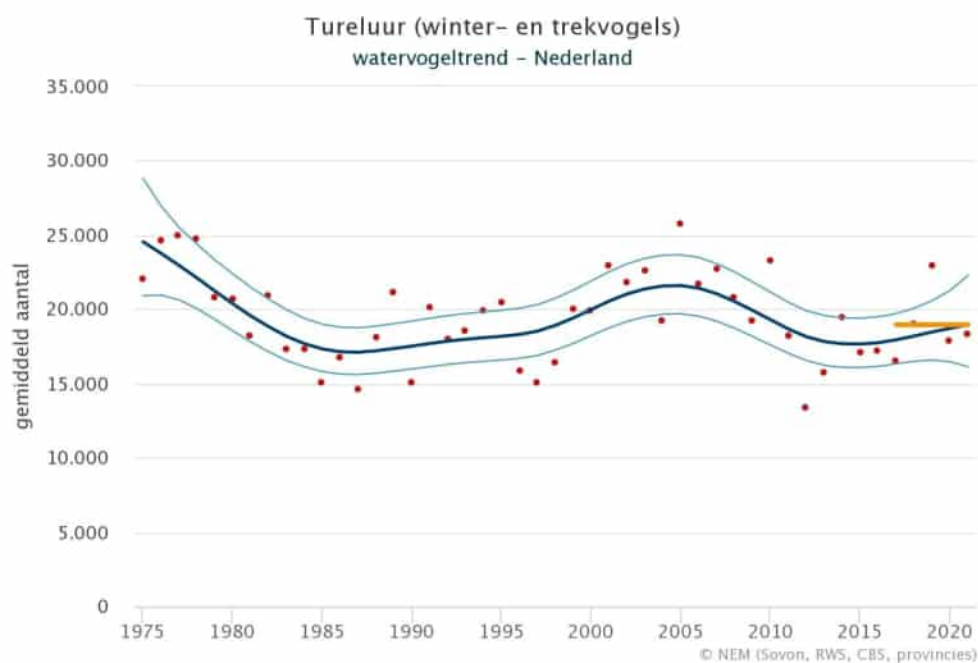
Uit de bespreking van de berekende effecten in de PB 2009 volgt de conclusie dat er geen significante effecten voor de Tureluur verwacht worden. Ook wordt gesteld dat het zee-aas spitten een bestaande activiteit is, die al plaatsvond voordat het gebied werd aangewezen. Dat houdt in dat het directe effect i.v.m. areaalverlies al eerder had plaatsgevonden en daarom geen onderdeel kan uitmaken van de nadien waargenomen trend. Zo'n effect kan immers maar één keer optreden.

De Tureluur staat er nu beter voor dan ten tijde van de PB van 2009, ondanks dat het zee-aas spitten doorlopend heeft plaatsgevonden. Het instandhoudingsdoel wordt momenteel gehaald. Significante negatieve effecten als gevolg van het blijvend toestaan van (het afgenomen) zee-aasspitten zijn afwezig. Ook uit de evaluatie komen geen wezenlijk nieuwe inzichten.

De vraag die hier beantwoord moet worden is, of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, er toe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Dit kan gezien het bovenstaande uitgesloten worden. Het zee-aas spitten staat het bereiken van voldoende draagkracht voor niet-broedende Tureluurs niet in de weg.

Figuur 11: Gemiddeld aantal Tureluurs (winter- en trekvogels) en watervogeltrend Oosterschelde

Figuur 12: Gemiddeld aantal Tureluurs (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

1.3.2.7. Zwarte Ruiter

Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Zwarte Ruiter is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 310 winter- en trekvogels.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

Beschrijving veranderingen in aantallen en trend.

De populatie van de Zwarte Ruiter bevond zich ten tijde van de PB 2009 beneden het instandhoudingsdoel en vertoonde een negatieve trend (< 5% per jaar) die zich tot op heden heeft voortgezet. Het landelijk beeld verschilt hier niet van (Figuur 13; Figuur 14).

Beoordeling veranderingen in aantallen en trend

In de PB van 2009 zijn geen berekeningen gemaakt voor deze soort. Voor deze soort werd gesteld dat deze in onbetekenende mate op het intergetijdegebied van de Oosterschelde voorkomt en dus niet serieus kan worden beïnvloed, omdat er altijd voldoende foerageergebied resteert voor het kleine aantal vogels dat voedsel moet zoeken. Deze redenering is nog steeds van toepassing in de huidige situatie. Zeker omdat de intensiteit van de activiteit ook is afgenomen. Voor deze vogelsoort is het meer dan aannemelijk dat er elders in het veel grotere intergetijdegebied én binnendijs, binnen de begrenzing van het N2000 gebied Oosterschelde zelf (inlagen, Prunjepolder), meer dan genoeg geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.

Deze redenering wordt bevestigd door de kwantitatieve uitkomsten van de PB 2020. Volgens deze PB zouden in 2020 6 Zwarte Ruiters van de spitvakken verdreven zijn. Zoals uit tabel 1 volgt zou dit aantal op basis van de lagere verstoringsafstand die in de PB van 2009 is gehanteerd ruim een factor 3 kleiner zijn. Hierbij is dus nog geen rekening gehouden met het feit dat de vogels ook 's nachts kunnen foerageren.

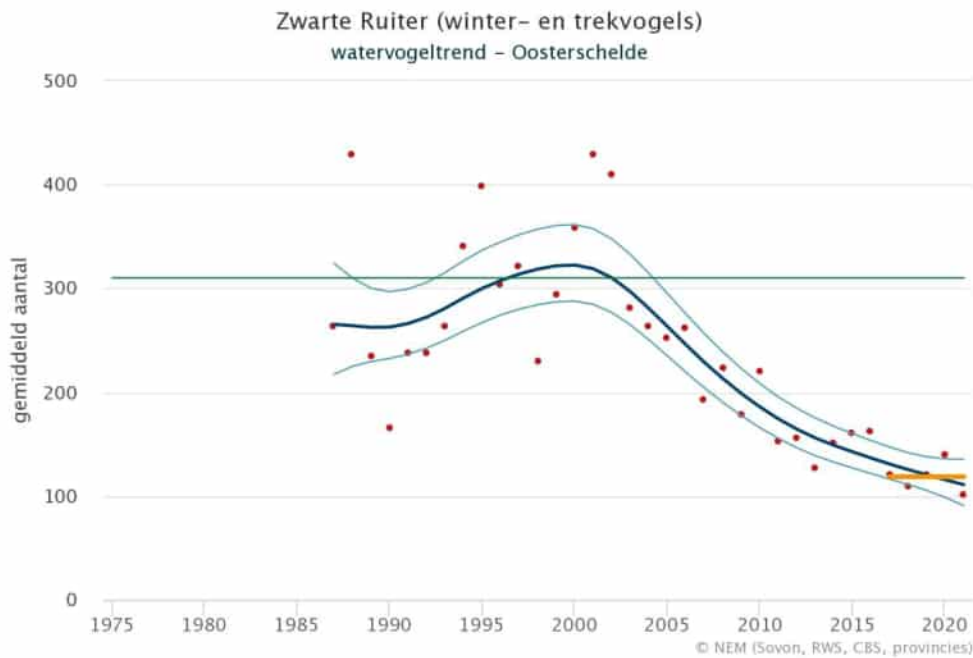
Het is redelijkerwijs niet mogelijk dat het overgebleven intergetijdegebied van de Oosterschelde met inbegrip van binnendijsgebieden van het Natura 2000 gebied onvoldoende draagkracht over heeft om gemiddeld iets minder dan twee Zwarte Ruiters op te vangen. Dat zou alleen het geval zijn wanneer er geen gram voedsel meer voor deze soort toegankelijk is en dat zou dan ook uitsluiten dat andere soorten die vergelijkbaar voedsel eten een positieve trend laten zien. Dat is hier zonder twijfel niet het geval.

In het instandhoudingsdoel van 310 vogels is dit virtuele draagkrachtverlies van deze bestaande activiteit bovendien al verwerkt.

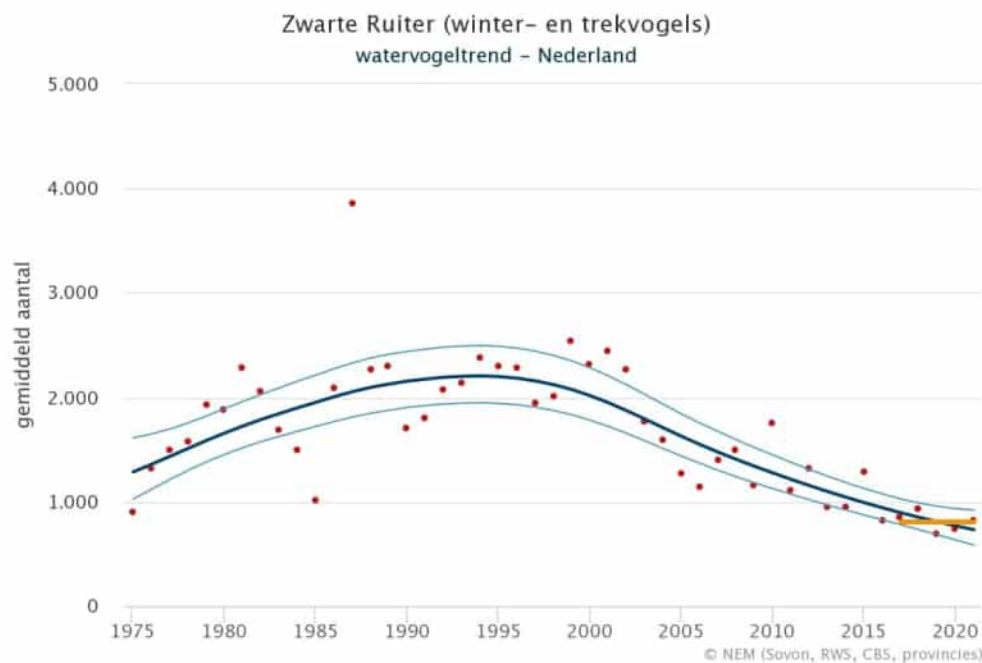
De achteruitgang van de Zwarte Ruiter wordt door SOVON¹⁸ toegeschreven aan de afname van de doortrekkende flyway populatie. De soort heeft te maken met een krimpende broedpopulatie in Noordelijke richting. Tegelijkertijd wordt er in Nederland een (kleinere) stijging van de winterpopulatie waargenomen. Dit duidt op een klimaateffect en niet op een effect van verminderde draagkracht. Ook is er sprake van verslechterende omstandigheden in het West-Afrikaans overwinteringsgebied.

De Zwarte Ruiter is in de evaluatie van het beheerplan ingedeeld in de groep bodemdiereters met gemengd dieet. Van deze groep bevindt een deel van de soorten zich ruim boven het instandhoudingsdoel. Uit deze evaluatie blijkt voor de Zwarte Ruiter dat het op dit moment onduidelijk is of er wezenlijke knelpunten voor deze soort zijn.

¹⁸ https://pub.sovon.nl/static/publicaties/A161_Zwarte_Ruiter_niet-broedvogel_definitief

Figuur 13: Gemiddeld aantal Zwarte Ruiters (winter- en trekvogels) en watervogeltrend Oosterschelde

Figuur 14: Gemiddeld aantal Zwarte Ruiters (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, gelet op een eventuele afname van de draagkracht door andere activiteiten er toe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Dit kan gezien de voorgaande overwegingen voor deze soort net als in de PB van 2009 redelijkerwijs wetenschappelijk uitgesloten worden.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum

31 januari 2024

2. Westerschelde

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

2.1. Inleiding

Vogelbescherming Nederland concludeert dat uit de Passende Beoordeling Snijden van Zeegroenten¹⁹ (PB 2020) volgt dat het spitten van zee-aas in de huidige vorm een significant effect heeft op de soorten Bontbekplevier, Bonte Strandloper, Drieteenstrandloper, Groenpootruiter, Kluut, Rosse Grutto, Scholekster, Strandplevier, Tureluur en Zwarte Ruiter.

De Nadere Effecten Analyse (NEA) die gemaakt is in het kader van de voorbereiding van het beheerplan gaat in op de situatie in de Westerschelde. In tegenstelling tot de Oosterschelde is er dus niet voor de Westerschelde een aparte Passende Beoordeling gemaakt. Overigens gelden voor de Westerschelde in het beheerplan exact dezelfde voorwaarden als voor de Oosterschelde. Het is aannemelijk dat bij het vaststellen van de beheerplannen 'kruisbestuiving' heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de beoordeling van deze activiteit in beide gebieden.

De NEA komt tot de conclusie dat significante effecten voor zowel het bedrijfsmatig als recreatief zee-aas spitten op alle soorten uitgesloten kunnen worden, omdat de effecten lokaal zijn en er voldoende foerageerareaal overblijft voor de soorten. De NEA geeft dus een expert-inschatting van de effecten van het zee-aas spitten in de Westerschelde en er worden in tegenstelling tot de PB 2020 geen kwantitatieve berekeningen gemaakt.

Hoewel de PB 2020 dus veel uitgebreider is dan de NEA gelden voor de PB 2020 voor de Westerschelde dezelfde inhoudelijke bezwaren als eerder uitgebreid besproken bij de Oosterschelde. De grotere verstoringsafstand van 200 meter leidt tot een overschatting van de effecten en de methode waarop de significantie wordt bepaald wordt niet correct toegepast. Bovendien ontbreekt een ecologische bespreking van de berekende uitkomsten, waaruit ook volgt dat de kwantitatieve uitkomsten als een overschatting behandeld moeten worden.

In de volgende paragrafen worden daarom de door Vogelbescherming Nederland genoemde soorten, waarvan op basis van de PB 2020 door Vogelbescherming Nederland geconcludeerd wordt dat deze significante effecten ondervinden, afzonderlijk behandeld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de uitkomsten van de berekeningen van de PB 2020, waarbij de kwantitatieve uitkomsten gecorrigeerd worden voor de in die PB te hoog gekozen verstoringsafstand, zoals blijkt uit tabel 1 van dit document. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de verstoringsafstanden per gebied niet wezenlijk zullen verschillen. Voor de beoordeling van de uitkomsten wordt verder dezelfde aanpak gevolgd als bij de Oosterschelde.

2.2. Beoordeling van de huidige situatie

Voor de beoordeling van de huidige situatie worden in ieder geval de volgende recente ontwikkelingen betrokken:

¹⁹ Boudewijn T.J., J. Zwerver, L.S.A. Anema, M. Teunis & Y.N. Radstake. (2020). Passende Beoordeling snijden zeeegroenten en handmatig schelpdieren rapen in de provincie Zeeland. Bureau Waardenburg Rapportnr. 19-183. Bureau Waardenburg, Culemborg.

- Voorkomen en trends van soorten die volgens Vogelbescherming een significant negatief effect ondervinden²⁰
- De recent verschenen evaluatie van de beheerplannen²¹

Allereerst wordt aan de hand van de bovengenoemde evaluatie gekeken of het zee-aas spitten qua omvang en intensiteit zodanig is veranderd dat dit tot een andere beoordeling van het effect van zee-aas spitten zal moeten leiden. Vervolgens worden aan de hand van dezelfde evaluatie en recente informatie over de vogelpopulaties van de Oosterschelde en de oorspronkelijke PB van 2009 de door Vogelbescherming Nederland de effecten op de door Vogelbescherming Nederland genoemde soorten opnieuw beoordeeld.

2.2.1. Verandering in intensiteit zee-aasspitten

Uit de recent verschenen evaluatie volgt dat de intensiteit van het spitten in de Westerschelde sinds de start van het oorspronkelijke beheerplan sterk is afgenomen. Er wordt nog steeds overal gespit, maar minder vaak. Deze uitspraak wordt niet gekwantificeerd.

De evaluatie concludeert dat een impact van deze activiteit op het doelbereik ten gevolge van deze activiteit niet op voorhand kan worden uitgesloten. Deze conclusie is consistent met de tekst van de NEA die niet voor niets onderzocht heeft of de impact op het doelbereik significant is. De noodzaak om dat te onderzoeken kon alleen bestaan als een effect op het doelbereik niet bij voorbaat uitgesloten kan worden. Dat wil zeggen dat het feit dat een impact op het doelbereik niet kan worden uitgesloten niet noodzakelijkerwijs hetzelfde is als dat de activiteit zelf een significant effect op de door Vogelbescherming Nederland genoemde soorten veroorzaakt.

2.2.2. Verandering in huidige situatie en trends vogelsoorten ten opzichte van de NEA

Voor alle soorten geldt dat het zee-aas spitten een bestaande activiteit is, die zeker niet is toegenomen. Dat houdt in dat een eventueel direct effect als gevolg van draagkrachtverlies heeft plaatsgevonden voordat het gebied onder de Vogelrichtlijn is aangewezen en daarom per definitie geen onderdeel kan uitmaken van de nadien waargenomen trend, noch verantwoordelijk gehouden kan worden voor een eventueel tussentijds verlies aan draagkracht. Belangrijker is dat het eventuele draagkrachtverlies dat deze activiteit zou hebben veroorzaakt al onderdeel uitmaakt van het instandhoudingsdoel en bij deze beoordeling, indien de activiteit niet is toegenomen, niet nog een keer als effect opgevoerd zou moeten worden.

In de evaluatie zijn de soorten gegroepeerd naar voedselkeuze. Per soortgroep wordt getracht de waargenomen veranderingen te duiden. De evaluatie is nadrukkelijk niet bedoeld om een oordeel te vellen over de significantie van het effect van activiteiten, maar om te inventariseren in hoeverre het doelbereik van soorten en habitats is veranderd en welke factoren daarbij een rol kunnen hebben gespeeld.

Vogelbescherming noemt de soorten Bontbekplevier, Bonte Strandloper, Drieteenstrandloper, Groenpootruiter, Kluut, Rosse Grutto, Scholekster,

²⁰ <https://stats.sovon.nl/stats/gebied/1000122>

²¹ Heidinga D., A.C.P. Brekelmans MSc, B. Schilt MSc, F. Versloot, M. Marijt. (2023). Ecologische evaluatie Natura 2000-beheerplannen. Natura 2000-beheerplan Westerschelde

Strandplevier, Tureluur en Zwarte Ruiter als soorten die een significant negatief effect zouden ondervinden van het zee-aas spitten in de Oosterschelde. Op basis van de gegevens van SOVON over de Westerschelde wordt de actuele populatieomvang vergeleken met de situatie zoals die was ten tijde van de Passende Beoordeling van 2009 om te beoordelen of er redenen zijn om aan te nemen dat de draagkracht in het gebied als gevolg van veranderingen in de activiteit niet langer voldoende is voor het instandhoudingsdoel. Ook worden de trends in de Oosterschelde vergeleken met de landelijke ontwikkelingen om eventuele landelijke trend die niets te maken hebben met de lokale draagkracht in beeld te brengen.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

Voor de hieronder gepresenteerde figuren die zijn overgenomen van de website van SOVON geldt de volgende legenda.

- Rode punten: Seizoensgemiddelde Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni)
- Donkerblauwe lijn: de trendlijn
- Lichtblauwe lijnen: het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn
- Groene lijn: de instandhoudingsdoelstelling voor de soort (alleen in de gebiedspecifieke figuren)
- Oranje lijn: het gemiddelde over de laatste 5 seizoenen

2.2.2.1. Bonte strandloper

Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Bonte Strandloper is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 15100 winter- en trekvogels.

Beschrijving verandering in aantallen en trend

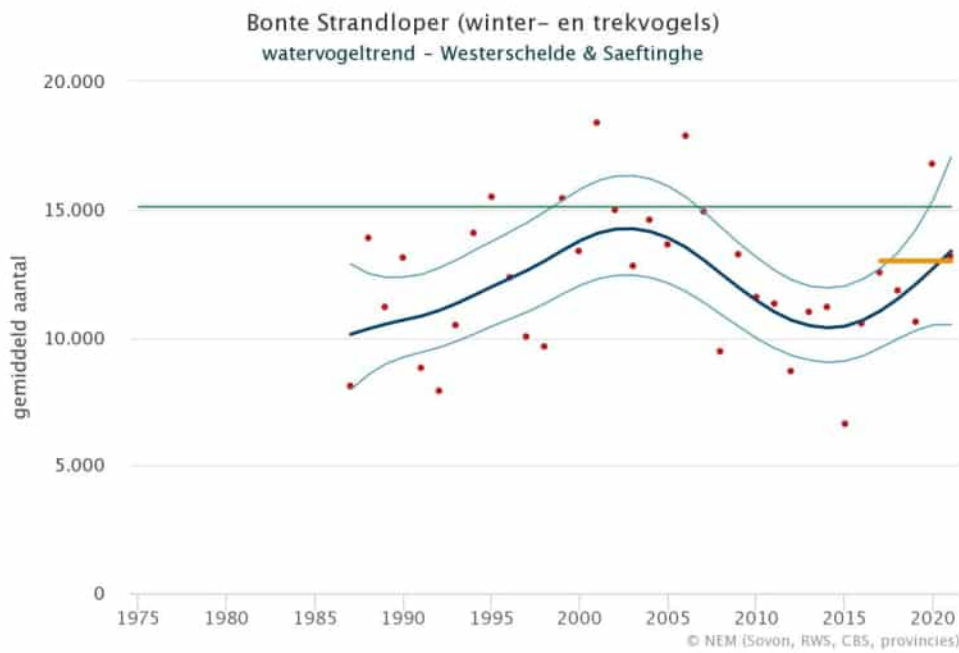
De populatie van de Bonte Strandloper laat over de laatste 12 jaar geen significante aantalsverandering zien (Figuur 15; Figuur 16). De trend in de Westerschelde verschilt weinig van de landelijke trend. De aantallen kunnen sterk fluctueren en bevinden zich nu onder en in sommige jaren tot boven het instandhoudingsdoel. Na een aanvankelijke daling aan het begin van de beheerplanperiode is de populatie recent weer toegenomen. Tijdens de beheerplanperiode is de soort één keer ruimschoots tot boven het instandhoudingsdoel gekomen.

Beoordeling verandering in aantallen en trend

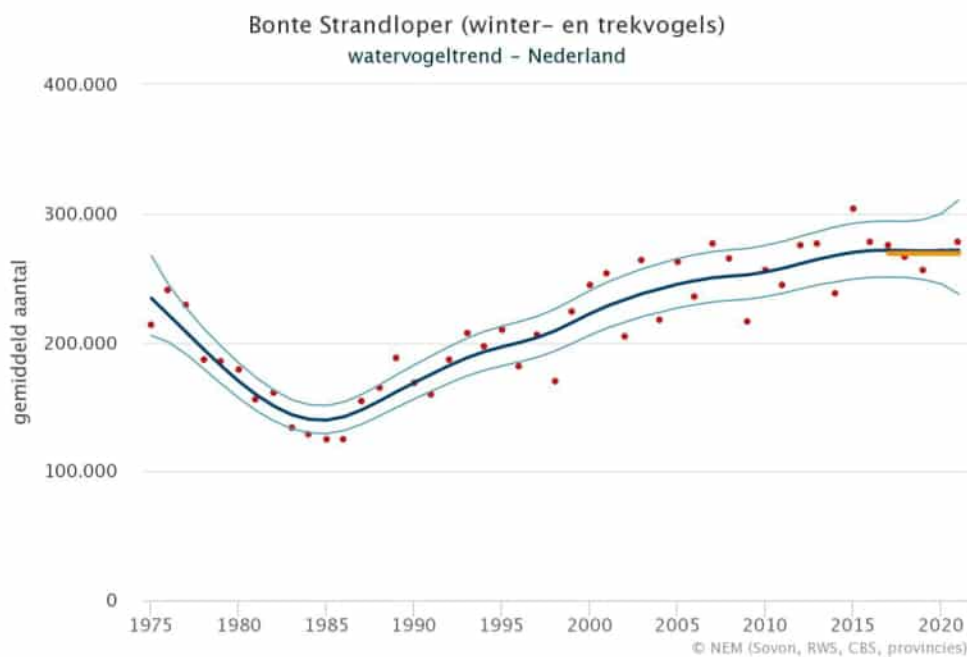
Uit de NEA volgt dat er voor deze soort geen significante effecten verwacht worden.

Het aantal vogels dat volgens de PB van 2020 zou zijn verdreven, bedraagt gecorrigeerd voor de effectafstanden zoals weergegeven in tabel 1, 4 vogels. Hierbij is géén rekening gehouden met het feit dat er in de spitvakken nog altijd 's nachts gefoerageerd kan worden.

Uit de recent verschenen evaluatie volgt verder dat het op dit moment onduidelijk is of er wezenlijke knelpunten voor deze soort zijn. De Bonte Strandloper wordt in de evaluatie gerekend tot de groep van wormeneters, waarvan één soort zich ver boven het instandhoudingsdoel bevindt, enkele soorten daaronder blijven en de overige soorten, zoals de Bonte Strandloper zich in de buurt van het instandhoudingsdoel bevinden. Dit wijst erop dat er voor deze voedselgroep als geheel qua voedsel geen grote draagkrachtproblemen zijn.

Figuur 15: Gemiddeld aantal Bonte Strandlopers (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Westerschelde

Figuur 16: Gemiddeld aantal Bonte Strandlopers (winter - en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

Omdat de specifieke activiteit qua intensiteit is afgenomen en de populatie na een aanvankelijke daling weer kon groeien en over de laatste 12 jaar geen significante trend laat zien, en zelfs tot boven het instandhoudingsdoel uit kon komen, kan de conclusie van de NEA niet weerlegd worden.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum

31 januari 2024

Ten opzichte van de populatieomvang in 2021 van 13374 vogels (op basis van de trendlijn) met een betrouwbaarheidsinterval tussen 10500 en 17036 vogels is het berekende effect van het staken van deze activiteit overal in de Westerschelde van 4 Bonte Strandlopers in kwantitatieve zin verwaarloosbaar. Zulke veranderingen zullen nooit in telgegevens teruggevonden kunnen worden.

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, gelet op een eventuele afname van de draagkracht door andere activiteiten ertoe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Redelijkerwijs wetenschappelijk staat, gezien het bovenstaande, het zee-aas spitten het bereiken van het instandhoudingsdoel behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 15100 vogels niet in de weg. Significante negatieve effecten kunnen nog steeds worden uitgesloten.

2.2.2.2. Bontbekplevier

Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Bontbekplevier is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 430 winter- en trekvogels.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

Beschrijving veranderingen in aantal en trend

De populatie van de Bontbekplevier laat over de laatste 12 jaar een negatieve trend zien (Figuur 17; Figuur 18). Ook op langere termijn is sprake van een negatieve trend. Desondanks blijkt de soort in 3 van die 12 jaren (waaronder 2021) een populatieomvang tot 180 vogels (2021) boven het instandhoudingsdoel te kunnen bereiken.

De landelijke trend voor de Bontbekplevier is positief. Het aandeel van de Westerschelde ten opzichte van de landelijke populatie is in de afgelopen 12 jaar gehalveerd. De positieve landelijke trend komt grotendeels voor rekening van het Waddengebied. Relatief gezien gaat het dus slechter met de soort in de deltawateren²². De analyse van de trend wordt hier bemoeilijkt doordat verschillende deelpopulaties van deze soort Nederlandse intergetijdegebieden bezoeken. Per deelpopulatie kan het bijvoorbeeld verschillen in welke geografische zone het zwaartepunt van het verblijf zich bevindt. Als één deelpopulatie die al eeuwen vooral in de Waddenzee verblijft, groeit en een andere deelpopulatie gelijk blijft of achteruit gaat en zich verdeelt over zowel de Waddenzee als de Deltawateren, kan het lijken alsof het t.o.v. de Waddenzee slecht gaat in de Westerschelde, terwijl er niets aan de hand hoeft te zijn.

Beoordeling veranderingen in aantal en trend.

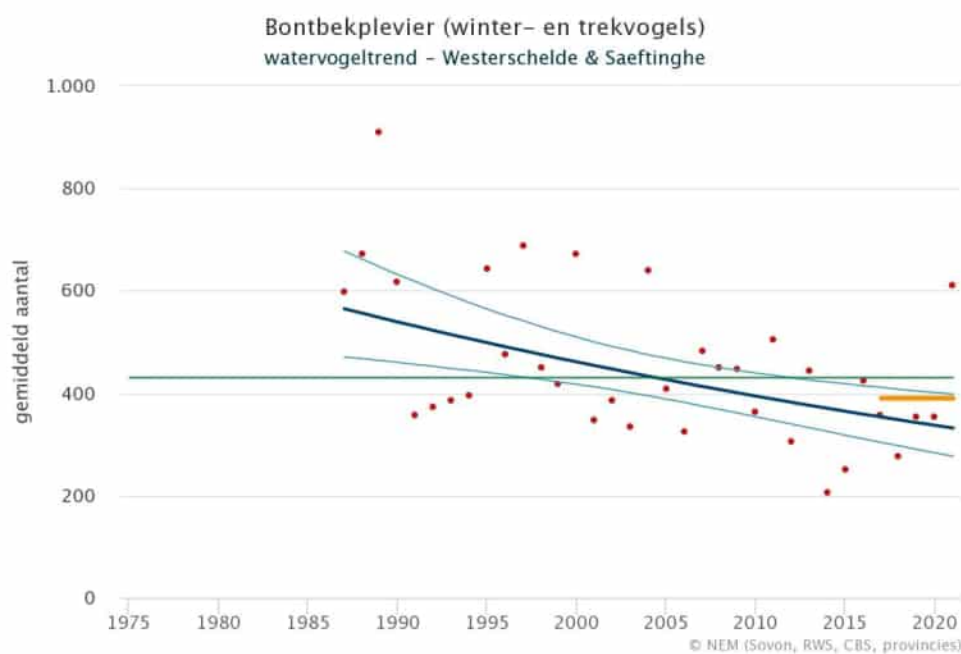
Uit de NEA volgt dat er voor deze soort geen significante effecten verwacht worden.

Het aantal vogels dat volgens de PB van 2020 zou worden verdreven, bedraagt gecorrigeerd voor de effectafstanden, zoals weergegeven in tabel 1, nauwelijks meer dan één vogel. Hierbij is géén rekening gehouden met het feit dat er in de spitvakken nog altijd 's nachts gefoerageerd kan worden.

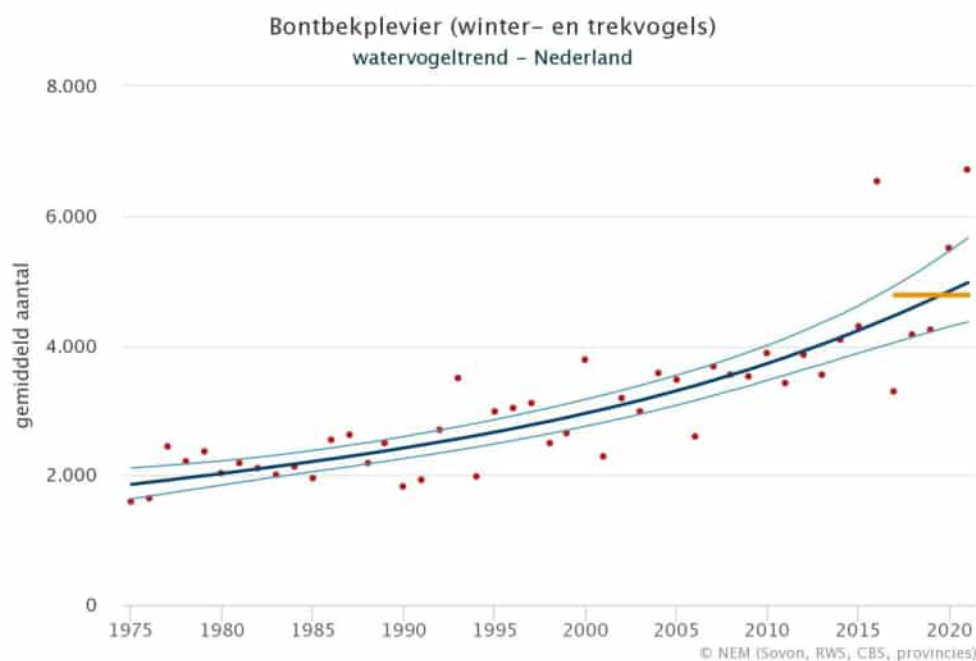
Uit de recent verschenen evaluatie volgt verder dat het op dit moment onduidelijk is of er wezenlijke knelpunten voor deze soort zijn. De Bontbekplevier wordt in de evaluatie gerekend tot de groep van wormeneters, waarvan één soort zich ver boven het instandhoudingsdoel bevindt, enkele soorten daaronder blijven en de overige soorten, zoals de Bonte Strandloper zich in de buurt van het instandhoudingsdoel bevinden. Dit wijst erop dat er voor deze voedselgroep als geheel qua voedsel geen grote draagkrachtproblemen zijn. De afnemende populatie broedvogels is volgens de evaluatie een verklaring voor afnemende aantallen winter- en trekvogels.

Mede omdat de reeds lang bestaande activiteit qua intensiteit is afgenomen, de populatie kennelijk in de afgelopen 12 jaren 3 maal tot op of boven het instandhoudingsdoel kon komen, kan de conclusie van de NEA niet weerlegd worden. Het gebied heeft met deze activiteit voldoende draagkracht om de soort op te kunnen vangen.

²² <https://pub.sovon.nl/pub/publicatie/21172>

Figuur 17: Gemiddeld aantal Bontbekplevieren (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Westerschelde

Figuur 18: Gemiddeld aantal Bontbekplevieren (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, gelet op een eventuele afname van de draagkracht door andere activiteiten, ertoe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Redelijkerwijs wetenschappelijk staat, gelet op het bovenstaande, het zee-aas spitten het bereiken van het instandhoudingsdoel behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 430 vogels niet in de weg. Significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum

31 januari 2024

2.2.2.3. Drieteenstrandloper

Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Drieteenstrandloper is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 1000 winter- en trekvogels.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

Beschrijving veranderingen in aantal en trend

De populatie van de Drieteenstrandloper laat over de laatste 12 jaar géén significante aantalsontwikkeling zien, maar bevond zich sinds de vaststelling van het beheerplan op of ver boven het instandhoudingsdoel (Figuur 19; Figuur 20). Op langere termijn is er sprake van een stijgende aantalsontwikkeling. Het landelijk beeld komt overeen met het beeld van de Westerschelde.

Beoordeling veranderingen in aantal en trend

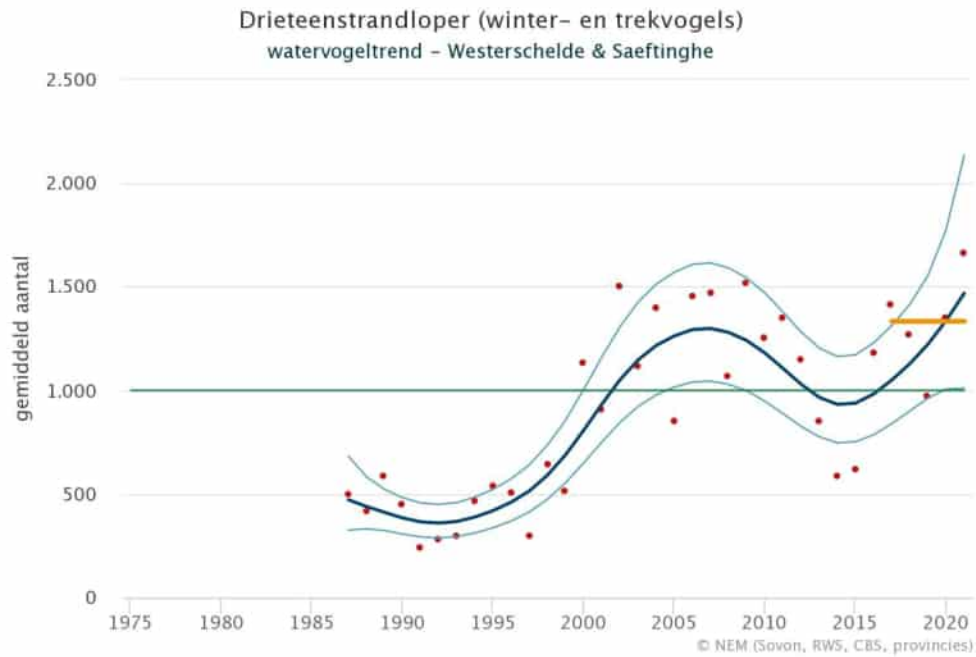
Uit de NEA volgt dat er voor deze soort geen significante effecten verwacht worden.

Het berekende effect van de PB 2020 van het staken van deze bestaande activiteit is gecorrigeerd voor verstoringafstand van tabel 1 van maximaal 6 vogels op een populatie van 831 vogels. Hierbij is o.a. géén rekening gehouden met het feit dat er 's nachts wél in de spitvakken gefoerageerd kan worden.

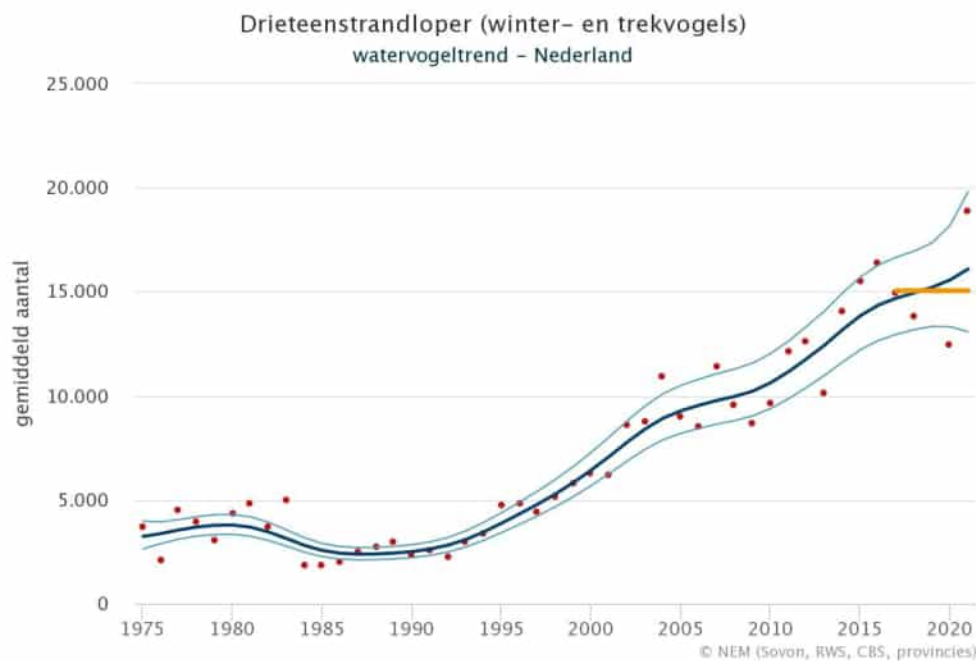
Uit de recent verschenen evaluatie volgt dat de Drieteenstrandloper zich momenteel boven het instandhoudingsdoel bevindt. Voor de groep wormeneters waartoe deze soort behoort is het onduidelijk of er wezenlijke knelpunten bestaan. De Drieteenstrandloper bevindt zich boven het instandhoudingsdoel en heeft sinds de start van het beheerplan een positieve trend laten zien. De draagkracht van het gebied is voor deze soort zeker niet beperkend.

Omdat deze specifieke activiteit is afgenomen, de populatie zich momenteel boven het instandhoudingsdoel bevindt kan de conclusie van de NEA niet weerlegd worden. Het berekende effect van de PB 2020 kan met geen mogelijkheid tot de conclusie leiden dat deze soort, die zich nu 500 exemplaren boven het instandhoudingsdoel bevindt, significante draagkrachteffecten van deze activiteit zou ondervinden. Hierbij weegt ook mee dat voor deze soort bij gebrek aan een nauwkeurigere bepaling de verstoringafstand van de Wulp is gebruikt (tabel 1), terwijl in de praktijk blijkt dat deze soort tot op zeer korte afstand benaderd kan worden en zich weinig aantrekt van mensen die zich niet doelbewust in de richting van de vogel bewegen.

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, gelet op een eventuele afname van de draagkracht door andere activiteiten ertoe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Redelijkerwijs wetenschappelijk staat, gelet op het bovenstaande, het zee-aas spitten het bereiken van het instandhoudingsdoel behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 1000 vogels niet in de weg. Significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

Figuur 19: Gemiddeld aantal Drieteenstrandlopers (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Westerschelde

Figuur 20: Gemiddeld aantal Drieteenstrandlopers (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

2.2.2.4. Groenpootruiter

Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Groenpootruiter is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 90 winter- en trekvogels.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

Beschrijving veranderingen in aantal en trend

De populatie van de Groenpootruiter bevindt zich momenteel beneden het instandhoudingsdoel (Figuur 21; Figuur 22). Opvallend is dat sinds 1987 de populatieomvang slechts 6 keer in de buurt of boven het instandhoudingsdoel kwam (1995, 1997, 2000, 2001, 2003, 2020), wat er op kan wijzen dat het gekozen instandhoudingsdoel (gebaseerd op de periode 1997/2003) behoorlijk uitdagend kan zijn voor de beheerder. De laatste 12 jaar is er sprake van een positieve maar niet significante aantalsontwikkeling. De populatie schommelt nu tussen de 25 en 100 vogels. Op de langere termijn is er sprake van een positieve trend voor deze soort. Ten opzichte van de landelijke ontwikkelingen zijn de ontwikkelingen in de Westerschelde enigszins gunstiger.

Beoordeling veranderingen in aantal en trend

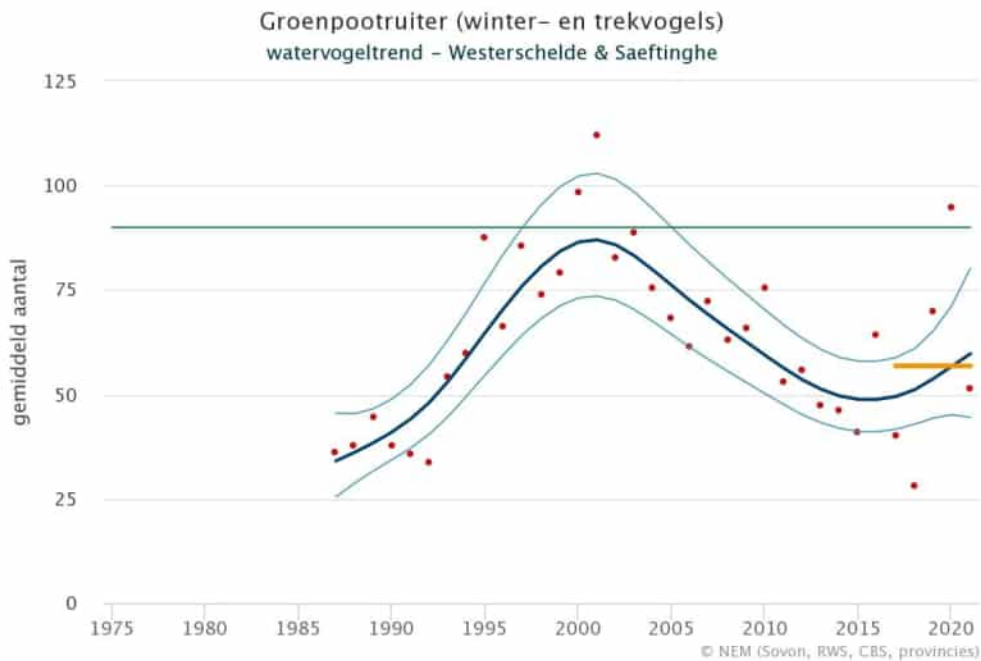
Uit de NEA volgt dat er voor deze soort geen significante effecten verwacht worden.

Het berekende effect van de PB 2020 van het staken van deze bestaande activiteit is gecorrigeerd voor verstoringsafstand volgens tabel 1 afgerond nul vogels. Hierbij is geen rekening gehouden met het feit dat de vogels ook 's nachts kunnen foerageren en dan niet verstoord worden.

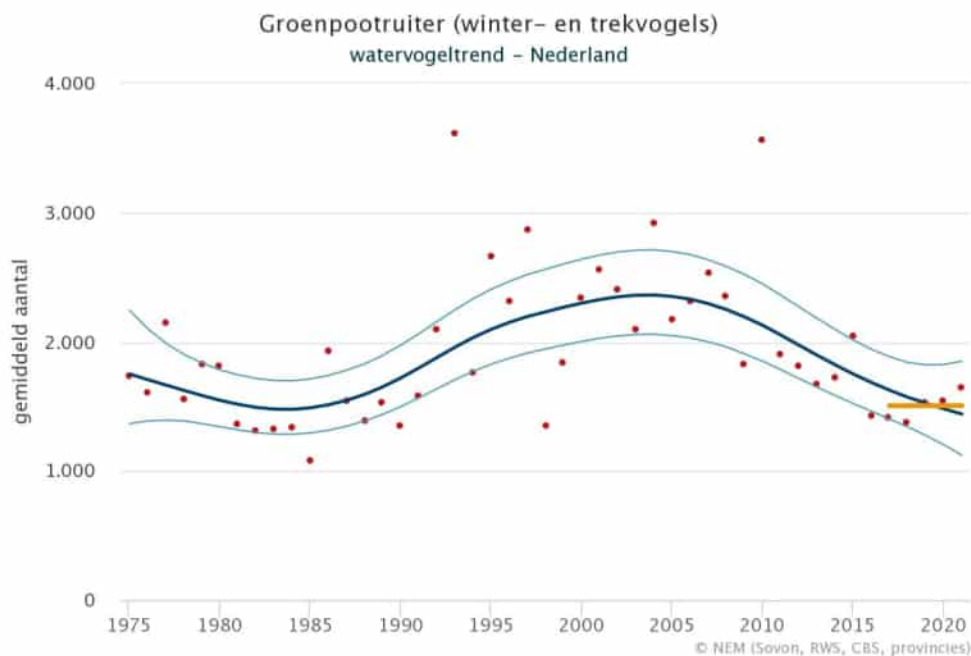
Uit de recente evaluatie volgt voor de Groenpootruiter dat het op dit moment onduidelijk is of er wezenlijke draagkrachtknelpunten voor deze soort zijn. Van de groep van gemengde bodemdiereters waartoe deze soort behoort zijn er meerdere soorten waarvoor het instandhoudingsdoel ruimschoots wordt gehaald en/of sprake is van een positieve trend.

Omdat de activiteit is afgenomen, de soort een positieve zij het niet-significante trend laat zien, de soort recentelijk heeft laten zien dat deze boven het instandhoudingsdoel kan uitkomen, in het instandhoudingsdoel het eventuele effect van de spitgebieden al is verwerkt, het berekende effect in de PB 2020 ruimschoots veel minder dan een halve vogel bedraagt (is afgerond nul vogels), kan de conclusie van de NEA niet weerlegd worden.

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, gelet op een eventuele afname van de draagkracht door andere activiteiten, ertoe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Redelijkerwijs wetenschappelijk staat, gelet op het bovenstaande, het zee-aas spitten het bereiken van het instandhoudingsdoel behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 90 vogels niet in de weg. Significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

Figuur 21: Gemiddeld aantal Groenpootruiters (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Westerschelde

Figuur 22: Gemiddeld aantal Groenpootruiters (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

2.2.2.5. Kluut Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Kluut is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 540 winter- en trekvogels.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

Beschrijving veranderingen in aantal en trend

De populatie van de Kluut laat over de laatste 12 jaar geen significante aantalsveranderingen zien (Figuur 23; Figuur 24). Ook op langere termijn is er geen sprake van een significante trend. Dat is overeenkomstig het landelijk beeld. Vanaf de start van het beheerplan bevond de soort zich de eerste 2 jaar boven het instandhoudingsdoel, 2 jaar ongeveer op het instandhoudingsdoel en 2 jaar daaronder. De populatie schommelde in die periode tussen 390 en 625 vogels.

Beoordeling veranderingen in aantal en trend

Uit de NEA volgt dat er voor deze soort geen significante effecten verwacht worden.

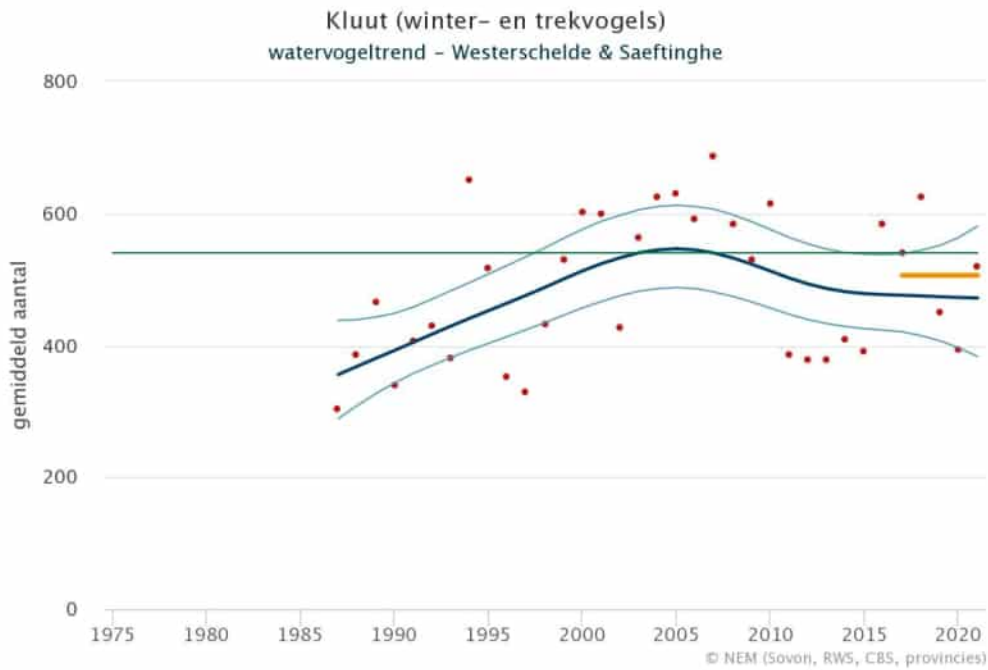
Het berekende effect van de PB 2020 van het staken van deze bestaande activiteit is gecorrigeerd voor verstoringafstand volgens tabel 1 afgerond 1,3 vogels. Hierbij is geen rekening gehouden met het feit dat de soort eventueel ook 's nachts kan foerageren.

Uit de evaluatie volgt dat het voor de groep wormeneters waartoe de Kluut behoort, het onduidelijk of er wezenlijke knelpunten bestaan. Enkele soorten die tot deze groep behoren laten zien dat de draagkracht van het gebied voor deze groep niet beperkend kan zijn.

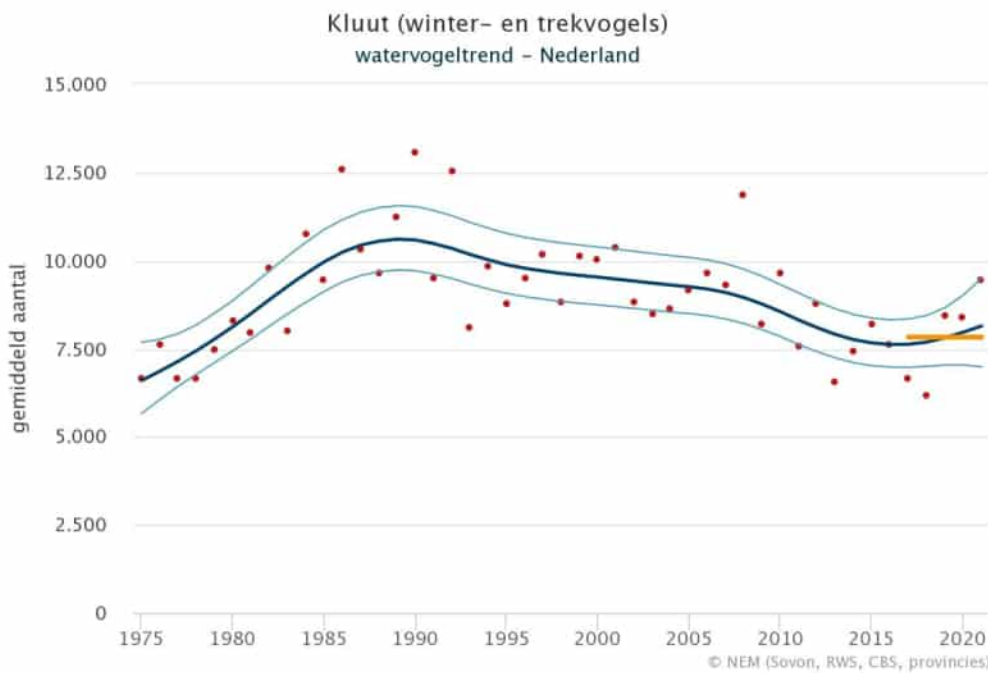
Voor de Kluut wordt de mogelijkheid geopperd, dat naast een mogelijk negatief effect van recreatie, de afgenomen broedpopulatie in de Westerschelde een verklaring kan zijn voor de afgenomen aantallen van deze soort.

Omdat de activiteit is afgenomen, de soort géén significante negatieve aantalsontwikkeling laat zien, de soort heeft laten zien dat deze gedurende de beheerplanperiode boven het instandhoudingsdoel kon uitkomen, in het instandhoudingsdoel het eventuele effect van het zee-aas spitten al is betrokken en het effect berekend op basis van de PB 2020 nauwelijks meer dan één vogel bedraagt, kan de conclusie van de NEA niet weerlegd worden.

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, gelet op een eventuele afname van de draagkracht door andere activiteiten, ertoe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Redelijkerwijs wetenschappelijk staat, gelet op het bovenstaande, het zee-aas spitten het bereiken van het instandhoudingsdoel behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 540 vogels niet in de weg. Significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

Figuur 23: Gemiddeld aantal Kluten (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Westerschelde

Figuur 24: Gemiddeld aantal Kluten (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

2.2.2.6. Rosse Grutto Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Rosse Grutto is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 1200 winter- en trekvogels.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

Beschrijving veranderingen in aantal en trend

De Rosse Grutto laat sinds het begin van de metingen in de Westerschelde een dalende trend zien, terwijl landelijk de soort op lange termijn een positieve trend laat zien (Figuur 25; Figuur 26). De laatste 12 jaar is de populatie landelijk gezien stabiel. Het aandeel van de Westerschelde op de landelijke populatie is minder dan 1%.

Beoordeling veranderingen in aantal en trend

Uit de NEA volgt dat er voor deze soort geen significante effecten verwacht worden.

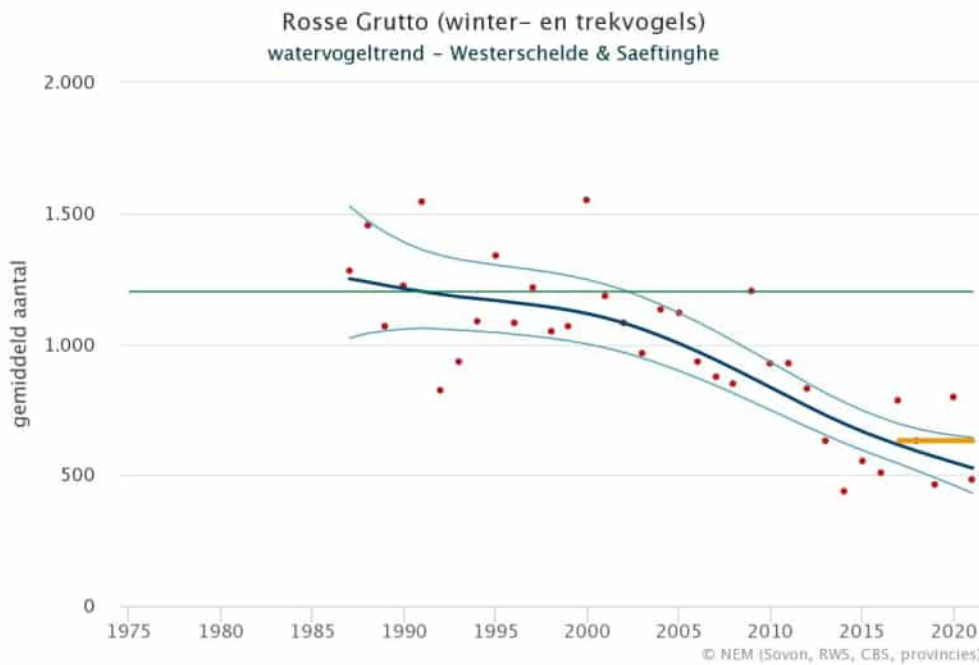
Het berekende effect van de PB 2020 van het staken van deze bestaande activiteit is gecorrigeerd voor verstoringafstand volgens tabel 1 net minder dan 2 vogels. Hierbij is geen rekening gehouden met het feit dat de soort ook 's nachts zonder verstoring kan foerageren.

De groei van de landelijke populatie wordt met name bepaald door de groei in de Waddenzee. De Nederlandse Waddenzee is internationaal gezien in belang toegenomen²³, terwijl tegelijkertijd de Rosse Grutto er in andere landen en de deltawateren erop achteruitgaat. Internationaal gezien is er echter geen sprake van een wezenlijk knelpunt voor deze soort. Landelijk bevindt de soort zich in een gunstige staat van instandhouding.

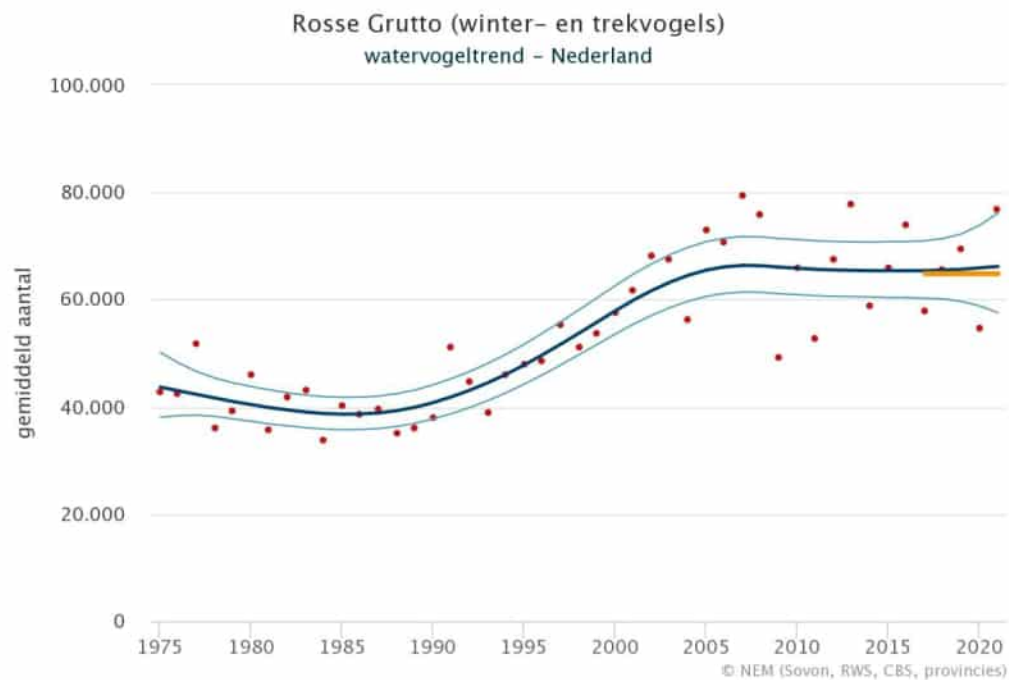
In de recente evaluatie wordt de Rosse Grutto ingedeeld onder de groep van wormeneters. Voor deze groep is het volgens de evaluatie onduidelijk of er wezenlijke knelpunten voor deze groep zijn. Enkele soorten in deze groep laten zien dat de draagkracht van het gebied voor deze groep niet beperkend hoeft te zijn. Voor de Rosse Grutto geldt dat het onduidelijk is waardoor de negatieve trend verklaard kan worden. Een mogelijke verklaring is dat de bovengenoemde gunstige ontwikkelingen in de Waddenzee een rol heeft gespeeld in het nog minder belangrijk worden van de Westerschelde.

De activiteit is afgenomen, in het instandhoudingsdoel is het eventuele effect van het zee-aas spitten al is betrokken en het effect berekend op basis van de PB 2020 bedraagt minder dan 2 vogels. Voor wormeneters als groep zijn er geen aanwijzingen dat er onvoldoende draagkracht zou bestaan. Het betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn zegt bovendien iets over de mate van natuurlijke fluctuaties die de soort in het gebied laat zien. Volgens de trendlijn waren er gemiddeld 526 vogels in 2021, met een betrouwbaarheidsinterval tussen 431 en 642. Het berekende "effect" van het staken van de activiteit bedraagt 0,3% en 0,9% ten opzichte van respectievelijk de trendlijn en het betrouwbaarheidsinterval. Een effect van deze omvang zal in toekomstige trendbepalingen niet teruggevonden worden en is dus verwaarloosbaar. De conclusie van de NEA kan daarom niet weerlegd worden.

²³ <https://pub.sovon.nl/pub/publicatie/21187>

Figuur 25: Gemiddeld aantal Rosse Grutto's (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Westerschelde

Figuur 26: Gemiddeld aantal Rosse Grutto's (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, gelet op een eventuele afname van de draagkracht door andere activiteiten, ertoe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Redelijkerwijs wetenschappelijk staat, gelet op het bovenstaande, het zee-aas spitten het bereiken van het instandhoudingsdoel behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 1200 vogels niet in de weg. Significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum

31 januari 2024

2.2.2.7. Scholekster Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Scholekster is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 7500 winter- en trekvogels.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

Beschrijving veranderingen in aantal en trend

De populatie van de Scholekster bevindt zich momenteel ruim boven het instandhoudingsdoel, en laat ondanks de grote fluctuaties sinds 1987 een positieve trend zien (Figuur 27; Figuur 28). Dit in tegenstelling tot de landelijke trend die dalende is. Het aandeel van de Westerschelde ten opzichte van de landelijke populatie is momenteel zo'n 7%.

Beoordeling veranderingen in aantal en trend

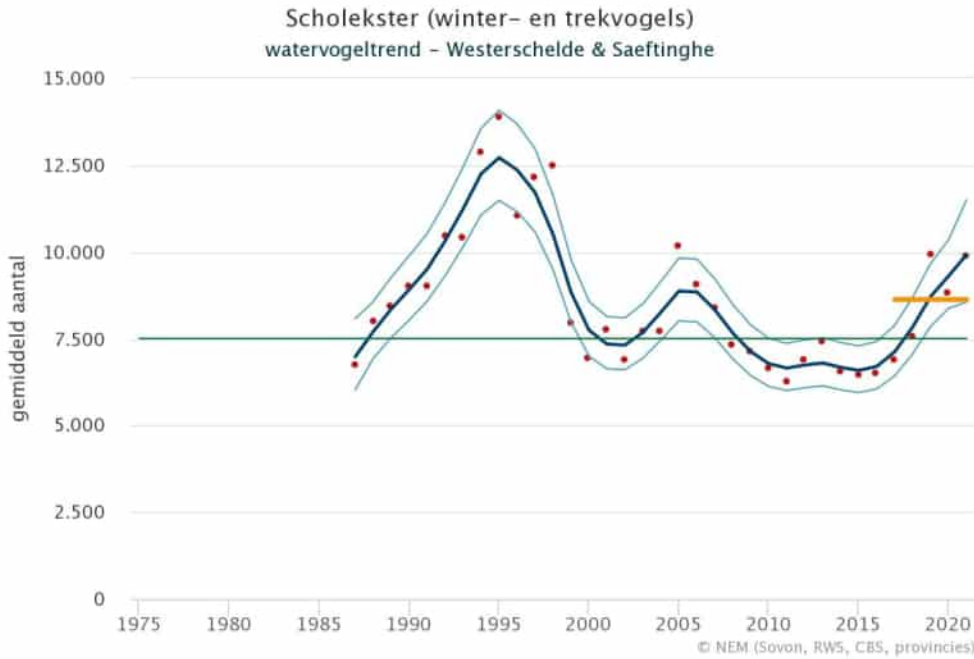
Uit de NEA volgt dat er voor deze soort geen significante effecten verwacht worden.

Het berekende effect van de PB 2020 van het staken van deze bestaande activiteit is gecorrigeerd voor verstoringafstand volgens tabel 1, 29 vogels. Hierbij is geen rekening gehouden met het feit dat de soort ook 's nachts kan foerageren en dan niet verstoord wordt.

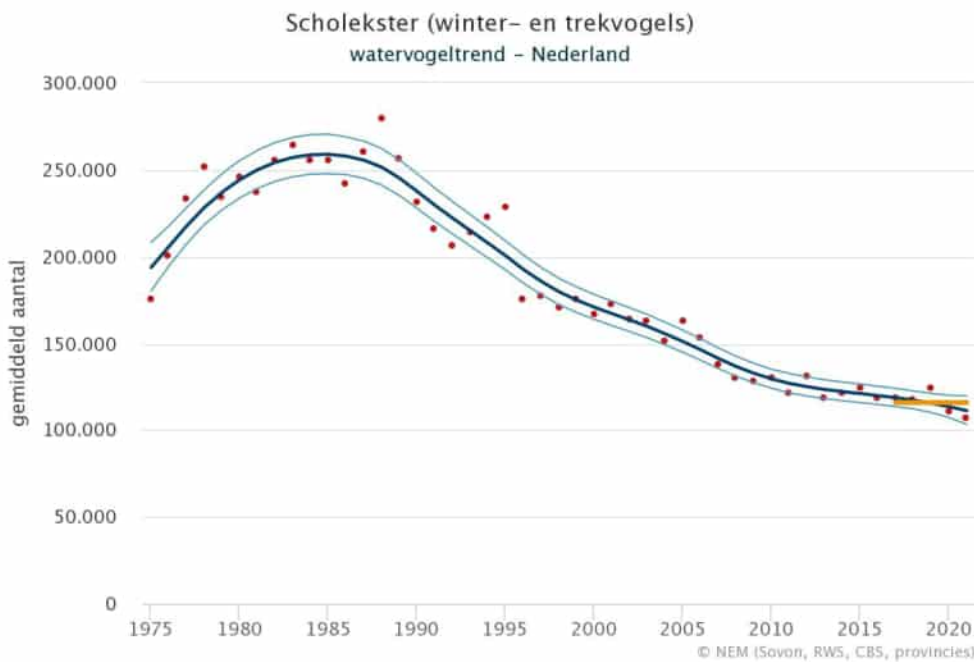
De Scholekster wordt in de evaluatie gerekend tot de groep van schelpdiereters. Deze soorten laten in de Westerschelde een positieve aantalsontwikkeling zien. Volgens de evaluatie staat de impact van allerlei activiteiten het bereiken van de doelaantallen klaarblijkelijk niet in de weg.

De activiteit is afgenomen, in het instandhoudingsdoel is het eventuele effect van het zee-aas spitten al betrokken en het effect berekend op basis van de PB 2020 bedraagt 29 vogels. Volgens de evaluatie is er blijkbaar voldoende draagkracht voor schelpdier eters. Volgens de trendlijn waren er gemiddeld 9918 vogels in 2021, met een betrouwbaarheidsinterval tussen 8553 en 11500 vogels. Het berekende "effect" van het staken van de activiteit bedraagt 0,3% en 1% ten opzichte van respectievelijk de trendlijn en het betrouwbaarheidsinterval. Een effect van deze omvang zal in toekomstige trendbepalingen niet teruggevonden worden en is dus verwaarloosbaar. De conclusie van de NEA kan ook omdat de soort zich inmiddels ruim boven het instandhoudingsdoel bevindt, niet weerlegd worden.

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, gelet op een eventuele afname van de draagkracht door andere activiteiten, ertoe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Redelijkerwijs wetenschappelijk staat, gelet op het bovenstaande, het zee-aas spitten het bereiken van het instandhoudingsdoel behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 7500 vogels niet in de weg. Significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

Figuur 27: Gemiddeld aantal Scholeksters (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Westerschelde

Figuur 28: Gemiddeld aantal Scholeksters (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

2.2.2.8. Strandplevier

Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Strandplevier is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 80 winter- en trekvogels.

Beschrijving veranderingen in aantal en trend

De populatie van de Strandplevier vertoont in de Westerschelde hetzelfde beeld als in de rest van Nederland (en Noordwest-Europa). Overal laat de soort een negatieve aantalsontwikkeling zien (Figuur 29: Figuur 30).

Beoordeling veranderingen in aantal en trend

Uit de NEA volgt dat er voor deze soort geen significante effecten verwacht worden.

Het berekende effect van de PB 2020 van het staken van deze bestaande activiteit is gecorrigeerd voor verstoringsafstand volgens tabel 1 afgerond minder dan een 0,2 vogels. Hierbij is geen rekening gehouden met het feit dat de soort ook 's nachts kan foerageren en dan niet verstoord wordt.

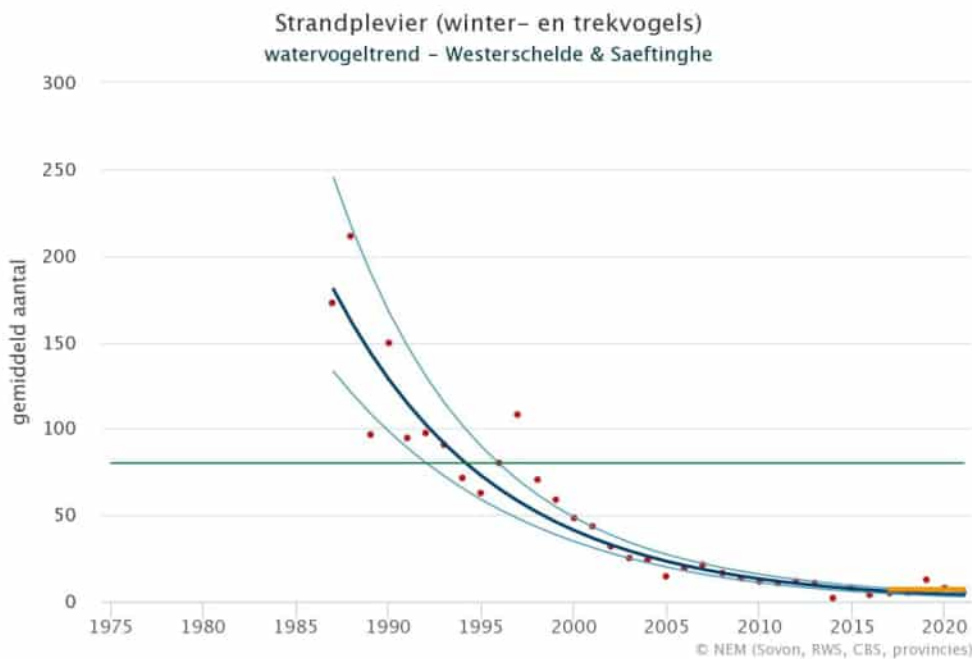
De Strandplevier wordt volgens de evaluatie gerekend tot de wormeneters. Van deze groep zijn er ook soorten waarvoor gezien de aantalsontwikkeling klaarblijkelijk geen draagkrachtprobleem is. Volgens de evaluatie is de ontwikkeling en omvang van kwaliteit van het leefgebied onduidelijk, wel wordt er gesproken over een mogelijk effect van toegenomen recreatie.

Het voorkomen van de soort als niet-broedvogel wordt in hoge mate verklaard door het succes van de soort als broedvogel in de Nederlandse, Duitse en Deense getijdewateren²⁴. De verklaring voor de ongunstige situatie voor deze soort zal dus met name gevonden moeten worden in het achterblijvende broedsucces.

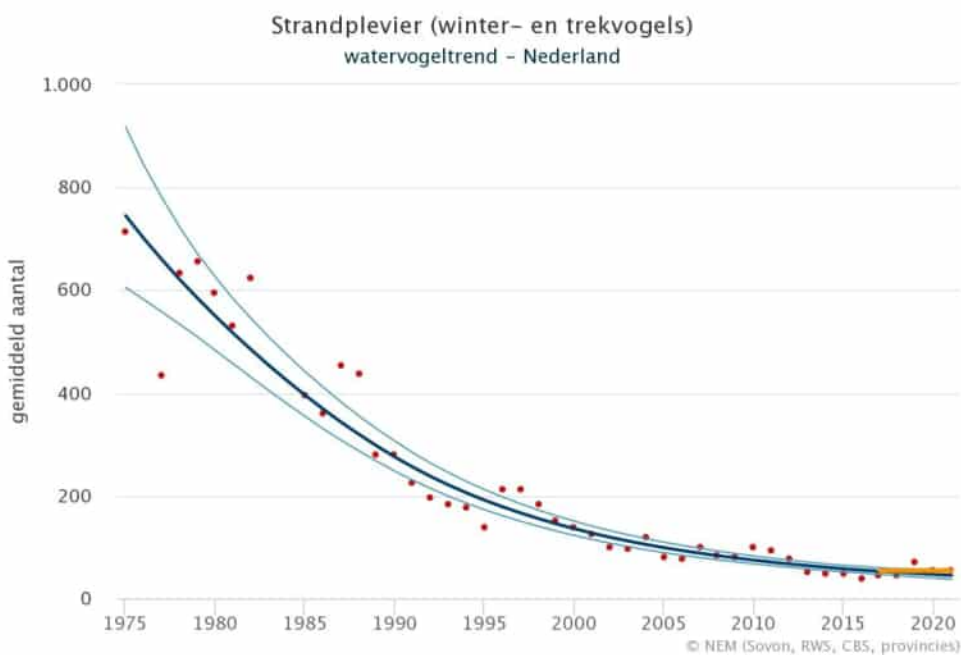
Het is niet mogelijk om de achteruitgang die in het gebied gezien wordt, toe te schrijven aan deze activiteit. Het zee-aas spitten bestond al op het moment dat het instandhoudingsdoel werd vastgesteld en een effect van het zee-aas spitten maakt dus al deel uit van het instandhoudingsdoel. Ditzelfde geldt voor de broedvogels. Bovendien is het zee-aas spitten zelf ook afgenomen. Het berekende effect van het staken van deze specifieke activiteit komt voor deze soort uit op afgerond nul vogels, zodat ondanks de huidige ongunstige situatie er geen significant effect zal uitgaan van het staken van deze activiteit. Gelet op de gunstige situatie van andere soorten van de groep waartoe de Strandplevier behoort, is er blijkbaar ook geen wezenlijk draagkrachtprobleem voor deze soort in dit gebied. De conclusie van de NEA kan daarom niet weerlegd worden.

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, gelet op een eventuele afname van de draagkracht door andere activiteiten, ertoe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Redelijkerwijs wetenschappelijk staat, gelet op het bovenstaande, het zee-aas spitten het bereiken van het instandhoudingsdoel behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 80 vogels niet in de weg. Significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

²⁴ <https://pub.sovon.nl/pub/publicatie/21174>

Figuur 29: Gemiddeld aantal Scholeksters (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Westerschelde

Figuur 30: Gemiddeld aantal Strandplevieren (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

2.2.2.9. Tureluur

Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Tureluur is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 1100 winter- en trekvogels.

Beschrijving veranderingen in aantal en trend

De populatie van de Tureluur laat zowel op korte als lange termijn geen significante aantalsverandering zien, hoewel de stand over de jaren heen behoorlijk kan fluctueren (Figuur 31; Figuur 32). Het landelijke beeld is hetzelfde. Het instandhoudingsdoel voor deze soort is bepaald op basis van de periode dat deze soort zich ruim boven het lange termijn gemiddelde bevond (1998-2003) en vormt daarom een uitdaging voor de beheerder. Sinds 1985 is de soort in slechts vijf jaren (1988, 1994, 1998, 2000 en 2001) op of boven het instandhoudingsdoel gekomen. De laatste jaren lijkt de populatie weer te groeien, maar de aantalsontwikkeling is (nog) niet significant. De populatie bevindt zich nog beneden het instandhoudingsdoel.

Beoordeling veranderingen in aantal en trend

Uit de NEA volgt dat er voor deze soort geen significante effecten verwacht worden.

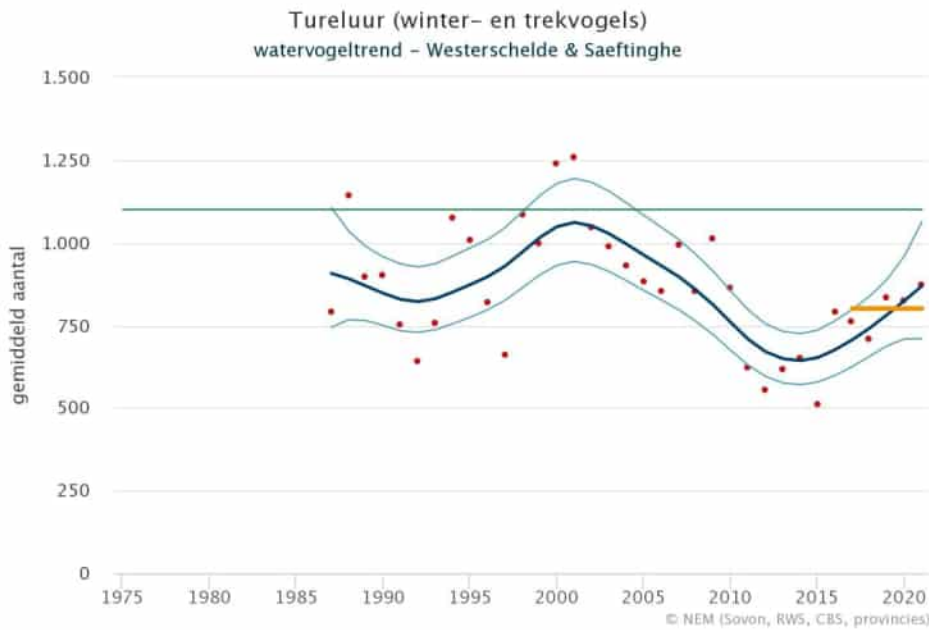
Het berekende effect van de PB 2020 van het staken van deze bestaande activiteit is gecorrigeerd voor verstoringsafstand volgens tabel 1, 1,3 vogels. Hierbij is geen rekening gehouden met het feit dat de soort ook 's nachts kan foerageren en dan niet verstoord wordt.

Volgens de evaluatie laat de Tureluur gedurende het eerste beheerplan een gunstige aantalsontwikkeling zien. De evaluatie noemt wel een mogelijk knelpunt in verband met zee-aas spitten bij Saeftinghe. De Tureluur behoort volgens de evaluatie tot een groep van vogels, waarvan de soorten zowel gunstige als ongunstige ontwikkeling laten zien. Dat wijst erop dat voor deze groep van soorten in beginsel voldoende draagkracht moet bestaan.

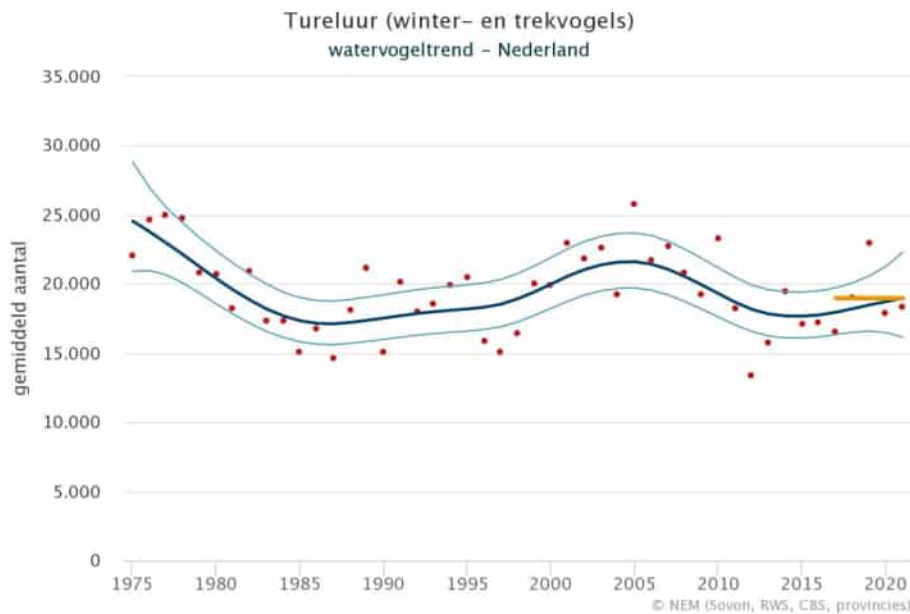
De activiteit is afgenomen, in het instandhoudingsdoel is het eventuele effect van het zee-aas spitten al is betrokken en het effect berekend op basis van de PB 2020 bedraagt slechts 1,3 vogels. Uit de evaluatie volgt dat voor soorten met gemiddeld dieet waartoe de Tureluur behoort in beginsel voldoende draagkracht moet bestaan. Volgens de trendlijn waren er in 2021 gemiddeld 869 vogels met een betrouwbaarheidsinterval tussen 710 en 1063 vogels. Het berekende "effect" van het staken van de activiteit bedraagt 0,1% en 0,4% ten opzichte van respectievelijk de trendlijn en het betrouwbaarheidsinterval. Een effect van deze omvang zal in toekomstige trendbepalingen niet teruggevonden worden en is dus verwaarloosbaar. De conclusie van de NEA kan daarom niet weerlegd worden.

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, gelet op een eventuele afname van de draagkracht door andere activiteiten, ertoe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Redelijkerwijs wetenschappelijk staat, gelet op het bovenstaande, het zee-aas spitten het bereiken van het instandhoudingsdoel behoud omvang en kwaliteit

leefgebied voor gemiddeld 1100 vogels niet in de weg. Significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

Figuur 31: Gemiddeld aantal Tureluurs (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Westerschelde

Figuur 32: Gemiddeld aantal Tureluurs (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

2.2.2.10. Zwarte Ruiters

Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel voor de Zwarte Ruiters is behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 270 winter- en trekvogels.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

Beschrijving veranderingen in aantal en trend

De populatie van de Zwarte Ruiters bevindt zich onder het instandhoudingsdoel en laat zowel op korte als langere termijn een negatieve trend zien. Het landelijk beeld is vergelijkbaar (Figuur 33; Figuur 34).

Beoordeling veranderingen in aantal en trend

Uit de NEA volgt dat er voor deze soort geen significante effecten verwacht worden.

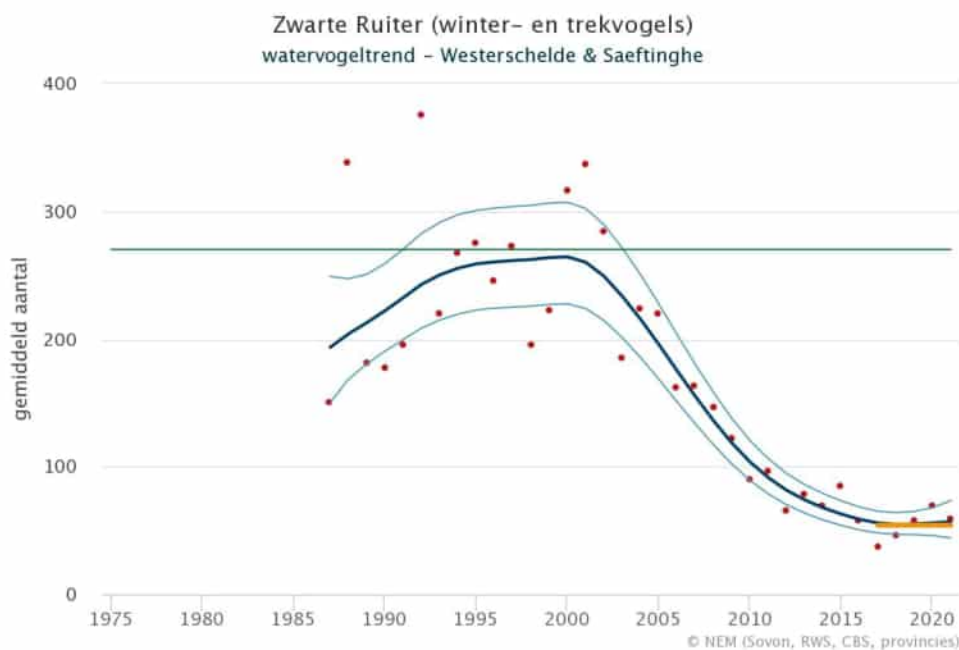
Uit de evaluatie volgt dat het onduidelijk is of kwaliteit en omvang van het gebied toereikend is. Echter de Zwarte Ruiters behoort volgens de evaluatie tot een groep van vogels, waarvan de soorten zowel gunstige als ongunstige ontwikkeling laten zien, waarbij in de beheerplanperiode de Zwarte Ruiters stabiel is gebleven. Dat wijst erop dat voor deze groep van soorten in beginsel voldoende draagkracht moet bestaan. Voor de landelijke negatieve ontwikkelingen van deze soort zijn er volgens de evaluatie aanwijzingen dat externe factoren, zoals een afnemend broedsucces, de negatieve trend kunnen verklaren.

De landelijke achteruitgang van de Zwarte Ruiters wordt door SOVON²⁵ toegeschreven aan de afname van de doortrekkende flyway populatie. De soort heeft te maken met een krimpende broedpopulatie in Noordelijke richting. Tegelijkertijd wordt er in Nederland een (kleinere) stijging van de winterpopulatie waargenomen. Dit duidt op een klimaateffect en niet op een effect van verminderde draagkracht in de doortrek- en overwinteringsgebieden. Wel is er sprake van verslechterende omstandigheden in het West-Afrikaans overwinteringsgebied.

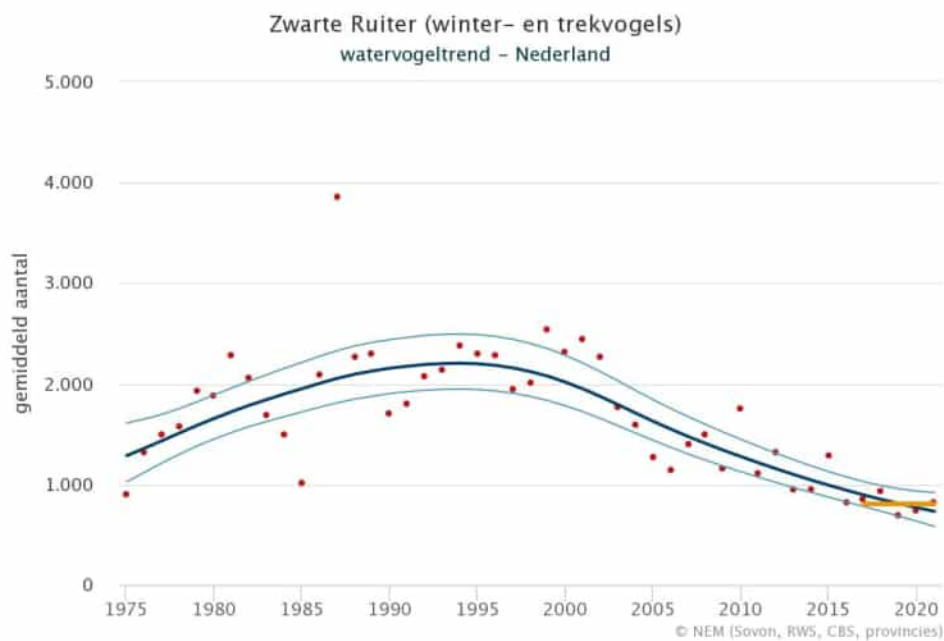
Het berekende effect van de PB 2020 van het staken van deze bestaande activiteit is gecorrigeerd voor verstoringafstand volgens tabel 1, 0,3 vogels. Hierbij is geen rekening gehouden met het feit dat de soort ook 's nachts kan foerageren en dan niet verstoord wordt.

De activiteit is afgenomen, in het instandhoudingsdoel is het eventuele effect van het zee-aas spitten al is betrokken en het effect berekend op basis van de PB 2020 bedraagt slechts 1,3 vogels. Uit de evaluatie volgt dat voor soorten met gemiddeld dieet waartoe de Zwarte Ruiters behoort in beginsel voldoende draagkracht moet bestaan. Volgens de trendlijn waren er in 2021 gemiddeld 57 vogels met een betrouwbaarheidsinterval tussen 44 en 73 vogels. Het berekende "effect" van het staken van de activiteit bedraagt 0,5% en 1% ten opzichte van respectievelijk de trendlijn en het betrouwbaarheidsinterval. Een effect van deze omvang zal in toekomstige trendbepalingen niet teruggevonden worden en is dus verwaarloosbaar. De conclusie van de NEA kan daarom niet weerlegd worden.

²⁵ https://pub.sovon.nl/static/publicaties/A161_Zwarte_Ruiters_niet-broedvogel_definitief

Figuur 33: Gemiddeld aantal Zwarte Ruiters (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Westerschelde

Figuur 34: Gemiddeld aantal Zwarte Ruiters (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

De vraag die hier beantwoord moet worden is of het blijven toestaan van de bestaande activiteit van het zee-aas spitten, die bovendien in intensiteit is afgenomen en is betrokken in de bepaling van het instandhoudingsdoel, gelet op een eventuele afname van de draagkracht door andere activiteiten, ertoe leidt dat het instandhoudingsdoel voor deze soort in dit gebied onbereikbaar wordt. Redelijkerwijs wetenschappelijk staat, gelet op het bovenstaande, het zee-aas spitten het bereiken van het instandhoudingsdoel behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor gemiddeld 270 vogels niet in de weg. Significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum

31 januari 2024

RWS INFORMATIE

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Griffioenlaan 2
3526 LA UTRECHT
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T 088 797 11 11
www.rijkswaterstaat.nl

Bijlage 6: Ecologische beoordeling van vrijstellingen stand want visserij
Westerschelde

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Zuiderwagenplein 2
8224 AD LELYSTAD
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T 088 797 37 01
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

5.1.2e

memo

Ecologische beoordeling van vrijstellingen stand want
visserij Westerschelde

Ecologische beoordeling van vrijstellingen stand want
visserij in de Westerschelde

Datum

31 januari 2024

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

1. Inleiding.

Vogelbescherming Nederland (hierna: Vogelbescherming) heeft bezwaar gemaakt tegen de verlenging van het beheerplan van de Westerschelde. Eén van de specifieke bezwaren betrof het vissen met staand want en de effecten daarvan op bepaalde vogelsoorten. Een daarvoor ingestelde juridische adviescommissie heeft geadviseerd om dit bezwaar gegrond te verklaren en een nieuw besluit te nemen ten aanzien van de verlenging van het beheerplan.

Vogelbescherming betoogt dat er weinig bekend is over de effecten van het vissen met staand want. Bovendien zou volgens Vogelbescherming de Middelste Zaagbek ten onrechte niet zijn behandeld. Omdat Fuut en Middelste Zaagbek zich in de Westerschelde beneden het instandhoudingsdoel bevinden zou vanwege het voorzorgbeginsel de activiteit verboden moeten worden.

Weliswaar constateer de adviescommissie dat de aantallen van de Middelste Zaagbek gedurende de beheerplanperiode niet zijn afgenomen, maar volgens de adviescommissie zijn er ook weinig concrete gegevens over het (ruimtelijk) voorkomen van vogels en het optreden van bijvangst. Ook blijft de soort ten aanzien van de landelijke ontwikkelingen achter. De adviescommissie stelt daarom dat het vissen met staand want significante effecten kan hebben.

De adviescommissie oordeelt terecht dat het vissen met staand want significante effecten kan hebben, maar stelt en onderbouwt niet dat de activiteit ook significante effecten heeft. Het feit dat de effecten van staand want visserij op duikende vogels, waarvan algemeen bekend is dat de Middelste Zaagbek en Fuut tot die groep vogels horen, zijn onderzocht in het kader van de Nadere Effecten Analyse (hierna NEA), geeft aan dat de mogelijkheid dat significante effecten kunnen optreden toen ook al niet bij voorbaat uitgesloten was.

Dat is echter wat anders dan dat daarmee significante effecten, na het onderzoek dat in het kader van de NEA is uitgevoerd, niet alsnog uitgesloten had kunnen worden. De conclusie van de NEA kan bovendien in de huidige situatie nog steeds van toepassing zijn.

Het niet halen van het instandhoudingsdoel voor de Middelste Zaagbek (en Fuut) wordt door Vogelbescherming als argument gebruikt dat hierom de activiteit verboden zou moeten worden. Vogelbescherming verklaart echter niet waarom de conclusie van de NEA, dat er volgens die analyse geen significante effecten zullen optreden op duikende vogels, waartoe de Middelste Zaagbek en Fuut behoren, onjuist is en waarom deze conclusies in de huidige situatie niet meer zou mogen gelden.

In dit document wordt aan de hand van de indertijd uitgevoerde Nadere Effecten Analyses ter onderbouwing van de vrijstellingen in het beheerplan, de recent afgeronde ecologische evaluatie van de eerste beheerplanperiode, alsmede recente overige ecologische gegevens het bezwaar van Vogelbescherming behandeld.

2. Beoordeling van staand want visserij in de Westerschelde

2.1. Uitkomsten van de NEA

In het vervolg wordt er vanuit gegaan dat de inhoud van het beheerplan en de NEA bij de lezer bekend zijn. De documenten kunnen teruggevonden worden op

de website van RWS over de Natura 2000 gebieden die RWS beheert³. In de NEA wordt op bladzijde 138 uitgelegd op welke vissoorten staand want visserij in de Westerschelde plaatsvindt. Hieruit blijkt dat met name op tong wordt gevisd in de maanden april-juni en dat buiten deze periode weinig gevisd wordt op deze soort. Verder wordt er ook op harder en zeebaars gevisd en dan met name van april tot en met oktober.

In de NEA wordt gesteld dat er slechts incidenteel naar voedsel duikende vogels in staand want netten gevangen worden. Specifiek voor de Westerschelde staat er dat voor duikende vogels alleen gevallen van verstrikking bekend zijn voor de Eider en in zeer geringe mate voor de Aalscholver (en incidenteel voor de Fuut en Bergeend). De Middelste Zaagbek, die zonder twijfel ook een duikende vogel is, wordt in het geheel niet genoemd. De meest intensieve vorm van staand want visserij is de visserij op tong. Netten voor visserij op tong staan vaak in dieper water (5-25 m) en reiken dan niet tot het oppervlakte zodat alleen dieper duikende vogels hier kunnen komen.

In de NEA wordt niet expliciet gesteld dat ruimtelijke en temporele overlap met duikende vogels uitgesloten wordt, maar in algemene zin is de gevolgde systematiek in de NEA dat uitsluitend effecten beschreven worden die ruimtelijk en temporeel kunnen overlappen met het voorkomen van de soorten. Bij de behandeling van de effecten op soorten in verband met staand want visserij wordt op grond van ruimtelijke en temporele overlap vervolgens alleen naar niet duikende soorten gekeken.

2.2. Uitkomsten van de evaluatie

Volgens de evaluatie⁴ zijn er momenteel in de Westerschelde 4 actieve visserijwet vergunningen voor staand want visserij voor netten tot 500 meter. Er worden geen significante effecten op de voedselvoorziening voor visetende vogels in de Westerschelde verwacht. Er wordt ook geen melding gedaan van slachtoffers.

2.3. Mogelijke effecten van staand want visserij

Voedselbeschikbaarheid

Voedselbeschikbaarheid is bij deze visserijinspanning met staand want geen wezenlijk probleem voor de door Vogelbescherming genoemde vogelsoorten. Het vissen met staand want richt zich op andere doelsoorten en andere visgrootten dan waarvan de vogels afhankelijk zijn. Hierbij is ook van belang dat de ruimtelijke en temporele overlap tussen vogels en vissers beperkt is.

Verstoring

Het effect van verstoring door staand want visserij is altijd lokaal en beperkt tot maximaal vier vissers. In de NEA wordt dit effect niet uitgewerkt voor visetende vogels. Voor plantenetende vogels, waarvoor volgens de NEA wél ruimtelijke en temporele overlap mogelijk is, wordt geconcludeerd dat er weliswaar kans op verstoring kan zijn maar dat dit effect, ook vanwege de geringe overlap in ruimte en tijd, verwaarloosbaar is.

Het staand want wordt volgens een mededeling van de zijde van Provincie Zeeland in de Westerschelde niet onbeheerd achtergelaten. Dat zal vanwege de verstoring door aanwezigheid van mensen enige beperking van het

³ https://rwsnatura2000.nl/gebieden/deltawateren/dw_documenten/default.aspx

⁴ Heidinga D., A.C.P. Brekelmans MSc, B. Schilt MSc, F. Versloot, M. Marijt. (2023). Ecologische evaluatie Natura 2000-beheerplannen. Natura 2000-beheerplan Westerschelde

foerageerareaal van op het water verblijvende soorten veroorzaken, maar dat kan gelet op maximale verstoringafstanden (tot 1000 meter) en de totale oppervlakte van de Westerschelde niet tot de conclusie leiden dat dit significante effecten op de soorten zal veroorzaken. De beschikbare overgebleven tijd en ruimte is voor deze soorten in ruime mate toereikend.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum

31 januari 2024

Ten overvloede is nog nagegaan in hoeverre de verspreiding van met name Fuut en Middelste Zaagbek op de Westerschelde zodanig geconcentreerd is, dat een lokale aanwezigheid van een visser alsnog een relatief groot effect kan veroorzaken. Afgaande op gepubliceerde verspreidingsdata van SOVON kan niet gesteld worden dat Futen en Middelste Zaagbekken een zodanig geconcentreerde verspreiding laten zien dat staand want visserij tot een onevenredig groot verstoringseffect zal kunnen leiden.⁵⁶

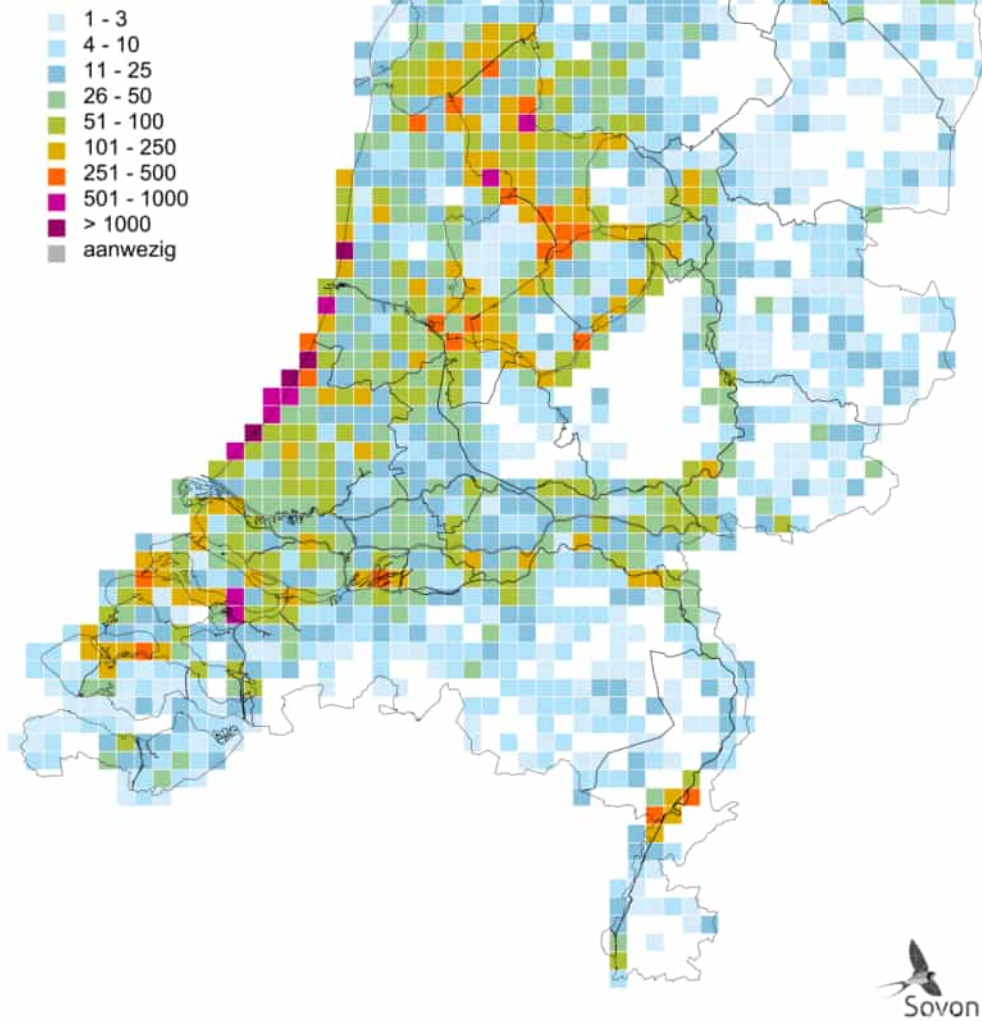
⁵ Fuut | Sovon Vogelonderzoek

⁶ Middelste Zaagbek | Sovon Vogelonderzoek

Fuut - *Podiceps cristatus*
niet broedvogels
verspreiding
2013-2015

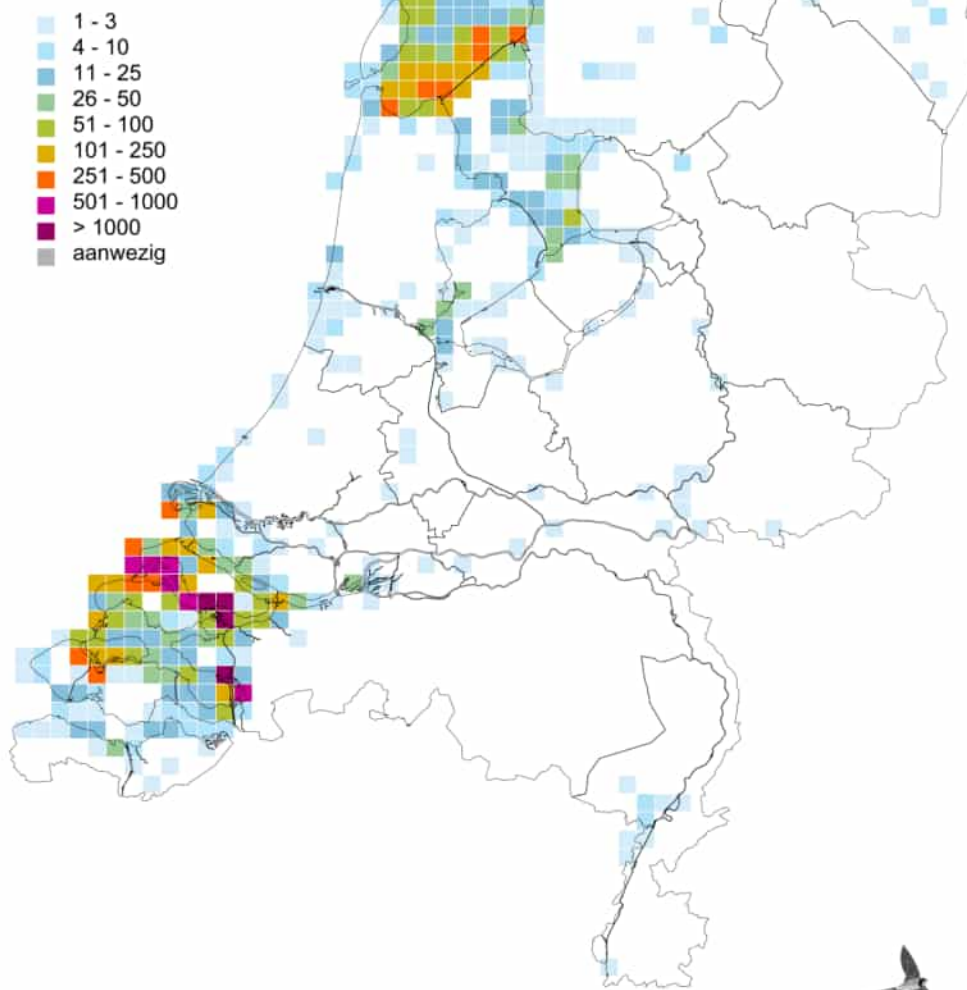
Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum
31 januari 2024

Figuur 1: Verspreiding van de fuut als niet-broedvogel over 5 kilometerhokken in Nederland

Middelste Zaagbek - *Mergus serrator*
niet broedvogels
verspreiding
2013-2015

Figuur 2: Verspreiding van de Middelste Zaagbek als niet-broedvogel over 5 kilometerhokken in Nederland

Bijvangst

Bijvangst is afhankelijk van aard en omvang van de activiteit zelf, de dichtheid van het aantal vogels, het aantal vogels dat in de nabijheid van het net kan voorkomen, en eigenschappen van de vogels zelf, zoals maximale foerageerdiepte.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

Er zijn weinig concrete gegevens in Europa voorhanden die bijvangst van Europese vogels kunnen relateren aan zowel visserijinspanning als het actuele voorkomen van vogelsoorten. De meeste studies bespreken alleen de omvang van de bijvangsten zonder daarbij het actuele risico voor de vogelpopulaties te betrekken. In een Duitse studie uit 2013 volgt dat het aantal bijvangsten van een vogelsoort afhankelijk is van de dichtheid van de meest getroffen vogelsoort (in dit geval de IJseend)⁷. Er werd in de wintermaanden een kans op sterfte van 4,5 % van de aanwezige winterpopulatie berekend.

Dit gold voor een gebied ter grootte van 650 vierkante kilometer waarop 440 vissers actief zijn. In de 440 vierkante kilometer van de Westerschelde waar 4 vissers actief zijn zou dit, zelfs als maar een kwart van de 440 vierkante kilometer voor visser en vogel bevisbaar is, een verwaarloosbaar effect zijn. Omgerekend naar de situatie in de Westerschelde zou dit neerkomen op 0,24% van de populatie. Gerelateerd aan het criterium van het Ornis comité (1% van de natuurlijke sterfte is gelijk aan 0,36% van de populatie)⁸ zou de visserijinspanning van de omvang van de Westerschelde geen significante sterfte kunnen veroorzaken.

Hier gaat het dus wel over een soort (IJseend) die door de hoge dichtheden van zowel vissers als vogels, maar ook door samenloop van het gedrag van de soort en van de vissers een groot risico kan lopen om in een net te geraken. Bodemdier etende soorten hebben de neiging om op vaste plekken op zee naar voedsel te zoeken, d.w.z. daar waar hun voedsel op de bodem aanwezig is. Tegelijkertijd vissen de vissers in dat gebied ook graag in de buurt van plekken waar zich veel bodemdieren bevinden, omdat hun prooivissen hetzelfde voedsel eten. Daarmee wordt de kans groter dat deze soorten in de netten verdwijnen.⁹

Voor de intensiteit van de activiteit is het ook van belang in welk deel van het jaar de activiteit plaatsvindt en hoeveel meter staand want per dag gebruikt wordt. Hiervan is alleen globaal bekend dat er 4 actieve visserijvergunningen zijn voor 500 meter net en dat er met name in april tot en met oktober wordt gevestigd. Dat er vier vergunningen zijn wil overigens niet zeggen dat alle vier de vergunningen ook maximaal geëxploiteerd worden.

Het feit dat de vissers bij het tuig blijven maakt dat het waarschijnlijker is dat de vogels niet dicht genoeg in de buurt van het staand want zullen foerageren om gevaar te lopen om in een net verstrikt te raken. De kans op een incident wordt hiermee nog kleiner dan deze normaal gesproken al zou zijn.

⁷ Bellebaum, J., B. Schirmeister, N. Sontagg, S. Garthe. (2013). Decreasing but still high: bycatch of seabirds in gillnet fisheries along the German Baltic coast. *Aquatic Conserv: Mar. Freshw. Ecosyst.* 23: 210–221. DOI: 10.1002/aqc.2285

⁸ AbRvS, 7 oktober 2020, ELCI:NL:RVS:2384

⁹ Glemarec, G, L. Kindt-Larsen, L. Scherffenberg Lundgaard, F. Larsen. (2020). Assessing seabird bycatch in gillnet fisheries using electronic monitoring. *Biological Conservation*, 243. 108461

2.4. Bespreking van de effecten per soort

2.4.1. Fuut

Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel van de Fuut is behoud oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied voor een populatie van jaargemiddeld 100 vogels.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

31 januari 2024

Beschrijving voorkomen en trend

De Fuut bevindt zich momenteel onder het instandhoudingsdoel, maar laat de laatste 10 jaar een significante positieve trend zien (figuur 3). Het verloop komt vanaf 1990 overeen met het landelijk beeld (figuur 4), waarbij het in de Westerschelde net iets beter lijkt te gaan dan landelijk. De Fuut bevindt zich in de maanden april en mei rond het jaargemiddelde (figuur 5). In de maanden juni tot en met oktober duiken de aantallen tot ver onder het jaargemiddelde.

Beoordeling voorkomen en trend

Met name in de maanden april tot en met oktober wordt er in de Westerschelde met staand want gevist. Omdat aangenomen kan worden dat het risico op bijvangst dichtheidsafhankelijk is, wordt er dus met staand want gevist in een deel van het jaar waarbij het risico op bijvangst tot een factor vier lager is dan in de wintermaanden. Ook kan een deel van de vogels in de zomer andere vogels betreffen dan die gedurende winter in de Westerschelde geteld worden. Dat betekent dat de impact van een sterfgeval in de zomer, voor dat deel van de zomerpopulatie dat niet in de winter in de Westerschelde verblijft, niet in de wintermaanden merkbaar zal zijn. Verder overlappen de doelsoorten van de Fuut en van de staand want visser niet met elkaar¹⁰. De kans op ruimtelijke clustering, doordat Futen en vissers op dezelfde soorten jagen en de kans op bijvangst dus veel groter wordt, kan redelijkerwijs uitgesloten worden. Bovendien zal, omdat de netten niet onbeheerd worden achtergelaten, de kans kleiner zijn dat een vogel in een net verstrikt raakt, omdat een vogel minder snel zal besluiten toch in de nabijheid van een visser te foerageren.

De Fuut laat momenteel een positieve aantalsontwikkeling in de Westerschelde zien. Hierbij is de visserijinspanning ongewijzigd gebleven. Er is geen enkele aanwijzing dat het nog niet halen van het instandhoudingsdoel kan samenhangen met een significant effect van deze activiteit. In ieder geval ligt het niet voor de hand dat, bij gelijkblijvende inspanning van een reeds veel langer bestaande activiteit die significante effecten zou veroorzaken, een significante positieve aantalsontwikkeling optreedt die momenteel gunstiger is dan de landelijke aantalsontwikkeling.

Uit het hierboven aangehaalde onderzoek naar de IJseend aan de Baltische kust volgt dat een visserijinspanning overeenkomstig met die van de Westerschelde niet tot een significant effect zou leiden op de benthos-etende IJseend. De lage visserijinspanning kan zeker voor de Fuut die zoals eerder in dit document beschreven, voor het voedsel minder plaatsgebonden is dan de IJseend, in de Westerschelde redelijkerwijs niet tot significante effecten leiden.

Over hoe groot de bijvangst in de Westerschelde precies is, zijn géén nieuwe gegevens beschikbaar gekomen. Er zal afgegaan moeten blijven worden op de algemene indicaties die in de NEA zijn opgenomen. Er is géén reden aangevoerd om te kunnen stellen dat de conclusie die volgt uit de NEA, namelijk dat er geen

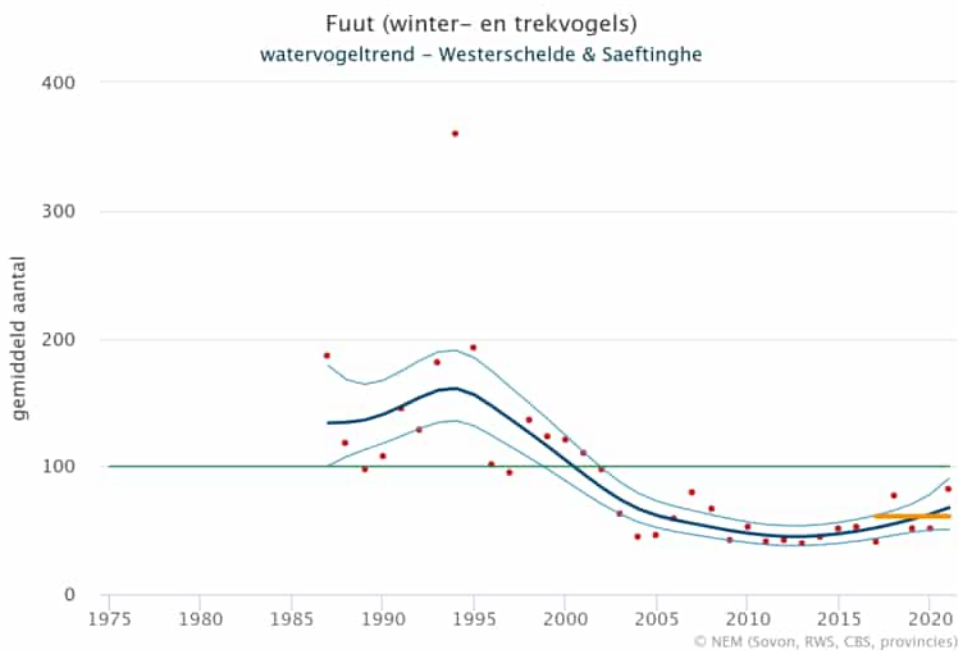
¹⁰ Wijsman, J.W.M. , P.C. Goudswaard. (2015). Passende Beoordeling vaste vistuigvisserij in de Oosterschelde. Imares rapport C127/15

significante effecten voor duikende vogels worden verwacht, niet houdbaar meer is. Het bovenstaande bevestigt de conclusie van de NEA. Bovendien, de kans om met gemiddeld ca. 40 vogels in de zomermaanden, verspreid over 440 km² Westerschelde en met maximaal 4 staand want vissers, een vogel in een staand want te vinden is, is gelet op het bovenstaande zo klein dat redelijkerwijs uitgesloten kan worden dat zo'n gebeurtenis gedurende één beheerplanperiode zal optreden. Het staken van deze reeds lang bestaande activiteit zal niet tot een meetbaar effect op het doelaantal leiden.

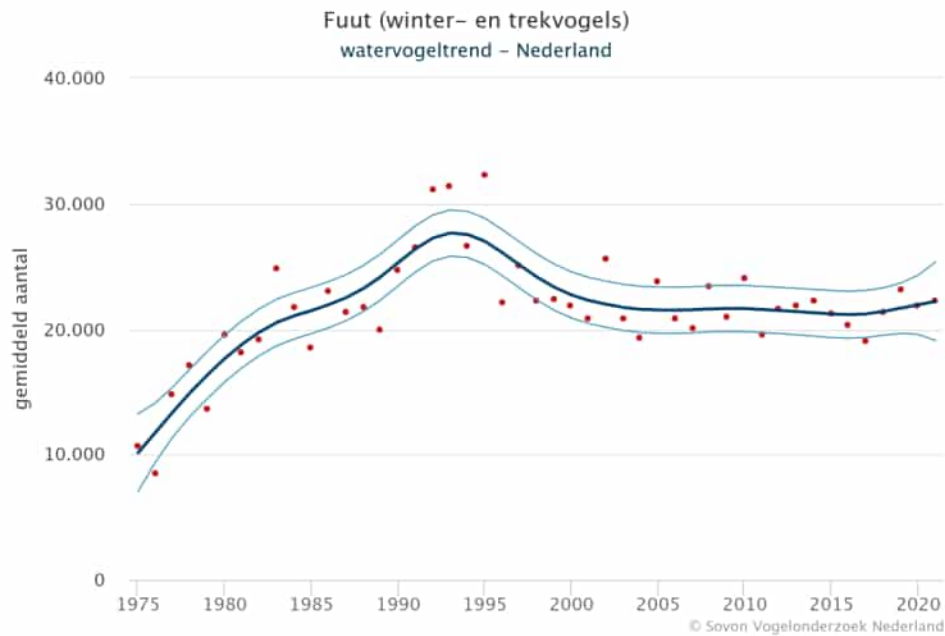
Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum
31 januari 2024

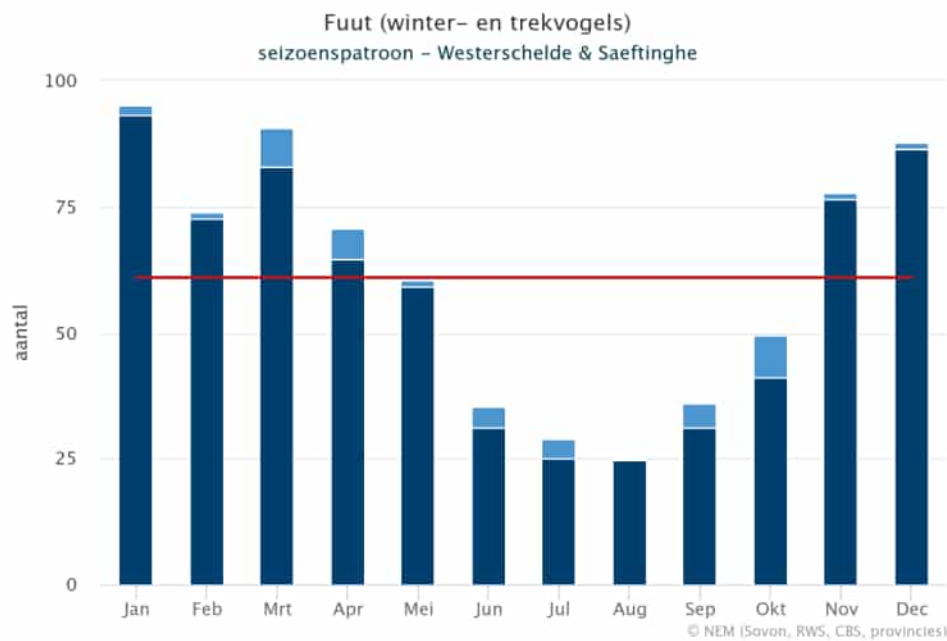
Op basis van bovenstaande overwegingen kunnen significante effecten van het staand want vissen op de Fuut, gelet op het instandhoudingsdoel van deze soort, in de Westerschelde uitgesloten worden.

Figuur 3: Gemiddeld aantal Futen (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Westerschelde

Figuur 4: Gemiddeld aantal Futen (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

Figuur 5: Seizoensverloop Fuut (winter- en trekvogels) in de Westerschelde

2.4.2. Middelste Zaagbek

Instandhoudingsdoel

Het instandhoudingsdoel van de Middelste Zaagbek is behoud oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied voor een populatie van jaargemiddeld 30 vogels.

Beschrijving voorkomen en trend

Sinds het begin van de jaren 90 is de populatie van de Middelste Zaagbek in de Westerschelde dalende en gedurende de beheerplanperiode op een niveau tussen de 10 en 20 vogels uitgekomen (Figuur 6). In recente jaren is er weer sprake van een positieve aantalsontwikkeling in de Westerschelde (Figuur 7). In dezelfde periode is de landelijke populatie sterk gestegen en vanaf de eeuwwisseling stabiel gebleven. Landelijk is er sprake van jaar tot jaar sterke fluctuaties, waarbij de aantallen in de Westerschelde in het niet vallen. In de Westerschelde komt minder dan 1% van de nationale wintervogelpopulatie voor. De Middelste Zaagbekken zijn in de maand april al voor de helft vertrokken, in de maanden mei tot en met september vrijwel afwezig en in oktober worden er voor het eerst weer enkele exemplaren gezien (Figuur 8).

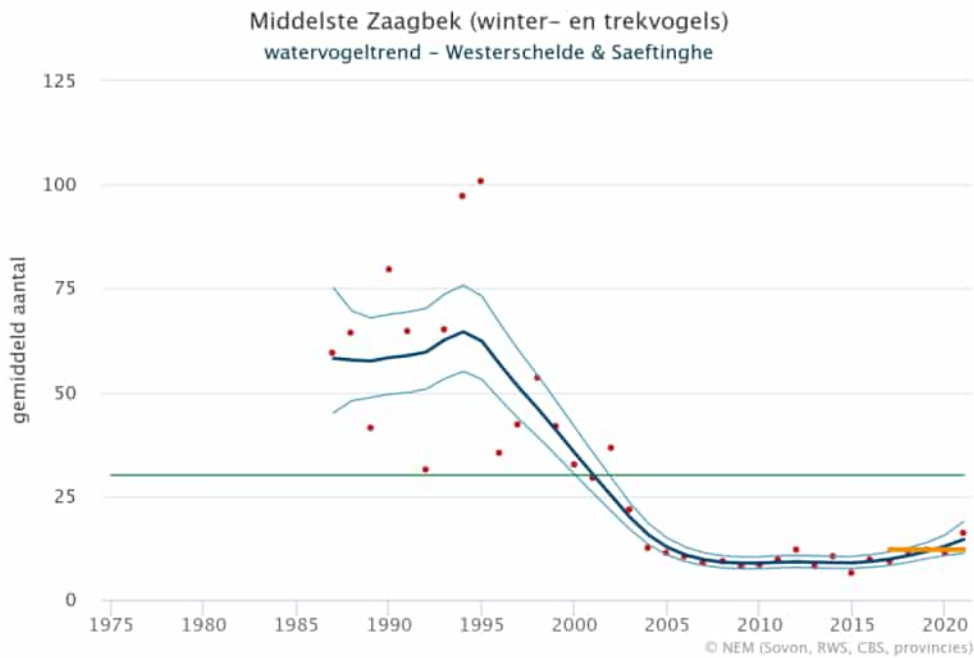
Beoordeling voorkomen en trend

Met name in de maanden april tot en met oktober wordt er in de Westerschelde met staand want gevist. Omdat aangenomen kan worden dat het risico op bijvangst dichtheidsafhankelijk is, wordt er dus met staand want gevist in een deel van het jaar dat het risico op bijvangst het grootste deel van de tijd lager of helemaal afwezig is. Alleen in de maanden april en oktober kan er enige overlap zijn. Het gaat dan steeds om niet veel meer dan een handvol vogels dat het risico loopt om in een net verstrikt te raken. Verder overlappen de doelsoorten van de Middelste Zaagbek en van de staand want visser niet met elkaar¹¹. De kans op ruimtelijke clustering waarbij Middelste Zaagbekken en vissers op dezelfde plaatsten actief zijn en het risico op bijvangst dus veel groter wordt, kan redelijkerwijs uitgesloten worden. Bovendien zal, omdat de netten niet onbeheerd worden achtergelaten, de kans dat er een vogel besluit toch in de nabijheid van een visser te gaan foerageren, ook verwaarloosbaar klein zijn.

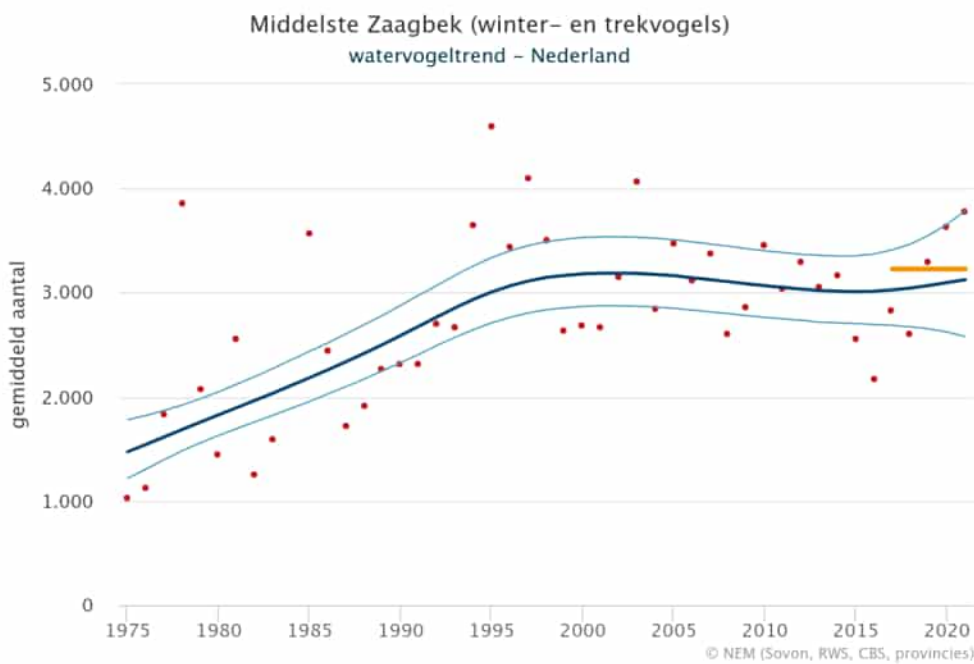
De Middelste Zaagbek laat momenteel een positieve aantalsontwikkeling in de Westerschelde zien, terwijl de landelijke populatie stabiel is. De bijdrage van de Westerschelde aan de landelijke winterpopulatie is altijd verwaarloosbaar geweest en typisch voor gebieden die pas gebruikt gaan worden wanneer andere gebieden "vol" raken, of dichtvriezen. In met name de Voordelta, het Veerse Meer en de Oosterschelde wordt sinds de eeuwwisseling een veel grotere stijging van de Middelste Zaagbek waargenomen dan de daling die in dezelfde periode in de Westerschelde werd waargenomen. In plaats van te spreken over draagkrachtproblemen in de Westerschelde ligt het dus meer voor de hand om van een herverdeling van de populatie binnen de deltawateren te spreken, waarbij de vogels de voorkeur geven aan gebieden waarbij de condities gunstiger zijn, of zijn geworden, dan in de Westerschelde. Dat hoeft dus niet te betekenen dat de draagkracht voor deze soort in de Westerschelde wezenlijk slechter is (geworden).

Bij de ongewijzigde visserijinspanning is er geen redelijke aanwijzing dat het nog niet halen van het doelaantal kan samenhangen met een significant effect van deze activiteit die al plaatsvond toen het instandhoudingsdoel werd vastgesteld.

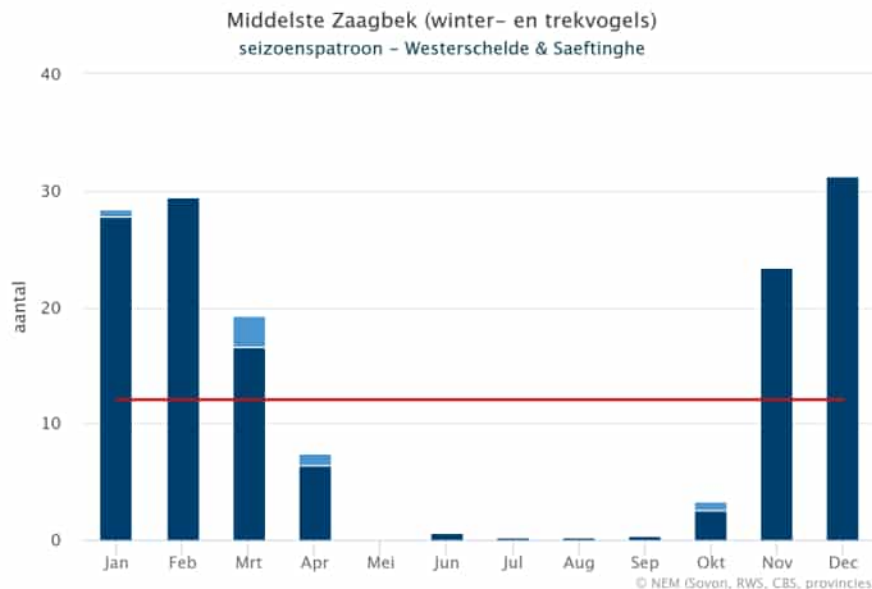
¹¹ Wijsman, J.W.M., P.C. Goudswaard. (2015). Passende Beoordeling vaste vistuigvisserij in de Oosterschelde. Imares rapport C127/15

Figuur 6: Gemiddeld aantal Middelste Zaagbekken (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in de Westerschelde

Figuur 7: Gemiddeld aantal Middelste Zaagbekken (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

Figuur 8: Gemiddeld aantal Middelste Zaagbekken (winter- en trekvogels) en watervogeltrend in Nederland

In ieder geval ligt het niet voor de hand dat bij over de jaren gelijkblijvende inspanning van een reeds lang bestaande activiteit, die significante effecten zou moeten veroorzaken, een positieve trend ingezet kan worden die momenteel gunstiger is dan de landelijke aantalsontwikkeling.

Uit het boven aangehaalde onderzoek naar de IJseend aan de Baltische kust volgt dat een visserijinspanning overeenkomstig met die van de Westerschelde niet tot een significant effect zou leiden op de benthos-etende IJseend. De lage visserijinspanning kan zeker voor de Middelste Zaagbek die zoals eerder in het document beschreven, voor het voedsel minder plaatsgebonden is dan de IJseend, in de Westerschelde redelijkerwijs niet tot significante effecten leiden.

Over hoe groot de bijvangst in de Westerschelde precies is, zijn géén nieuwe gegevens beschikbaar gekomen. Er zal afgegaan moeten blijven worden op de algemene indicaties die in de NEA zijn opgenomen. Er is géén reden aangevoerd om te kunnen stellen dat de conclusie die volgt uit de NEA dat er geen significante effecten voor duikende vogels worden verwacht niet houdbaar meer is. Het bovenstaande bevestigt de conclusie van de NEA. Bovendien, de kans om met niet meer dan 5 vogels in twee zomermaanden, verspreid over 440 km² Westerschelde en maximaal 4 staand want vissers, een vogel in een staand want te vinden is gelet op het bovenstaande zo klein dat redelijkerwijs uitgesloten kan worden dat zo'n gebeurtenis gedurende één beheerplanperiode zal optreden. Omgekeerd zal het staken van deze activiteit dus niets meetbaars bijdragen aan het behalen van het doelaantal.

Op basis van bovenstaande overwegingen kunnen significante effecten van het staand want vissen op de Middelste Zaagbek, gelet op het instandhoudingsdoel van deze soort, in de Westerschelde uitgesloten worden.

RWS INFORMATIE

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Griffioenlaan 2
3526 LA UTRECHT
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T 088 797 11 11
www.rijkswaterstaat.nl

Bijlage 7: Ecologische beoordeling overige vrijstellingen

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Zuiderwagenplein 2
8224 AD LELYSTAD
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT
T 088 797 37 01
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

5.1.2e

memo

Ecologische beoordeling overige vrijstellingen

Inleiding

Vogelbescherming Nederland heeft bezwaar gemaakt tegen de verlenging van het beheerplannen van de Deltawateren. Naast specifieke bezwaren is er ook in algemene zin bezwaar gemaakt tegen het verlengen van de vrijstellingen. In dit document wordt aan de hand van de indertijd uitgevoerde Nadere Effecten Analyses (hierna: NEA) ter onderbouwing van de vrijstellingen in het beheerplan, de recent afgeronde ecologische evaluatie van de eerste beheerplanperiode, alsmede recente overige ecologische gegevens het bezwaar van Vogelbescherming behandeld. In dit document wordt daarnaast ook beoordeeld of de nieuw toegevoegde habitatrichtlijnsoorten in het Wijzigingsbesluit¹ kunnen leiden tot andere conclusies met betrekking tot de beoordeling van de vrijstellingen.

Datum

1 maart 2024

¹ Wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden. (2022). Directoraat-generaal Natuur en Visserij | DGNV-N2000/2022-000.

1 Grevelingen

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Algemeen: Ten tijde van het beoordelen van deze activiteiten is de ecologische evaluatie voor de Grevelingen nog niet opgeleverd. Er is in plaats hiervan gebruikt gemaakt van de meest recente beschikbare bronnen, waaronder de procesevaluatie en data-inventarisatie van het Natura 2000 beheer in de Deltawateren (Barbé *et al.*, 2023).²

1.1. Beoordeling van de vrijstellingen

Recreatievaart Jetski, Waterski

Voor recreatievaart (Jetski, Waterski) is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Grevelingen wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Zolang alleen op de daartoe aangewezen locaties gevaren wordt, treden er weliswaar lokaal verstorende effecten op, maar door de gebieds- en snelheidsbeperkingen die aan deze activiteit zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten. Hoewel volgens de NEA kleine effecten op o.a. sterns, aalscholvers, de visdief en de fuut kunnen optreden, zijn significant negatieve effecten uitgesloten wanneer niet wordt gevaren binnen de gesloten gebieden.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is³.

Recreatievaart motorboot >15 km/h

Voor recreatievaart motorboot > 15 km/h is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Grevelingen wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Zolang alleen op de daartoe aangewezen locaties gevaren wordt, treden er weliswaar lokaal verstorende effecten op, maar door de gebiedsbeperkingen die aan deze activiteit zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten. Er zijn enkele locaties in de Grevelingen die in de NEA als knelpunt zijn aangemerkt bij autonome ontwikkeling van recreatievaart. Voor deze locaties zijn maatregelen opgenomen waardoor uitgesloten kan worden dat de autonome ontwikkeling binnen de beheerplanperiode leidt tot het niet behalen van de doelrealisatie.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is³.

² Barbé, D., Odinga, J., van der Jagt, H. (2023). Data-inventarisatie en procesevaluatie van het Natura 2000 beheer in de Zuidwestelijke Delta. Royal Haskoning DHV, in opdracht van Rijkswaterstaat.

³ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

Kitesurfen

Voor kitesurfen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Grevelingen wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Zolang alleen op de daartoe aangewezen locaties gevaren wordt, treden er weliswaar lokaal versturende effecten op, maar door de gebiedsbeperkingen die aan deze activiteit zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten.

Naast de NEA is er aanvullend onderzoek gedaan door Bureau Waardenburg in 2012/2013. Omdat hieruit naar voren kwam dat er overlap in ruimte en tijd is tussen de belangrijke gebieden voor instandhoudingsdoelstellingen van vogels en kitesurfen, is er een aanvullende niet-toegankelijke zone ingesteld op grond van een toegangsbeperkingsbesluit⁴ (tussen Battenoord en de Grevelingendam). Ook zijn er tijdsbeperkingen opgelegd aan de kitesurflocatie aan de Noordzijde van de Grevelingendam om eventueel negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen te beperken.

Baggeren en storten

Voor baggeren en storten is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Grevelingen wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. De impact van baggeren is weliswaar lokaal zeer groot (o.a. door vertroebeling), maar door het geringe oppervlak waar wordt gebaggerd en verspreid zijn significante effecten op het doelbereik uitgesloten. In de Grevelingen vinden baggerwerkzaamheden plaats in de jachthavens van Herkingen en Battenoord, inclusief de toegangseulen van deze jachthavens. Het gebaggerde materiaal wordt gestort in een tweetal aangewezen stortvakken: in de geul bij Herkingen en ten zuiden van Dwars in de Weg. De locaties zijn gekozen vanwege hun ligging t.o.v. de waterdiepte waarbij verondersteld wordt dat ze daarmee beperkte invloed hebben op andere systeemdelen (Grevelingen Systeemrapportage 2020⁵).

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als beheer en onderhoud in de zin van de Wnb⁶, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is.

Bestaande lozingen

Voor bestaande lozingen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Grevelingen wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Daarnaast hebben alle lozingen een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit nodig (voorheen een waterwetvergunning), die aan strikte voorwaarden met betrekking tot de effecten op het milieu moeten voldoen. In aanvulling hierop geeft de procesevaluatie en data-inventarisatie aan dat de periodieke steekmonsters die bij bedrijven worden

⁴ Artikel 2.5 van de Wnb; artikel 2.45 van de Omgevingswet

⁵ Grevelingen Systeemrapportage 2020. Deltares, Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer, Wageningen Marine Research. [main.pdf \(deltaexpertise.nl\)](#)

⁶ Zie uitspraak HvJ EU, 14 januari 2010, zaak C-226/08, ECLI:EU:C:2010:10 (Stadt Papenburg) en uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

uitgevoerd in het kader van handhaving tot op heden geen overtredingen laten zien (Barbé *et al.*, 2023).

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is⁷.

Datum

1 maart 2024

Burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer

Voor burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Grevelingen wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Er treden weliswaar lokaal versturende effecten op, die voor een korte duur zeer versturend kunnen zijn, maar wegens het korte tijdsbestek van deze verstoring en de voorwaarden die aan de luchtvaart zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten. Voor burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer wordt een minimumvlieghoogte van 300 meter gehanteerd, waar alleen in enkele situaties van mag worden afgeweken (zoals zeer slecht zicht). Over het algemeen vluchten vogels niet weg bij een minimale hoogte van 300 meter, al kunnen alerte reacties wel plaatsvinden (Krijgsveld *et al.*, 2022⁸). Zoals aangegeven betreffen dit, mede vanwege de geringe tijdsduur en frequentie, geen significante effecten.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is⁷.

Inspectie – en monitoringvluchten overheden

Voor inspectie – en monitoringvluchten overheden is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Grevelingen wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Bij telvliegtuigen mag alleen lager dan 300 meter gevlogen worden wanneer dit strikt noodzakelijk is. Met name trekvogels zijn gevoelig voor deze vorm van verstoring. Deze activiteit is echter van een dermate geringe schaal en frequentie, dat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet zullen optreden.

Onderzoek en monitoring voor de overheid of natuurbeschermingsorganisaties

Voor onderzoek en monitoring voor de overheid of natuurbeschermingsorganisaties is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Grevelingen wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Onderzoek en monitoring wordt gedaan door deskundigen die opereren met veel oog voor het beperken van eventueel versturende effecten van hun activiteiten. De monitoring – en onderzoeksactiviteiten betreffen daarnaast

⁷ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

⁸ Krijgsveld, K.L., Klaassen, B. & van der Winden, J. (2022). Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoring gevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbesprekingen. Uitgave Vogelbescherming Nederland, Zeist.

een geringe schaal en impact, waardoor negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet zullen optreden.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Regulier beheer en onderhoud van de waterkeringen etc. door het waterschap

Datum

1 maart 2024

Voor regulier beheer en onderhoud van de waterkeringen etc. door het waterschap is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Grevelingen wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Door het lokale en tijdelijke karakter van de onderhoudswerkzaamheden treden er op populatieniveau geen negatieve effecten op indien de voorwaarden worden nageleefd. In het beheerplan staat dat met zich dient te houden aan de gedragscode flora en fauna voor waterschappen. Hierin is onder andere opgenomen dat waterbouwkundige constructies in/nabij broedlocaties tenzij strikt noodzakelijk niet onderhouden mogen worden in het broedseizoen. Indien dit niet vermeden kan worden, zijn er schade-beperkende maatregelen vereist.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is⁹.

1.2. Toegevoegde habitatrictlijnsoorten

H1364 Grijsze zeehond, H1365 Gewone zeehond

De enige activiteit die naar verwachting tot overlap in ruimte en tijd met de grijze zeehond en de gewone zeehond kunnen leiden zijn visserij en bepaalde vormen van recreatie die tot verstoring kunnen leiden. Er zijn in de Grevelingen geen vrijstellingen met betrekking tot visserij. De recreatievaart >15 km/h, kitesurfen en recreatief vliegverkeer zijn dermate in ruimte en tijd gelimiteerd dat overlap in ruimte en tijd niet wordt verwacht. Vliegverkeer is daarnaast beperkt in vlieghoogte. Indien er aan de voorwaarden in het beheerplan met betrekking tot deze activiteiten wordt voldaan zijn significante effecten op het doelbereik uitgesloten.

⁹ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

2 Haringvliet

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

2.1. *Beoordeling van de vrijstellingen*

Recreatievaart waterskiën

Voor waterskiën is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Zolang alleen op de daartoe aangewezen locaties gevaren wordt treden er weliswaar lokaal versturende effecten op, maar door de gebiedsbepalingen die aan deze activiteit zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is¹⁰.

Kitesurfen

Voor kitesurfen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Zolang alleen op de daartoe aangewezen locaties gevaren wordt, treden er weliswaar lokaal versturende effecten op, maar door de gebiedsbepalingen die aan deze activiteit zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten.

Baggeren en storten

Voor baggeren en storten is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Weliswaar treden door baggeren en storten negatieve effecten op voor visetende vogels en vissen, met name door vertroebeling, maar doordat de effecten zeer lokaal en tijdelijk zijn is dit in de NEA als niet significant beoordeeld. In aanvulling hierop zijn er volgens de ecologische evaluatie in het geheel geen baggerwerkzaamheden uitgevoerd tijdens de beheerplanperiode.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als beheer en onderhoud in de zin van de Wnb¹¹, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is.

Bestaande lozingen

Voor bestaande lozingen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden

¹⁰ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

¹¹ Zie uitspraak HvJ EU, 14 januari 2010, zaak C-226/08, ECLI:EU:C:2010:10 (Stadt Papenburg) en uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

geacht, weerleggen. Daarnaast hebben alle lozingen een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit nodig (voorheen een waterwetvergunning), die aan strikte voorwaarden met betrekking tot de effecten op het milieu moeten voldoen. In de NEA II is voldoende aannemelijk gemaakt dat de Waterwet-verplichtingen (nu: Omgevingswet-verplichtingen) voldoende garantie bieden voor het achterwege blijven van significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is¹².

Burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer

Voor burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat significant negatieve effecten op de realiseerbaarheid van de instandhoudingsdoelen door deze activiteit in de toenmalige aard en omvang niet optreden. Er treden weliswaar lokaal versturende effecten op, die voor een korte duur zeer versturend kunnen zijn, maar wegens het korte tijdsbestek van deze verstoring en de voorwaarden die aan de luchtvaart zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten. Voor burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer wordt een minimumvlieghoogte van 300 meter gehanteerd, waar alleen in enkele situaties van mag worden afgeweken (zoals zeer slecht zicht). Over het algemeen vluchten vogels niet weg bij een minimale hoogte van 300 meter, al kunnen alerte reacties wel plaatsvinden (Krijgsveld *et al.*, 2022). Zoals aangegeven betreffen dit, mede vanwege de geringe tijdsduur en frequentie, geen significante effecten.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is¹².

Inspectie en monitoringvluchten overheid

Voor inspectie en monitoringvluchten overheid is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Bij telvliegtuigen mag alleen lager dan 300 meter gevlogen worden wanneer dit strikt noodzakelijk is. Met name trekvogels zijn gevoelig voor deze vorm van verstoring. Deze activiteit is echter van een dermate geringe schaal en frequentie, dat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet zullen optreden.

Onderzoek en monitoring voor overheid en natuurorganisaties

Voor onderzoek en monitoring voor overheid en natuurorganisaties is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Onderzoek en monitoring wordt gedaan door deskundigen die opereren met veel

¹² Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

oog voor het beperken van eventueel versturende effecten van hun activiteiten. De monitoring – en onderzoeksactiviteiten betreffen daarnaast een geringe schaal en impact, waardoor negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet optreden.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Chemische onkruidbestrijding

Voor chemische onkruidbestrijding is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Vanwege de geringe schaal, en het beperkt aantal planten waartegen de bestrijding gericht mag zijn, zijn de effecten als niet significant beoordeeld. De ecologische evaluatie bevestigt daarnaast dat de activiteit alleen lokaal effect heeft, en dat de effecten daarom gering zijn.

Zoeken, rapen en behandelen van eieren van ganzen in Haringvliet.

Voor zoeken, rapen en behandelen van eieren van ganzen in het Haringvliet is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Legselbehandeling wordt in veel Nederlandse provincies toegepast als beheermaatregel om de populatie(groei) van ganzen, met name Grauwe Gans, te beperken en conflicten met de landbouw (en in de buurt van Schiphol ook de risico's voor vliegveiligheid) te minimaliseren. Het achterliggende idee is, dat door legselbehandeling minder jonge ganzen groot worden en de populatie op die manier in toom wordt gehouden of (bij voorkeur) afneemt.

Zowel de broedvogeltrend als de watervogeltrend voor de brandgans én de grauwe gans laten landelijk een significante toename zien in de laatste 12 jaar. De soorten bevinden zich beide in een landelijk gunstige staat van instandhouding. Voor het Haringvliet hebben de doelaantallen voor deze twee soorten uitsluitend betrekking op de functie als doortrek- en overwinteringsgebied en niet op de functie als broedgebied. Volgens de ecologische evaluatie worden de doelaantallen voor de grauwe gans en brandgans (seizoensgemiddelde) weliswaar niet gehaald, maar dit kan niet worden veroorzaakt worden door deze activiteit. Een review van de effecten van deze behandeling door Koffijberg (2023¹³) toont aan dat er geen verschil in groeisnelheid is van lokale ganzenpopulaties tussen broedplaatsen mét en zonder legselbehandeling. Dit blijkt uit een vergelijking van 36 broedgebieden van Grauwe Ganzen in Nederland. Veel meer wordt de groeisnelheid (en het broedsucces) bepaald door het moment van vestiging: in het begin van de kolonisatie van een gebied vindt een snelle toename plaats die na verloop van tijd afneemt. Voor Texel kon voor Grauwe Ganzen worden berekend dat legselbehandeling wél een dempend effect had op de populatiegroei, maar deze niet tot stilstand bracht (Kleijn *et al.* 2012¹⁴).

Als het behandelen van legfels weinig effect sorteert rijst de vraag waarom dit dan tóch vrijgesteld zou moeten blijven. Een studie in Duitsland heeft echter vastgesteld dat legselbehandeling kan bijdragen aan conflictbeheersing omdat bij

¹³ Koffijberg, K. (2023). Literatuurstudie naar de effecten van legselbehandeling op ganzenpopulaties. Sovon notitie 2023/44. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

¹⁴ Kleijn, D., Van Reil, M. & Melman, T.C. (2012). Pilot onderzoek Grauwe Ganzen op Texel: effectiviteit van beheersmaatregelen en ontwikkelingen in landbouw- en natuurschade. Alterra-rapport 2307. Alterra, Wageningen.

de betrokken partijen het idee ontstaat dat actie wordt ondernomen, ook zonder dat dit daadwerkelijk iets aan het broedsucces en de aantallen verandert (Kowallik *et al.* 2018¹⁵). In deze context moet worden opgemerkt dat hier ging om problemen tussen aanwezigheid van ganzen en recreanten in parken, maar het is denkbaar dat een vergelijkbaar effect mogelijk is bij de beleving van het probleem bij andere partijen.

Regulier beheer en onderhoud waterkeringen etc. door waterschap Hollandse Delta

Voor regulier beheer en onderhoud waterkeringen etc. door waterschap Hollandse Delta is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Door het lokale en tijdelijke karakter van de onderhoudswerkzaamheden treden er op populatieniveau geen negatieve effecten op indien de voorwaarden worden nageleefd. In het beheerplan staat dat met zich dient te houden aan de gedragscode flora en fauna voor waterschappen. Hierin is onder andere opgenomen dat waterbouwkundige constructies in/nabij broedlocaties tenzij strikt noodzakelijk niet onderhouden mogen worden in het broedseizoen. Indien dit niet vermeden kan worden, zijn er schade-beperkende maatregelen vereist.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is¹⁶.

Muskusratten - en beverratten bestrijding

Voor muskusratten – en beverratten bestrijding is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Daarnaast wordt er volgens de ecologische evaluatie tegenwoordig eerst overlegd met Natuurmonumenten vóór bestrijdingsactiviteiten plaatsvinden. Ook worden er afspraken gemaakt over het gebruik van quads (NEA II, p. 52).

Jacht en schadebestrijding van konijnen op dijken direct grenzend Haringvliet

Voor jacht en schadebestrijding van konijnen op dijken direct grenzend aan de Haringvliet is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Jacht d.m.v. een geweer werkt weliswaar zeer verstorend, en de dijken liggen weliswaar op korte afstand van belangrijk broed-, foerageer-, rui- en rustgebied voor vogels, maar door de voorwaarden die in het beheerplan zijn opgenomen zijn significante effecten op instandhoudingsdoelstellingen alsnog te voorkomen. Zo is het niet toegestaan om een dijktraject vaker dan 2 keer per week te betreden.

¹⁵ Kowallik, C., Kricke, R. & Rautenberg, T. (2018). Gelegemanagement bei brütenden Grau- Anser anser und Kanadagänsen Branta canadensis an Duisburger Freizeitseen. Charadrius 54: 167-185.

¹⁶ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

Vangen en naderhand doden van ruiende ganzen Haringvliet

Voor vangen en naderhand doden van ruiende ganzen in Haringvliet is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Zowel de broedvogeltrend als de watervogeltrend voor de brandgans én de grauwe gans laten een significante toename zien in de laatste 12 jaar. De soorten bevinden zich beide in een landelijk gunstige staat van instandhouding. Daarnaast is relevant dat deze activiteit volgens de ecologische evaluatie niet heeft plaatsgevonden tijdens de beheerplanperiode.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Vangen van verwilderde katten, fretten en Amerikaanse nertsen Haringvliet

Voor vangen van verwilderde katten, fretten en Amerikaanse nertsen in het Haringvliet is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Haringvliet wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Bij het vangen is het gebruik van een geweer niet vrijgesteld. Daarnaast is relevant dat deze activiteit volgens de ecologische evaluatie niet heeft plaatsgevonden tijdens de beheerplanperiode.

2.2. Toegevoegde habitatrictlijnsoorten

H1337 Bever

De bever komt wijdverspreid voor in het gebied Haringvliet, en heeft een gunstige staat van instandhouding. Er is dus geen reden om aan te nemen dat de vrijstellingen kunnen leiden tot significant negatieve effecten op het doelbereik.

3 Westerschelde & Saeftinghe

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

3.1. *Beoordeling van de vrijstellingen*

Recreatievaart Jetski, Waterski

Voor recreatievaart (Jetski, Waterski) is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Zolang alleen op de daartoe aangewezen locaties gevaren wordt, treden er weliswaar lokaal versturende effecten op, maar door de gebiedsbeperkingen die aan deze activiteit zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten. Hoewel lokaal versturende effecten kunnen optreden op o.a. de aalscholver en de fuut, zijn significant negatieve effecten uitgesloten wanneer er niet wordt gevaren buiten de aangewezen gebieden en er aan de overige voorwaarden wordt voldaan.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is¹⁷.

Kitesurfen aangewezen locaties

Voor kitesurfen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Zolang alleen op de daartoe aangewezen locaties gevaren wordt, treden er weliswaar lokaal versturende effecten op, maar door de gebiedsbeperkingen die aan deze activiteit zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten.

Onderzoek & monitoring

Voor onderzoek en monitoring is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Onderzoek en monitoring wordt gedaan door deskundigen die opereren met veel oog voor het beperken van eventueel versturende effecten van hun activiteiten. De monitoring – en onderzoeksactiviteiten betreffen daarnaast een geringe schaal en impact, waardoor negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet optreden.

Zeezand- en grindoverslag

Voor zeezand – en grindoverslag is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Er zijn 6

¹⁷ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

Waterwetvergunningen (nu: omgevingsvergunningen voor een stortingsactiviteit op zee) afgegeven voor het storten van zand. Volgens de NEA zijn negatieve effecten weliswaar te verwachten door met name verstoring (op o.a. kluut, visdief, fint), maar zijn deze effecten niet significant. Om effecten te beperken staat in het beheerplan de maatregel uit BASS 131/03 dat gedurende de periode 15 april tot en met 31 augustus schepen worden doorverwezen uit het vaarwater van de hoofdplaat naar de andere locaties.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Warmtelozingen

Voor warmtelozingen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saefthinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. De hoeveelheden water in de Nederlandse estuaria en kustwateren zijn zo groot dat met de geloosde warmte het niet mogelijk is een estuarium significant op te warmen. Weliswaar zijn enkele trekvisser gevoelig voor thermische verontreiniging, echter zijn trekvisser minder gevoelig dan standvisser. Trekvisser zijn in staat thermische pluimen te detecteren en te ontwijken (Kerkum *et al.*, 2004¹⁸).

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is¹⁹.

Schelpenwinning

Voor schelpenwinning is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saefthinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. In verband met de geringe schaal en de grote spreiding worden effecten marginaal geacht. Er mogen daarnaast geen schelpenwinningen plaatsvinden in de nabijheid van levende schelpenbanken. Om verstoring van vogels en zeehonden te voorkomen, dient er daarnaast minimaal 1200 meter afstand te worden gehouden tot rust- en zooggebieden van zeehonden en van vogelbroedkolonies.

Onderhoud en beheer kabels en leidingen

Voor onderhoud en beheer kabels en leidingen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saefthinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. In het beheerplan is alleen klein onderhoud vrijgesteld, voor zover dit externe werking of regulier onderhoud betreft (o.a. het schoonmaken van leidingen en het toedekken met grond). Weliswaar heeft dit effect via verstoring, vertroebeling en bodemberoering op o.a. trekvisser en het habitatype 'permanent overstromde zandbanken', maar omdat de effecten lokaal en tijdelijk van aard zijn zal dit geen significant negatieve effecten teweeg brengen. Groot onderhoud, te weten activiteiten die langer duren dan een week of waarbij kabels en leidingen dieper worden ingegraven of een tracé wordt aangepast, behoren niet tot regulier beheer

¹⁸ Kerkum, L. C. M., Bij de Vaate, A., Bijstra, D., De Jong, S. P., & Jenner, H. A. (2004). Effecten van koelwater op het zoete aquatische milieu. RIZA.

¹⁹ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

en onderhoud. Ook de aanleg en het beheer van nieuwe kabels, bijvoorbeeld voor de aanleg van windmolenparken, behoren niet tot deze vrijstelling.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als beheer en onderhoud in de zin van de Wnb²⁰, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is.

Datum

1 maart 2024

Vooroever- en strandsuppleties

Voor vooroever – en strandsuppleties is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Om eventueel negatieve effecten van vooroever – en strandsuppleties te beperken of voorkomen zijn #9 mitigerende voorwaarden opgenomen in het beheerplan. Om bijvoorbeeld te voorkomen dat zandsuppleties leiden tot grote veranderingen in de sedimentsamenstelling (o.a. korrelgrootte) moet de samenstelling en de korrelgrootte van het zand bij strandsuppleties zo veel mogelijk overeen komen met het zand van het strand dat grenst aan de suppletielocatie. Ook moet de zandwinning ten behoeve van de suppleties op grote afstand de grens van het Natura 2000 gebied plaatsvinden. Wanneer er aan deze voorwaarden wordt voldaan, worden de eventueel negatieve effecten van deze activiteit zoveel mogelijk beperkt.

Een van de voorwaarden van het beheerplan luidt dat er een onderzoek moet worden uitgevoerd naar de effecten van kustsuppleties op de foerageerfunctie van de stranden voor de steenloper in het Deltagebied. De ecologische evaluatie geeft aan dat dit onderzoek niet is uitgevoerd. Al is er inderdaad geen overkoepelend onderzoek gedaan naar de steenloper, is er bij diverse suppleties wel degelijk beoordeeld of dit een negatief effect kan hebben op de foerageerfunctie van het strand voor de steenloper. In opdracht van Rijkswaterstaat heeft Arcadis in 2018 het effect van strandsuppleties op de foerageerfunctie voor de steenloper getoetst in het kader van de suppleties aan het strand Nieuwvliet-Groede (Koolstra, 2018²¹). De conclusie hiervan is als volgt:

De steenloper eet wormen, krabbetjes, schelpdieren, strandvlooien en dergelijke. In de zomermaanden heeft de soort een sterke voorkeur voor darmwier op het wad. In de winter, als de darmwiervelden verdwijnen, verschuift de soort naar de dijken en golfbrekers en daar blijft de soort tot in de lente. Het voedselbiotoop bestaat uit de stranden, drooggevallen slikken en platen en in het bijzonder de vloedmerken, wiervelden, mosselbanken en stenige taluds van dijken en havens en pieren, vooral als deze begroeid zijn met wieren. De vooroever- en strandsuppleties bij Nieuwvliet-Groede vinden plaats in hoog-dynamisch gebied, wat minder aantrekkelijk is om te foerageren dan de wat gematigder intergetijdengebieden. Daarnaast kan strandrecreatie en het daarmee gepaard gaande 'schone strand', vooral door het verwijderen van het vloedmerk m.b.v. machines (beach cleaners) een oorzaak zijn van achteruitgang van foerageergebied en lage aantallen op deze locaties. Het suppleren van zand op deze stranden heeft een verwaarloosbaar effect op de foerageer-mogelijkheden

²⁰ Zie uitspraak HvJ EU, 14 januari 2010, zaak C-226/08, ECLI:EU:C:2010:10 (Stadt Papenburg) en uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

²¹ Koolstra, B. (2018). Conformiteitstoets zandwinning, zandtransport en zandsuppletie. Rijkswaterstaat Kustlijnzorg. Arcadis.

van steenloper in het Deltagebied aangezien de soort er in de huidige situatie relatief zeer weinig voorkomt.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Op basis van deze beoordeling van Koolstra (2018) zijn er geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA weerlegt dat strandsuppleties het doelbereik van de steenloper niet in de weg staan. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is²².

Datum

1 maart 2024

Vaargeulbeheer van de Wielingen

Voor het vaargeulbeheer van de Wielingen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Het onderhoud van de vaargeul van de Wielingen valt onder zowel categorie 2 als categorie 3 activiteiten. Onder categorie 2 valt een vaste maximum jaarlijks baggervolume van 300.000 m³ en een maximum frequentie van om de anderhalf jaar. Ook al valt dit strikt genomen niet onder deze beoordeling, is het relevant om te vermelden dat baggervolumes flink zijn afgenomen tijdens de beheerplanperiode. In 2013 werd er in totaal 130.122 m³ gebaggerd, in 2021 ging het nog maar om 39.619 m³.

De ecologische evaluatie geeft aan dat de werkzaamheden veelal plaats vinden op locaties met een hoge dynamiek (Heidinga *et al.*, 2023²³). De impact van baggeren en storten is groter in laagdynamische dan in hoogdynamische systemen. Door baggeren en storten kan ook vertroebeling optreden, wat negatieve effecten kan hebben op de primaire productie. Om (significant) negatieve effecten uit te sluiten is het noodzakelijk om de aanlegbaggerspecie te storten in de periode tussen 1 september en 25 februari. Daarnaast zal gezien de hoge dynamiek de vertroebelingswolk snel verdunnen. Hierdoor kunnen visetende vogels die op vis jagen het gebied eenvoudig mijden. Een ander potentieel negatief effect is het vormen van een barrière voor trekvisser door vertroebeling. Gezien de omvang van het gebied waarin de werkzaamheden plaatsvinden, is een doorgang echter ten alle tijden gegarandeerd. Ook zijn trekvisser in enige mate tolerant voor veranderingen in de zwevend stof gehalten, omdat deze zich van nature voordoen onderweg van zee naar het paaigebied in de rivier of beek. Omdat de baggerspecie ook zand bevat, is de verhoging van het zwevend stof gehalte gemiddeld genomen ook beperkt. Barrièrewerking zal dus naar verwachting niet optreden (Heidinga *et al.*, 2023). Als laatste speelt geluidsverstoring potentieel een rol. Aangezien de werkzaamheden plaatsvinden in en nabij een vaargeul, zullen geluidsgevoelige vissen dit gebied vanwege het bestaande scheepvaartverkeer mijden. Hiervoor zijn voldoende uitwijkmogelijkheden (Heidinga *et al.*, 2023).

Baggeren en storten

Voor het baggeren en storten is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA,

²² Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

²³ Heidinga, D., Schilt, B., Brekelmans, M., Versloot, F. (2023). Ecologische evaluatie Natura 2000 Beheerplannen - Westerschelde & Saeftinghe. Rijkswaterstaat.

namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Het baggeren en storten in de Westerschelde valt onder zowel categorie 2 als categorie 3 activiteiten. Onder categorie 2 vallen de reguliere baggerwerkzaamheden in de aan de Westerschelde grenzende havens. Dit vormt volgens de ecologische evaluatie een relatief beperkt deel van het totale baggervolume (+/- 20 tot 33%). Het is van belang op te merken dat deze havens al bestonden toen het gebied werd aangewezen. (Het onderhouden van) deze vaargeulen maakten dus toen al onderdeel uit van het systeem.

In de ecologische evaluatie zijn de effecten van het baggeren en storten verder uitgediept. Het betreft hier een overzicht van de effecten van het totaal aan gebaggerd en gestort materiaal, dus niet uitgesplitst over effecten door categorie 2 en categorie 3 activiteiten. Hieruit volgen vergelijkbare conclusies als hierboven beschreven voor vaargeul de Wielingen. Deze informatie wordt daarom hier niet herhaald. Wel is in het estuarium minder ruimte om voldoende afstand tot vissen en zeezoogdieren te houden om geluidsverstoring te voorkomen. Naar verwachting is het niet altijd mogelijk om voldoende afstand te houden (Heidinga *et al.*, 2023). Tegelijkertijd is in de Westerschelde sprake van hoge achtergrondniveaus doordat er veel scheepvaart verkeer is. Er kan dus enige gewenning zijn opgetreden bij zeezoogdieren en vogels (Heidinga *et al.*, 2023).

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als beheer en onderhoud in de zin van de Wnb²⁴, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is.

Koelwateronttrekkingen

Voor koelwateronttrekkingen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saefthinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen.

In de ecologische evaluatie wordt aangegeven dat in de NEA niet voldoende is gekeken naar de effecten van koelwateronttrekkingen, wat voornamelijk een punt van aandacht is in verband met een mogelijke oorzaak van sterfte van jonge fint (larven en juvenielen) doordat zij worden ingezogen. De fint heeft zich echter opnieuw gevestigd (2007) en is zich gaan voortplanten (2012) in de Westerschelde ten tijden van de aanwezigheid van koelwaterinlaten. Voor de fint geldt een uitbreidingsdoel van de populatie. Vooralsnog zijn er geen duidelijke trends in de aantallen finten in de Westerschelde, dus is onduidelijk of dit doel wordt behaald (Heidinga *et al.*, 2023). De grootste knelpunten voor de fint betreffen de aanleg van kunstwerken (stuwen, dammen en gemalen), en een gebrek aan geleidelijke zoet-zout overgangen. Ook het normaliseren van rivieren vormt een knelpunt voor de fint. Naast een gebrek aan natuurlijke estuariene dynamiek betreft ook watervervuiling een knelpunt. In het Westerschelde water bevinden zich nog altijd norm overschrijdende hoeveelheden chemische stoffen, o.a. kwik (Heidinga *et al.*, 2023). Koelwaterinlaten betreffen dus een dermate beperkt knelpunt voor de fint dat dit het halen van het uitbreidingsdoel niet in de weg kan staan.

²⁴ Zie uitspraak HvJ EU, 14 januari 2010, zaak C-226/08, ECLI:EU:C:2010:10 (Stadt Papenburg) en uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is²⁵.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Bestaande andere lozingen

Voor bestaande andere lozingen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Daarnaast hebben alle lozingen een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit nodig (voorheen een waterwetvergunning), die aan strikte voorwaarden met betrekking tot de effecten op het milieu moeten voldoen.

In de ecologische evaluatie wordt aangegeven dat bedrijven in België en Nederland nog altijd PFAS lozen in water dat uitkomt in de Westerschelde. De vrijstelling in het beheerplan geldt echter alleen voor lozingen die direct in het water van de Westerschelde & Saeftinghe worden geloosd. Er kan dus middels het beheerplan niet worden voorkomen dat er eventueel vervuild water in het water van de Westerschelde & Saeftinghe terechtkomt.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is²⁵.

Burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer

Voor burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Er treden weliswaar lokaal versturende effecten op, die voor een korte duur zeer versturend kunnen zijn, maar wegens het korte tijdsbestek van deze verstoring en de voorwaarden die aan de luchtvaart zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten. Voor burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer wordt een minimumvlieghoogte van 300 meter gehanteerd, waar alleen in enkele situaties van mag worden afgeweken (zoals zeer slecht zicht). Over het algemeen vluchten vogels niet weg bij een minimale hoogte van 300 meter, al kunnen alerte reacties wel plaatsvinden (Krijgsveld *et al.*, 2022). Zoals aangegeven betreffen dit, mede vanwege de geringe tijdsduur en frequentie, geen significante effecten.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is²⁵.

Inspectie- en monitoringvluchten overheden

Voor inspectie – en monitoringvluchten overheden is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met

²⁵ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Bij telvliegtuigen mag alleen lager dan 300 meter gevlogen worden wanneer dit strikt noodzakelijk is. Met name trekvogels zijn gevoelig voor deze vorm van verstoring. Deze activiteit is echter van een dermate geringe schaal en frequentie, dat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet zullen optreden.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Regulier dijkbeheer en -onderhoud

Voor regulier dijkbeheer en -onderhoud is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Door het lokale en tijdelijke karakter van de onderhoudswerkzaamheden treden op populatieniveau geen negatieve effecten op indien de voorwaarden worden nageleefd. In het beheerplan staat dat men zich dient te houden aan de gedragscode flora en fauna voor waterschappen. Hierin is onder andere opgenomen dat waterbouwkundige constructies in/nabij broedlocaties tenzij strikt noodzakelijk niet onderhouden mogen worden in het broedseizoen. Indien dit niet vermeden kan worden, zijn er schade-beperkende maatregelen vereist.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als beheer en onderhoud in de zin van de Wnb²⁶, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is.

Gebruik hovercraft

Voor het gebruik van de hovercraft is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen.

Ten tijde van de NEA was het aantal hovercrafts beperkt. Daarom zijn weliswaar tijdelijk en lokaal negatieve effecten te verwachten, maar zijn significant negatieve effecten uit te sluiten. Veranderingen in aard en omvang van de activiteit zijn niet toegestaan, en vormen ook geen onderdeel van deze beoordeling.

Muskusrattenbestrijding

Voor muskusrattenbestrijding is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Tot de voorwaarden behoort dat betreding van het gebied (lopend en met quads) wordt bepaald in overleg met de natuurbeherende organisatie en/of eigenaar van het gebied (NEA II, p.52). Ook moeten broedgebieden in de periode van 15 maart tot en met 15 juli worden vermeden om verstoring van broedvogels te voorkomen. In aanvulling hierop is er volgens de ecologische evaluatie geen impact op het doelbereik gezien de geringe omvang van de activiteit.

²⁶ Zie uitspraak HvJ EU, 14 januari 2010, zaak C-226/08, ECLI:EU:C:2010:10 (Stadt Papenburg) en uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

Jacht, beheer en schadebestrijding volgens de Flora- en faunawet

Voor jacht, beheer en schadebestrijding volgens de Flora – en faunawet is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Westerschelde & Saeftinghe wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

In de ecologische evaluatie wordt aangegeven dat de primaire waterkering (zeedijk) en inlaagdijken, waarvandaan geschoten mag worden om te jagen op konijnen, op veel plaatsen dicht bij hoogwatervluchtplaatsen liggen. Dit leidt volgens de ecologische evaluatie tot verstoring van deze hoogwatervluchtplaatsen en broedgebieden. In de voorwaarden voor deze vrijstelling is echter opgenomen dat in de broedperiode (van 15 maart tot 15 juli) het niet is toegestaan om met geweren te jagen op konijnen vanaf dijken direct grenzend aan Natura 2000 gebied. Ook is deze activiteit niet toegestaan van 2 uur voor hoogwater tot 2 uur na hoogwater. In het Natura 2000 gebied is het gebruik van een geweer in het hele jaar niet toegestaan. Deze voorwaarden voorkomen verstoring van hoogwatervluchtplaatsen en broedvogels zo veel mogelijk.

Wat betreft het aantal overwinterende ganzen en brandganzen, het behandelen van legfels sorteert weinig tot geen effect op de grootte van de populatie. Een review van de effecten van deze behandeling door Koffijberg (2023) toont aan dat er geen verschil in groeisnelheid is van lokale ganzenpopulaties tussen broedplaatsen mét en zonder legselbehandeling. Veel meer wordt de groeisnelheid (en het broedsucces) bepaald door het moment van vestiging: in het begin van de kolonisatie van een gebied vindt een snelle toename plaats die na verloop van tijd afneemt. Deze activiteit heeft dus ook geen significant effect op het doelbereik.

3.2. Toegevoegde habitatrictlijnsoorten

H1140 Bij eb droogvallende slikwadden en zandplaten

H1140 betreft dezelfde grond die in de NEA beoordeeld is en intussen een andere naam heeft gekregen. Dit betreft een correctie van een bestaande habitatkaart. De effecten op de ondergrond zijn in de oorspronkelijke NEA wel beoordeeld, en niet significant bevonden.

H2130 Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("grijze duinen")

Dit habitatype betreft geen habitatype met overlap in ruimte en tijd met de vrijstelde activiteiten. In aanvulling hierop is het gestelde doel volgens de ecologische evaluatie bereikt.

H1351 Bruinvis

Mogelijke knelpunten voor de bruinvis zijn beperkte voedselbeschikbaarheid (de bruinvis is afhankelijk van vette, energierijke vissoorten als spiering en haringachtigen), waterkwaliteit, predatie door de grijze zeehond, bijvangst, ziektes, en verstoring door onderwatergeluid. Vrijgestelde activiteiten die naar verwachting de grootste invloed zouden kunnen hebben op het doelbereik zijn baggeren en staand want visserij. Voor baggeren geldt dat een dermate gering oppervlak gebaggerd wordt dat er geringe overlap is in ruimte en tijd met het voorkomen van de bruinvis. Voor staand want visserij geldt dat deze soort apart

getoetst is in het kader van de vrijstelling voor de vaste vistuigen in de Noordzeekustzone. De beoordeling hiervan is als volgt:

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Volgens de NEA konden indertijd significante effecten van het staand want vissen in de Noordzeekustzone niet uitgesloten worden. Dit was op grond van concrete gegevens over het aanspoelen van bruinvissen die als slachtoffer van staand want aangemerkt konden worden en het ontbreken van een goede inschatting van de sterfte van de soort, waarover onduidelijkheid bestond over de sterfte die het vissen met staand want kon veroorzaken. In het beheerplan is het vissen met staand want indertijd wél vrijgesteld van de vergunningplicht. Dat is gebeurd op grond van de uitvoering van het toen geldende bruinvisbeschermingsplan. Mitigerende maatregelen uit dit plan zijn als voorwaarde bij de vrijstelling in het beheerplan opgenomen (mond. med. Hans Lammers, RWS). Uit de NEA blijkt echter niet dat daarmee significante effecten uitgesloten kunnen worden.

Volgens de evaluatie is het onduidelijk in hoeverre er sprake is van een autonome verplaatsing van de Noordzeepopulatie naar zuidelijker gelegen delen van de Noordzee. Dat wil zeggen dat deze verplaatsing niet samen hoeft te hangen met een verslechterende kwaliteit van het leefgebied in de Noordzeekustzone. De evaluatie noemt naast bijvangst meerdere oorzaken die de kwaliteit van het leefgebied op de Noordzee kunnen beïnvloeden, waaronder onderwatergeluid, waterkwaliteit, ziektes, verstoring en voedseltekort.

De vraag is of de vrijstelling in het beheerplan geleet op de conclusie van de NEA met inbegrip van de voorwaarden in stand kan blijven. Het belangrijkste is hierbij in hoeverre de bijvangsten daadwerkelijk problematisch kunnen zijn voor de staat van instandhouding van deze soort in de Noordzeekustzone.

Uit onderzoek dat heeft plaatsgevonden na het vaststellen van het beheerplan volgt een schatting van de impact van bijvangsten door de Nederlandse staand want visserij in de Nederlandse wateren (Scheidat et al, 2018²⁷). Het geschatte gemiddelde percentage van de bijvangsten bedraagt volgens dat onderzoek tussen de 0,05% en 0,07%. Afgezet tegen het bestaande beschermingsdoel van ASOBANS van minder dan 1% van de populatie levert de schatting van dit onderzoek dus een verwaarloosbaar effect op. De auteurs geven wel aan dat er ook andere strengere (wetenschappelijke) normen bestaan. Zouden deze normen toegepast worden, dan zou de acceptabele bijvangst niet meer dan 0,4% mogen bedragen. Nog steeds is dan de bijvangst die uit dit onderzoek volgt niet significant. Ook geven de auteurs aan dat hierbij geen rekening gehouden is met bijvangst ten gevolge van activiteiten van buitenlandse vissers in de Nederlandse wateren en de zogenoemde recreatieve staand want visserij. De auteurs gaan wel in op de omvang van visserij door buitenlandse vissers, maar konden de getallen voor de Nederlandse vloot niet toepassen op de buitenlandse vloot. In ieder geval volgt uit de in het rapport aangeboden informatie dat de visserijinspanning van buitenlandse vissers qua orde van grootte niet sterk verschilt. Het is op basis van de wél beschikbare informatie niet waarschijnlijk dat buitenlandse vissers en de recreatieve staand want visserij de omvang van bijvangsten tot boven de 0,4%, laat staan 1%, van de populatie zullen brengen.

²⁷ Scheidat, M., Couperus, B., & Siemensma, M.L. (2018). Electronic monitoring of incidental bycatch; Wageningen, Wageningen Marine Research (University & Research centre), Wageningen Marine Research report C102/18.

Op grond van deze nieuwe informatie over de additionele sterfte door bijvangsten kunnen significante effecten van staand want visserij in tegenstelling wat hierover in de NEA is geconcludeerd uitgesloten worden. De restonzekerheid is ook niet van een zodanige omvang dat hiervoor extra voorzorg betracht moet worden. Ook daarom kunnen in tegenstelling tot de NEA significante effecten op basis van de nu beschikbare gegevens uitgesloten worden.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum

1 maart 2024

Deze redenering in zijn algemeenheid is ook van toepassing op de overige vrijstellingen.

H1364 Grijs zeehond

De conclusies met betrekking tot de gewone zeehond in de oorspronkelijke NEA gelden in het geval van de beoordeelde vrijstellingen ook voor de grijze zeehond. Significante effecten door de vrijgestelde activiteiten op het doelbereik worden daarmee uitgesloten.

Algemeen: Ten tijde van het beoordelen van deze activiteiten is de ecologische evaluatie voor de Grevelingen nog niet opgeleverd. Er is in plaats hiervan gebruikt gemaakt van de meest recente beschikbare bronnen, waaronder de procesevaluatie en data-inventarisatie van het Natura 2000 beheer in de Deltawateren (Barbé *et al.*, 2023).

4.1. *Beoordeling van de vrijstellingen*

Recreatievaart motorboten > 20 kilometer per uur en waterskiën

Voor recreatievaart motorboot > 20 km/h en waterskiën, is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Zolang alleen op de daartoe aangewezen locaties gevaren wordt, treden er weliswaar lokaal versturende effecten op, maar door de gebiedsbeperkingen die aan deze activiteit zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten. Er zijn enkele locaties in Hollands Diep die in de NEA I als knelpunt zijn aangemerkt bij autonome ontwikkeling van recreatievaart. Voor deze locaties zijn maatregelen opgenomen waardoor uitgesloten kan worden dat de autonome ontwikkeling binnen de beheerplanperiode leidt tot het niet behalen van de doelrealisatie (NEA II).

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is²⁸.

Beroepsvisserij met vaste vistuigen

Voor beroepsvisserij met vaste vistuigen, is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. In het Hollands Diep wordt alleen met zegen (alleen gedurende winterperiode 1 oktober t/m 31 maart) en fuiken gevist. Niet selectieve vismethoden, of vismethoden waar bijvangst (aangewezen vissoorten of vogelsoorten) van dood kunnen gaan, zijn niet toegestaan. Dit betekent dat er niet met staand want en/of hoekwant mag worden gevist. In aanvulling hierop is er maar een zeer gering gedeelte van het water aangewezen als habitatrichtlijn. Mede hierdoor zullen negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen gering zijn.

Baggeren en storten

Voor baggeren en storten is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet

²⁸ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

significant worden geacht, weerleggen. Weliswaar treden er door baggeren en storten negatieve effecten op voor visetende vogels en vissen, met name door vertroebeling, maar doordat er weinig stroming plaatsvindt zullen de effecten zeer lokaal en tijdelijk zijn en is dit in de NEA als niet significant beoordeeld.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als beheer en onderhoud in de zin van de Wnb²⁹, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is.

Warmtelozingen en koelwateronttrekkingen

Voor warmtelozingen en koelwateronttrekkingen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Weliswaar zijn enkele trekvisser gevoelig voor thermische verontreiniging, echter zijn trekvisser minder gevoelig dan standvisser. Trekvisser zijn in staat thermische pluimen te detecteren en te ontwijken (Kerkum *et al.*, 2004⁴; Winter *et al.*, 2023³⁰). In aanvulling hierop vindt de activiteit lokaal plaats en leiden warmtelozingen in geen van de deltawateren tot een normoverschrijding op het niveau van het hele waterlichaam.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is³¹.

Bestaande andere lozingen

Voor bestaande lozingen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Daarnaast hebben alle lozingen een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit nodig (voorheen een waterwetvergunning), die aan strikte voorwaarden met betrekking tot de effecten op het milieu moeten voldoen. In NEA II is voldoende aannemelijk gemaakt dat de Waterwet-verplichtingen (nu: Omgevingswet-verplichtingen) voldoende garantie bieden voor het achterwege blijven van significante gevolgen voor de instandhoudings- doelstellingen.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is³¹.

Burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer

Voor burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de

²⁹ Zie uitspraak HvJ EU, 14 januari 2010, zaak C-226/08, ECLI:EU:C:2010:10 (Stadt Papenburg) en uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

³⁰ Winter, H. V., van Keeken, O. A., Kleissen, F., & Foekema, E. M. (2023). Wastewater plumes can act as non-physical barriers for migrating silver eel. *PLoS one*, 18(6), e0287189.

³¹ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Er treden weliswaar lokaal versturende effecten op, die voor een korte duur zeer versturend kunnen zijn, maar wegens het korte tijdsbestek van deze verstoring en de voorwaarden die aan de luchtvaart zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten. Voor burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer wordt een minimumvlieghoogte van 300 meter gehanteerd, waar alleen in enkele situaties van mag worden afgeweken (zoals zeer slecht zicht). Over het algemeen vluchten vogels niet weg bij een minimale hoogte van 300 meter, al kunnen alerte reacties wel plaatsvinden (Krijgsveld *et al.*, 2022). Zoals aangegeven betreffen dit, mede vanwege de geringe tijdsduur en frequentie, geen significante effecten.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is³².

Inspectie- en monitoringvluchten

Voor inspectie en monitoringvluchten overheid is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Bij telvliegtuigen mag alleen lager dan 300 meter gevlogen worden wanneer dit strikt noodzakelijk is. Met name trekvogels zijn gevoelig voor deze vorm van verstoring. Deze activiteit is echter van een dermate geringe schaal en frequentie, dat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet zullen optreden.

Onderzoek en monitoring voor de overheid of natuurorganisaties

Voor onderzoek en monitoring is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Onderzoek en monitoring wordt gedaan door deskundigen die opereren met veel oog voor het beperken van eventueel versturende effecten van hun activiteiten. De monitoring – en onderzoeksactiviteiten betreffen daarnaast een geringe schaal en impact, waardoor negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet optreden.

Regulier beheer en onderhoud van de waterkeringen etc. door de waterschappen

Voor regulier beheer en onderhoud van de waterkeringen etc. door het waterschap is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Door het lokale en tijdelijke karakter van de onderhoudswerkzaamheden treden er op populatieniveau geen negatieve effecten op indien de voorwaarden worden nageleefd. In het beheerplan staat dat men zich dient te houden aan de gedragscode flora en fauna voor waterschappen. Hierin is onder andere opgenomen dat waterbouwkundige constructies in/nabij broedlocaties tenzij strikt noodzakelijk niet onderhouden mogen worden in het broedseizoen.

³² Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

Indien dit niet vermeden kan worden, zijn er schade-beperkende maatregelen vereist.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is³³.

Datum
1 maart 2024

Muskusratten- en beverrattenbestrijding

Voor muskusratten – en beverratten bestrijding is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Daarnaast wordt er volgens de procesevaluatie RHDHV en data-inventarisatie tegenwoordig eerst overlegd met Natuurmonumenten vóór bestrijdingsactiviteiten plaatsvinden (Barbé *et al.*, 2023). Ook worden er afspraken gemaakt over het gebruik van quads (NEA II, p.52).

Jacht in het Natura 2000-gebied Hollands Diep

Voor jacht in het Natura2000 gebied Hollands Diep is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Daarnaast is relevant dat deze activiteit zeer gering plaatsgevonden heeft tijdens de beheerplanperiode (alleen jachtseizoen 2018/2019).

Jacht en schadebestrijding van konijnen op dijken direct grenzend aan Hollands Diep

Voor jacht en schadebestrijding van konijnen op dijken direct grenzend aan Hollands Diep is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Daarnaast is relevant dat deze activiteit niet heeft plaatsgevonden tijdens de beheerplanperiode.

Zoeken, rapen en behandelen van eieren van ganzen in Hollands Diep

Voor zoeken, rapen en behandelen van eieren van ganzen in Hollands Diep is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Daarnaast is relevant dat deze activiteit zeer gering heeft plaatsgevonden tijdens de beheerplanperiode.

Vangen en naderhand doden van ruiende ganzen in Hollands Diep

Voor vangen en naderhand doden van ruiende ganzen in Hollands Diep is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met

³³ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Zowel de broedvogeltrend als de watervogeltrend voor de brandgans én de grauwe gans laten een significante toename zien in de laatste 12 jaar. De soorten bevinden zich beide in een landelijk gunstige staat van instandhouding. Daarnaast is relevant dat deze activiteit volgens de procesevaluatie en data-inventarisatie niet heeft plaatsgevonden tijdens de beheerplanperiode (Barbé *et al.*, 2023).

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Vangen van verwilderde katten, fretten en Amerikaanse nertsen in Hollands Diep

Voor vangen van verwilderde katten, fretten en Amerikaanse nertsen in het Hollands Diep is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Bij het vangen is het gebruik van een geweer niet vrijgesteld. Daarnaast is relevant dat deze activiteit volgens de procesevaluatie en data-inventarisatie niet heeft plaatsgevonden tijdens de beheerplanperiode (Barbé *et al.*, 2023).

4.2. *Toegevoegde habitatrichtlijnsoorten*

H1134 Bittervoorn, H1145 Grote modderkruiper, H1149 Kleine modderkruiper

Indien aan de voorwaarden voor visserij in het beheerplan wordt voldoen zullen significante effecten op het doelbereik niet optreden. In aanvulling hierop is er bijna geen overlap in ruimte en tijd met de vrijstellingen. De habitatrichtlijngebieden vormen een beperkt gedeelte van het Hollands Diep. Op één stukje grond na, liggen de habitatrichtlijngebieden in de vooroevers. Er is sprake van vooroeverbescherming, waardoor er vrijwel geen overlap is in ruimte en tijd tussen potentieel schadelijke vrijstellingen (visserij, baggeren) en het voorkomen van de soort.

Algemeen: Ten tijde van het beoordelen van deze activiteiten is de ecologische evaluatie voor de Grevelingen nog niet opgeleverd. Er is in plaats hiervan gebruikt gemaakt van de meest recente beschikbare bronnen, waaronder de procesevaluatie en data-inventarisatie van het Natura 2000 beheer in de Deltawateren (Barbé *et al.*, 2023).

5.1. *Beoordeling van de vrijstellingen*

Bestaande lozingen

Voor bestaande lozingen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oude Maas wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Daarnaast hebben alle lozingen een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit nodig (voorheen een waterwetvergunning), die aan strikte voorwaarden met betrekking tot de effecten op het milieu moeten voldoen. In de NEA II is voldoende aannemelijk gemaakt dat de Waterwet-verplichtingen (nu: Omgevingswet-verplichting) voldoende garantie bieden voor het achterwege blijven van significante gevolgen voor de instandhoudings- doelstellingen.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is³⁴.

Onderzoek en monitoring voor de overheid of natuurbeschermingsorganisatie

Voor onderzoek en monitoring is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oude Maas wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Onderzoek en monitoring wordt gedaan door deskundigen die opereren met veel oog voor het beperken van eventueel versturende effecten van hun activiteiten. De monitoring – en onderzoeksactiviteiten betreffen daarnaast een geringe schaal en impact, waardoor negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet optreden.

Regulier beheer en onderhoud van de waterkeringen etc. door het waterschap

Voor regulier beheer en onderhoud van de waterkeringen etc. door het waterschap is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oude Maas wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Door het lokale en tijdelijke karakter van de onderhoudswerkzaamheden treden er op populatieniveau geen negatieve effecten op indien

³⁴ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

de voorwaarden worden nageleefd. In het beheerplan staat dat men zich dient te houden aan de gedragscode flora en fauna voor waterschappen. Hierin is onder andere opgenomen dat waterbouwkundige constructies in/nabij broedlocaties tenzij strikt noodzakelijk niet onderhouden mogen worden in het broedseizoen. Indien dit niet vermeden kan worden, zijn er schade-beperkende maatregelen vereist.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is³⁵.

Muskusratten- en beverrattenbestrijding

Voor muskusratten – en beverratten bestrijding is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oude Maas wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Daarnaast wordt er volgens de procesevaluatie en data-inventarisatie tegenwoordig eerst overlegd met Natuurmonumenten vóór bestrijdingsactiviteiten plaatsvinden (Barbé *et al.*, 2023). Ook worden er afspraken gemaakt over het gebruik van quads (NEA II, p.52).

Jacht in het Natura 2000-gebied Oude Maas

Voor jacht in het Natura2000 gebied Oude Maas is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. In aanvulling hierop is Oude Maas alleen aangewezen als Habitatrichtlijngebied en niet als Vogelrichtlijngebied. Verstoring van vogels is dus niet aan de orde. Bovendien zijn de habitattypen waarvoor de Oude Maas is aangewezen (Slikkige rivieroever, Ruigten en zomen, Vochtige alluviale bossen) niet erg gevoelig voor betreding en betreft het slechts een beperkt deel van het Natura 2000-gebied.

Jacht en schadebestrijding op dijken en op het water direct grenzend aan Oude Maas

Voor jacht en schadebestrijding in het Natura2000 gebied Oude Maas is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. In aanvulling hierop is Oude Maas alleen aangewezen als Habitatrichtlijngebied en niet als Vogelrichtlijngebied. Verstoring van vogels is dus niet aan de orde. Bovendien zijn de habitattypen waarvoor de Oude Maas is aangewezen (Slikkige rivieroever, Ruigten en zomen, Vochtige alluviale bossen) niet erg gevoelig voor betreding en betreft het slechts een beperkt deel van het Natura 2000-gebied.

Zoeken, rapen en behandelen van eieren van ganzen in Oude Maas

Voor zoeken, rapen en behandelen van eieren in het gebied rondom Oude Maas is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Hollands Diep wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de

³⁵ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. In aanvulling hierop is Oude Maas alleen aangewezen als Habitatrichtlijngebied en niet als Vogelrichtlijngebied. Verstoring van vogels is dus niet aan de orde.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Vangen en naderhand doden van ruiende ganzen in Oude Maas

Voor vangen en naderhand doden van ruiende ganzen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oude Maas wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. In aanvulling hierop is Oude Maas alleen aangewezen als Habitatrichtlijngebied en niet als Vogelrichtlijngebied. Verstoring van vogels is dus niet aan de orde.

Vangen van verwilderde katten, fretten en Amerikaanse nertsen Oude Maas

Voor vangen van verwilderde katten, fretten en Amerikaanse nertsen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oude Maas wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Bij het vangen is het gebruik van een geweer niet vrijgesteld. Daarnaast is relevant dat deze activiteit volgens de procesevaluatie en data-inventarisatie niet heeft plaatsgevonden tijdens de beheerplanperiode (Barbé *et al.*, 2023).

5.2. *Toegevoegde habitatrichtlijnsoorten*

Voor de Oude Maas zijn er geen habitatrichtlijnsoorten toegevoegd in het Wijzigingsbesluit.

6 Oosterschelde

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

6.1. *Beoordeling van de vrijstellingen*

Kitesurfen

Voor kitesurfen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oosterschelde wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Zolang alleen op de daartoe aangewezen locaties gevaren wordt, treden er weliswaar lokaal versturende effecten op, maar door de gebiedsbepalingen die aan deze activiteit zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten.

Recreatievaart

Voor recreatievaart, is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oosterschelde wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Zolang alleen op de daartoe aangewezen locaties gevaren wordt, treden er weliswaar lokaal versturende effecten op, maar door de gebiedsbepalingen die aan deze activiteit zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten. In de huidige situatie is een deel van de Oosterschelde beperkt toegankelijk of niet toegankelijk voor recreatie. De huidige toegankelijkheidsregeling is voldoende voor het waarborgen van het instandhoudingsdoel ten aanzien van rust voor vogels en Gewone zeehond (NEA I).

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is³⁶.

Mosselteelt

Voor mosselteelt is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oosterschelde wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. In aanvulling op deze conclusie is de activiteit sublitorale bodemmosselteelt (categorie 2) afgenomen. Deze activiteit is afgenomen, aangezien de mosselhangcultures of de bouchot cultures (categorie 3) een snellere groei doormaken in de waterkolom en zodoende eerder consumeerbaar zijn (Lansbergen & Capelle, 2022³⁷). De activiteit Mosselhangcultures is een categorie 3-activiteit en daardoor vergunningplichtig.

³⁶ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

³⁷ Lansbergen, R., & Capelle, J. (2022). Effecten van mosselhangcultures op biodiversiteit, bodemgesteldheid en waterkwaliteit: Een situatieschets van hangcultures in de Grevelingen. (Wageningen Marine Research rapport; No. C032/22). Wageningen Marine Research. <https://doi.org/10.18174/571640>

Oesterteelt

Voor oesterteelt is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oosterschelde wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. In aanvulling op deze conclusie is de activiteit sublitorale bodemoesterteelt (categorie 2) afgenomen door de komst van het Oosterherpesvirus en de Amerikaanse oesterboorder (*Urosalpinx cinerea*) en Japanse oesterboorder (*Ocinebrellus inornata*). Door deze afname zijn oestertelers off-bottom oesters gaan kweken. Deze off-bottom oesterkweek is een categorie 3-activiteit en daardoor vergunningplichtig (Kamermans & van Asch, 2018³⁸; Kamermans, 2017³⁹).

Onderzoek & Monitoring

Voor onderzoek en monitoring is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oosterschelde wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Onderzoek en monitoring wordt gedaan door deskundigen die opereren met veel oog voor het beperken van eventueel versturende effecten van hun activiteiten. De monitoring – en onderzoeksactiviteiten betreffen daarnaast een geringe schaal en impact, waardoor negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet optreden.

Baggeren en storten

Voor baggeren en storten is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oosterschelde wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Weliswaar treden door baggeren en storten negatieve effecten op voor visetende vogels en vissen, met name door vertroebeling, maar aangezien deze activiteit in de Oosterschelde grotendeels plaatsvindt in vaargeulen en havens zijn significante effecten op het doelbereik uitgesloten.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als beheer en onderhoud in de zin van de Wnb⁴⁰, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is.

Bestaande lozingen

Voor bestaande lozingen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oosterschelde wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Daarnaast hebben alle lozingen een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit nodig (voorheen een waterwetvergunning), die aan strikte voorwaarden met betrekking tot de effecten

³⁸ Kamermans, P., & van Asch, M. (2018). Monitoring draagkracht voor schelpdieren in relatie tot opschaling MZIs in de Waddenzee en Oosterschelde. Wageningen Marine Research, rapport no. C043/18. <https://doi.org/10.18174/452371>

³⁹ Kamermans, P. (2017). Passende beoordeling ten behoeve van experimentele oesterkweek op Windgat percelen in de Kom van de Oosterschelde. Wageningen Marine Research, rapport no. C031/17. <https://doi.org/10.18174/412534>

⁴⁰ Zie uitspraak HvJ EU, 14 januari 2010, zaak C-226/08, ECLI:EU:C:2010:10 (Stadt Papenburg) en uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

op het milieu moeten voldoen. In de NEA II is voldoende aannemelijk gemaakt dat de Waterwet-verplichtingen (nu: Omgevingswet-verplichtingen) voldoende garantie bieden voor het achterwege blijven van significante gevolgen voor de instandhoudings- doelstellingen.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is⁴¹.

Burgerluchtvaart

Voor burgerluchtvaart is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oosterschelde wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Er treden weliswaar lokaal versturende effecten op, die voor een korte duur zeer versturend kunnen zijn, maar wegens het korte tijdsbestek van deze verstoring en de voorwaarden die aan de luchtvaart zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten. Voor burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer wordt een minimumvlieghoogte van 300 meter gehanteerd, waar alleen in enkele situaties van mag worden afgeweken (zoals zeer slecht zicht). Over het algemeen vluchten vogels niet weg bij een minimale hoogte van 300 meter, al kunnen alerte reacties wel plaatsvinden. Zoals aangegeven betreffen dit, mede vanwege de geringe tijdsduur en frequentie, geen significante effecten.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is⁴¹.

Inspectie en monitoringsvluchten

Voor inspectie en monitoringvluchten overheid is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oosterschelde wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Bij telvliegtuigen mag alleen lager dan 300 meter gevlogen worden wanneer dit strikt noodzakelijk is. Met name trekvogels zijn gevoelig voor deze vorm van verstoring. Deze activiteit is echter van een dermate geringe schaal en frequentie, dat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet zullen optreden.

Jacht – beheer en schadebestrijding

Voor jacht, beheer en schadebestrijding is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oosterschelde wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen.

In de ecologische evaluatie wordt aangegeven dat de primaire waterkering (zeedijk) en inlaagdijken, waarvandaan geschoten mag worden om te jagen op konijnen, op veel plaatsen dicht bij hoogwatervluchtplaatsen liggen. Dit leidt volgens de ecologische evaluatie tot verstoring van deze hoogwatervluchtplaatsen

⁴¹ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

en broedgebieden. In de voorwaarden voor deze vrijstelling is echter opgenomen dat in de broedperiode (van 15 maart tot 15 juli) het niet is toegestaan om met geweren te jagen op konijnen vanaf dijken direct grenzend aan Natura 2000 gebied. Ook is deze activiteit niet toegestaan van 2 uur voor hoogwater tot 2 uur na hoogwater. In het Natura 2000 gebied is het gebruik van een geweer in het hele jaar niet toegestaan. Deze voorwaarden voorkomen verstoring van hoogwatervluchtplaatsen en broedvogels zo veel mogelijk.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Wat betreft het aantal overwinterende ganzen en brandganzen, het behandelen van legfels sorteert weinig tot geen effect op de grootte van de populatie. Een review van de effecten van deze behandeling door Koffijberg (2023) toont aan dat er geen verschil in groeisnelheid is van lokale ganzenpopulaties tussen broedplaatsen mét en zonder legfelbehandeling. Veel meer wordt de groeisnelheid (en het broedsucces) bepaald door het moment van vestiging: in het begin van de kolonisatie van een gebied vindt een snelle toename plaats die na verloop van tijd afneemt. Deze activiteit heeft dus ook geen significant effect op het doelbereik.

Muskusratbestrijding

Voor muskusratbestrijding is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oosterschelde wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Daarnaast wordt er volgens de ecologische evaluatie tegenwoordig eerst overlegd met Natuurmonumenten vóór bestrijdingsactiviteiten plaatsvinden. Ook worden er afspraken gemaakt over het gebruik van quads (NEA II, p.52).

Regulier beheer en onderhoud van de waterkeringen etc. door het waterschap

Voor regulier beheer en onderhoud van de waterkeringen etc. door het waterschap is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Oosterschelde wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Door het lokale en tijdelijke karakter van de onderhoudswerkzaamheden treden er op populatieniveau geen negatieve effecten op indien de voorwaarden worden nageleefd. In het beheerplan staat dat men zich dient te houden aan de gedragscode flora en fauna voor waterschappen. Hierin is onder andere opgenomen dat waterbouwkundige constructies in/nabij broedlocaties tenzij strikt noodzakelijk niet onderhouden mogen worden in het broedseizoen. Indien dit niet vermeden kan worden, zijn er schade-beperkende maatregelen vereist.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is⁴².

⁴² Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

6.2. Toegevoegde habitatrictlijnsoorten

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

H2130 Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie (“grijze duinen”), H2160 Duindoornstruwelen, H7210 Galigaanmoerassen

Datum

1 maart 2024

Deze habitattypen bevinden zich in gebied wat normaal gesproken niet voor mensen toegankelijk is. Overlap in ruimte en tijd met de vrijgestelde activiteiten is daarom niet te verwachten. In aanvulling hierop is H2160 Duindoornstruwelen daarnaast niet erg gevoelig voor verstoring, en verkeert het habitatype in een gunstige landelijke staat van instandhouding.

H1103 Fint (*Alosa fallax*)

Volgens de ecologische evaluatie lijkt het belang van de Oosterschelde voor de fint lijkt momenteel laag. De soort is in de periode 1990 - 2018 maar één keer gevangen tijdens de boomkorbemonstering in de Oosterschelde (Mulder *et al.*, 2020⁴³). Ook zijn er geen losse waarnemingen van finten gedaan in de beheerplanperiode (Bureau Waardenburg, via ndff.nl). Daarnaast zijn er naar verwachting weinig vrijgestelde activiteiten die overlap in ruimte en tijd hebben met deze soort. Baggeren, wat potentieel impact kan hebben op de fint, is ook dermate in ruimte en tijd gelimiteerd dat dit niet met het zeldzame voorkomen van deze soort zal overlappen.

H1351 Bruinvis

Mogelijke knelpunten voor de bruinvis zijn beperkte voedselbeschikbaarheid (de bruinvis is afhankelijk van vette, energierijke vissoorten als spiering en haringachtigen), waterkwaliteit, predatie door de grijze zeehond, bijvangst, ziektes, en verstoring door onderwatergeluid. Vrijgestelde activiteiten die naar verwachting de grootste invloed zouden kunnen hebben op het doelbereik zijn baggeren en staand want visserij. Voor baggeren geldt dat een dermate gering oppervlak gebaggerd wordt dat er geringe overlap is in ruimte en tijd met het voorkomen van de bruinvis. Voor staand want visserij geldt dat deze soort apart getoetst is in het kader van de vrijstelling voor de vaste vistuigen in de Noordzeekustzone. De beoordeling hiervan is als volgt:

Volgens de NEA konden indertijd significante effecten van het staandwant vissen in de Noordzeekustzone niet uitgesloten worden. Dit was op grond van concrete gegevens over het aanspoelen van bruinvissen die als slachtoffer van staand want aangemerkt konden worden en het ontbreken van een goede inschatting van de sterfte van de soort, waarover onduidelijkheid bestond over de sterfte die het vissen met staand want kon veroorzaken. In het beheerplan is het vissen met staandwant indertijd wél vrijgesteld van de vergunningplicht. Dat is gebeurd op grond van de uitvoering van het toen geldende bruinvisbeschermingsplan. Mitigerende maatregelen uit dit plan zijn als voorwaarde bij de vrijstelling in het beheerplan opgenomen (mond. med. Hans Lammers, RWS). Uit de NEA blijkt echter niet dat daarmee significante effecten uitgesloten kunnen worden.

Volgens de evaluatie is het onduidelijk in hoeverre er sprake is van een autonome verplaatsing van de Noordzeepopulatie naar zuidelijker gelegen delen van de Noordzee. Dat wil zeggen dat deze verplaatsing niet samen hoeft te hangen met een verslechterende kwaliteit van het leefgebied in de Noordzeekustzone. De

⁴³ Mulder, I. M., Tulp, I., & Ysebaert, T. (2020). Ontwikkelingen van bodemgebonden vis en epibenthos in de Oosterschelde in de periode 1970-2018. Wageningen Marine Research. <https://doi.org/10.18174/518404>

evaluatie noemt naast bijvangst meerdere oorzaken die de kwaliteit van het leefgebied op de Noordzee kunnen beïnvloeden, waaronder onderwatergeluid, waterkwaliteit, ziektes, verstoring en voedseltekort.

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum

1 maart 2024

De vraag is of de vrijstelling in het beheerplan gelet op de conclusie van de NEA met inbegrip van de voorwaarden in stand kan blijven. Het belangrijkste is hierbij in hoeverre de bijvangsten daadwerkelijk problematisch kunnen zijn voor de staat van instandhouding van deze soort in de Noordzeekustzone.

Uit onderzoek dat heeft plaatsgevonden na het vaststellen van het beheerplan volgt een schatting van de impact van bijvangsten door de Nederlandse staandwant visserij in de Nederlandse wateren (Scheidat et al., 2018). Het geschatte gemiddelde percentage van de bijvangsten bedraagt volgens dat onderzoek tussen de 0,05% en 0,07%. Afgezet tegen het bestaande beschermingsdoel van ASOBANS van minder dan 1% van de populatie levert de schatting van dit onderzoek dus een verwaarloosbaar effect op. De auteurs geven wel aan dat er ook andere strengere (wetenschappelijke) normen bestaan. Zouden deze normen toegepast worden, dan zou de acceptabele bijvangst niet meer dan 0,4% mogen bedragen. Nog steeds is dan de bijvangst die uit dit onderzoek volgt niet significant. Ook geven de auteurs aan dat hierbij geen rekening gehouden is met bijvangst ten gevolge van activiteiten van buitenlandse vissers in de Nederlandse wateren en de zogenoemde recreatieve staand want visserij. De auteurs gaan wel in op de omvang van visserij door buitenlandse vissers, maar konden de getallen voor de Nederlandse vloot niet toepassen op de buitenlandse vloot. In ieder geval volgt uit de in het rapport aangeboden informatie dat de visserijinspanning van buitenlandse vissers qua orde van grootte niet sterk verschilt. Het is op basis van de wél beschikbare informatie niet waarschijnlijk dat buitenlandse vissers en de recreatieve staand want visserij de omvang van bijvangsten tot boven de 0,4%, laat staan 1%, van de populatie zullen brengen.

Op grond van deze nieuwe informatie over de additionele sterfte door bijvangsten kunnen significante effecten van staand want visserij in tegenstelling wat hierover in de NEA is geconcludeerd uitgesloten worden. De restonzekerheid is ook niet van een zodanige omvang dat hiervoor extra voorzorg betracht moet worden. Ook daarom kunnen in tegenstelling tot de NEA significante effecten op basis van de nu beschikbare gegevens uitgesloten worden.

Deze redenering in zijn algemeenheid is ook van toepassing op de overige vrijstellingen.

H1364 Grijsze zeehond

De conclusies met betrekking tot de gewone zeehond in de oorspronkelijke NEA gelden in het geval van de beoordeelde vrijstellingen ook voor de grijze zeehond. Significante effecten door de vrijgestelde activiteiten op het doelbereik worden daarmee uitgesloten.

7 Veerse Meer

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

7.1. Beoordeling van de vrijstellingen

Recreatievaart > 15 kilometer per uur

Voor recreatievaart > 15 kilometer per uur is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Veerse Meer wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Zolang op de daartoe aangewezen locaties gevaren wordt, treden alleen lokaal versturende effecten op. Door de gebieds- en snelheidsbeperkingen die aan deze activiteit zijn toebedeeld, worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is⁴⁴.

Baggeren en storten

Voor baggeren en storten is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Veerse Meer wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Het baggeren en storten vindt op een kleine schaal plaats, waardoor negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet optreden. Uit de ecologische evaluatie blijkt dat foeragerende vogels voornamelijk in de laag dynamische gebieden foerageren en minder in de vaargeulen waar gebaggerd wordt, waardoor het effect minimaal is.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als beheer en onderhoud in de zin van de Wnb⁴⁵, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is.

Bestaande lozingen

Voor bestaande lozingen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Veerse Meer wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Daarnaast hebben alle lozingen een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit nodig (voorheen een waterwetvergunning), die aan strikte voorwaarden met betrekking tot de effecten op het milieu moeten voldoen. In NEA II is voldoende aannemelijk gemaakt dat de Waterwet-verplichtingen (nu: Omgevingswet verplichtingen) voldoende garantie bieden voor het achterwege blijven van significante gevolgen voor de instandhoudings-doelstellingen.

⁴⁴ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

⁴⁵ Zie uitspraak HvJ EU, 14 januari 2010, zaak C-226/08, ECLI:EU:C:2010:10 (Stadt Papenburg) en uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is⁴⁶.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Burgerluchtvaart

Voor burgerluchtvaart is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Veerse Meer wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Er treden weliswaar lokaal versturende effecten op, die voor een korte duur zeer versturend kunnen zijn, maar wegens het korte tijdsbestek van deze verstoring en de voorwaarden die aan de luchtvaart zijn toebedeeld worden significante effecten op het doelbereik uitgesloten. Voor burgerluchtvaart en recreatief vliegverkeer wordt een minimumvlieghoogte van 300 meter gehanteerd, waar alleen in enkele situaties van mag worden afgeweken (zoals zeer slecht zicht). Over het algemeen vluchten vogels niet weg bij een minimale hoogte van 300 meter, al kunnen alerte reacties wel plaatsvinden (Krijgsveld *et al.*, 2022).

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als een onlosmakelijk onderdeel van een reeds vergund project, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is⁴⁶.

Inspectievluchten overheden

Voor inspectievluchten overheden is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Veerse Meer wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Weliswaar mag er bij telvliegtuigen wanneer strikt noodzakelijk lager gevlogen worden dan de gehanteerde minimumvlieghoogte van 300 meter, en zijn met name trekvogels gevoelig voor deze vorm van verstoring.

Onderzoek en monitoring

Voor onderzoek en monitoring is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Veerse Meer wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Onderzoek en monitoring wordt gedaan door deskundigen die opereren met veel oog voor het beperken van eventueel versturende effecten van hun activiteiten. De monitoring - en onderzoek-activiteiten betreffen daarnaast een geringe schaal en impact, waardoor negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet optreden.

Regulier beheer en onderhoud door waterschappen

Voor regulier beheer en onderhoud door waterschappen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Veerse Meer wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. Door het lokale en tijdelijke karakter van de onderhoudswerkzaamheden treden er op

⁴⁶ Zie uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

populatie-niveau geen significant negatieve effecten op indien de voorwaarden worden nageleefd. In het beheerplan staat dat men zich dient te houden aan de gedragscode flora en fauna voor waterschappen. Hierin is onder andere opgenomen dat waterbouwkundige constructies in/nabij broedlocaties tenzij strikt noodzakelijk niet onderhouden mogen worden in het broedseizoen. Indien dit niet vermeden kan worden, zijn er schade-beperkende maatregelen vereist.

Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving

Datum

1 maart 2024

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat indien deze activiteit kan worden aangemerkt als beheer en onderhoud in de zin van de Wnb⁴⁷, deze activiteit ook om die reden niet vergunningplichtig is.

Muskusrattenbestrijding

Voor muskusrattenbestrijding is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Veerse Meer wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen.

Jacht, beheer en schadebestrijding volgens de Flora- en faunawet

Voor jacht, beheer en schadebestrijding volgens de Flora- en faunawet is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan met betrekking tot gebiedsdeel Veerse Meer wel verlengd mag worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. In aanvulling hierop is jacht alleen toegestaan buiten het Natura2000 gebied en buiten de broedperiode van 15 maart tot 15 juli.

Visserij met hokfuisen

Voor visserij met hokfuisen is geconcludeerd dat de vrijstelling in het beheerplan van het Veerse Meer wel verlengd had mogen worden. Er zijn geen nieuwe feiten die de conclusie uit de NEA, namelijk dat de negatieve effecten door deze activiteit met inachtneming van de voorwaarden niet significant worden geacht, weerleggen. In aanvulling hierop is volgens de Ecologische Evaluatie de bijvangst van vogels niet om dermate grote aantallen dat dit effect heeft op het doelbereik. Op dit moment zijn er drie vergunningen afgegeven voor visserij met hokfuisen in het Veerse Meer. In aanvulling hierop zitten er, zoals in de NEA wordt beschreven, standaard keerwanden om zeehonden te beschermen in de hokfuisen.

7.2. Toegevoegde habitatrichtlijnsoorten

Voor het Veerse Meer zijn er geen habitatrichtlijnsoorten toegevoegd in het Wijzigingsbesluit.

5.1.2e

⁴⁷ Zie uitspraak HvJ EU, 14 januari 2010, zaak C-226/08, ECLI:EU:C:2010:10 (Stadt Papenburg) en uitspraak AbRvS 18 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2760

5.1.2e

**Rijkswaterstaat Water,
Verkeer en Leefomgeving**

Datum

1 maart 2024